

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra historie

RANĚ STŘEDOVĚKÉ SÍDLIŠTĚ NA
LOKALITĚ OLOMOUC – ŘEPČÍN –
HORNÍ NIVY

Kateřina Pomykalová

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.

OLOMOUC 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila pouze literaturu uvedenou v seznamu.

V Olomouci dne 11. 8. 2011

Kateřina Pomykalová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Prof. PhDr. Josefu Ungerovi, CSc. za vedení práce a za poskytnutí času ke konzultacím, Mgr. Pavlíně Kalábkové, PhD. za pomoc při shromažďování materiálu a za podporu po celou dobu práce. Dále děkuji pracovníkům AC Olomouc za poskytnutí materiálu týkajícího se Olomouce – Řepčína – Horních niv i za poskytnutí písemného materiálu.

Chtěla bych také poděkovat svým kolegům a rodině, kteří mi byli během práce pomocí i oporou.

Obsah

Úvod.....	6
1. Popis lokality a přírodní podmínky	9
1.1 Poloha lokality	9
1.2 Geologické a pedologické podmínky.....	9
1.3 Hydrologie.....	10
2. Historie výzkumu.....	11
2.1 Raně středověká Olomouc	11
2.2 Osídlení lokality Olomouc – Řepčín – Horní nivy.....	14
3. Objekty a jejich prostorové uspořádání	17
3.1 Popis objektů.....	19
3.2 Celková charakteristika objektů	32
4. Keramika.....	37
4.1 Keramické tvary.....	40
4.2 Výzdoba keramiky	42
5. Ostatní nálezy.....	45
5.1 Přesleny.....	45
5.2 Pražnice.....	46
5.3 Kamenné artefakty	47
5.3.1 Brousky.....	47
5.3.2 Drtidlo	48
5.3.3 Žernov	48
6. Kovové předměty.....	50
6.1 Šipka	50
6.2 Řetěz	51
6.3 Terčík	51
Závěr	52
Resumé/Summary	54
Literatura.....	55

Použité zkratky.....	58
Katalog.....	59
Obrazová příloha.....	67

Úvod

Následující práce se bude zabývat lokalitou Olomouc – Řepčín – Horní nivy, která se nachází na severozápadním okraji města Olomouce. Jedná se o osídlení polykulturního charakteru, prozkoumané záchranným výzkumem v roce 2004 na stavbě rychlostní komunikace R 35. Záchranný výzkum provedli pracovníci AC Olomouc na základě smlouvy s Ředitelstvím silnic a dálnic ČR. Před provedením samotného výzkumu nasvědčovaly osídlení lokality povrchové sběry artefaktů z narušených objektů.

Jako jeho nejstarší fáze osídlení byla identifikována kultura s moravskou malovanou keramikou. Další horizont náležel kultuře nálevkovitých pohárů, kultuře se šňůrovou keramikou, kultuře únětické. Dobu bronzovou pak dále zastupují středodunajská mohylová kultura a byla rozpoznána i keramika z období popelnicových polí. Také byly lokalizovány objekty z doby laténské, pozdní doby římské a starší doby hradištní. Kromě sídliště bylo na lokalitě odkryto i množství hrobů, z nichž se dalo lokalizovat i pohřebiště náležící do střední doby hradištní, které časově následuje na sídliště starší doby hradištní. Hlavním zájmem mé práce bude sídliště ze starší doby hradištní. Úkolem bude zpracovat a zdokumentovat nálezovou situaci na této lokalitě v daném období, chronologické určení a zařazení do souvislosti s jinými sídlišti z období raného středověku na Olomoucku, hlavně s lokalitou Olomouc – Slavonín – Horní lán.

V prvních kapitolách popíši přírodní podmínky na lokalitě, její polohu a její stručný popis. Součástí práce bude i seznámení s dějinami bádání v Olomouci v raném středověku.

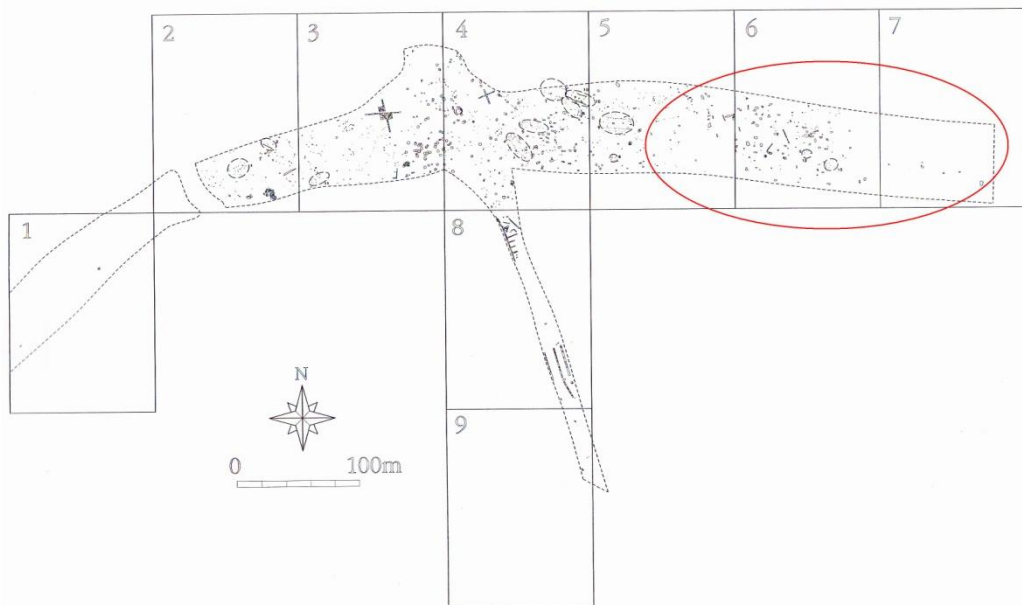
V následující části práce bude provedena analýza nálezové situace na základě uvedení charakteristiky objektů, jejich soupisu a zhodnocení objektů. Bude proveden rozbor keramického materiálu z popsáných objektů a kromě něj se zaměřím i na další nálezy hmotné kultury ze sídliště, jako jsou kamenné artefakty a železné artefakty.

V závěru bude uvedeno stručné shrnutí práce a charakteristika nálezové situace, její chronologické určení a zařazení do kontextu s lokalitou Olomouc – Slavonín – Horní lán. Součástí závěru práce bude anglické resumé.

Nakonec bude uvedena příloha, která se bude skládat z katalogu keramického materiálu, tvořeného tabulkami keramického kódu. Další část přílohy je tvořena kresebnou dokumentací objektů a v nich nalezeného keramického materiálu. Poslední částí přílohy jsou také fotografie nekeramického materiálu z lokality Olomouc – Řepčín – Horní nivy.

Obr. 1: Poloha lokality Olomouc – Řepčín – Horní nivy (zdroj: Nálezová zpráva 217/08 ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Řepčín, poloha „Horní nivy“)

Obr. 2: Rozmístění raně středověkých objektů na zkoumané ploše (zdroj: Nálezová zpráva 217/08 ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Řepčín, poloha „Horní nivy“)

1. Popis lokality a přírodní podmínky

1.1 Poloha lokality

Zkoumaná lokalita Řepčín je jedním z předměstí statutárního města Olomouce a nachází na jeho severozápadním okraji. Samotná lokalita „Horní nivy“ je situována na okraji mírného svahu obráceného na sever v nadmořské výšce 239 – 250m n. m. a leží na trase mezi Olomoucí a obcí Křelov. Zkoumaná plocha má rozlohu přibližně 4,8ha.

Olomouc a jeho okolí spadá do oblasti úrodných vněkarpatských sníženin, a to konkrétně do oblasti Hornomoravského úvalu. Vněkarpatské sníženiny jsou oblasti rovin a nížinných pahorkatin (DEMEK – NOKÁK 1992, 37). Hornomoravský úval je orientován SSZ – JJV směrem, na severu je ohraničen Hrubým Jeseníkem, na východě zase Nízkým Jeseníkem. Jeho střední část je přerušena Drahanskou vrchovinou. Na jihu přechází do Dolnomoravského úvalu, přechod je propojen Napajedelskou bránou. Moravská brána zase umožňuje volný průchod na východ a Vyškovská brána na západ. Z části pak zasahuje do České vrchoviny a z části do Karpat. Řepčín leží na území západně od nivy řeky Moravy. Toto území se dělí na tři části, které jsou charakterizovány nivami Hané, Blaty a Romže. Mezi Křelovem a Olomoucí, tedy území severně od Romže, se rozkládají Olomoucké pahorky, na kterých leží i Řepčín (DEMEK 1965, 220 – 222).

1.2 Geologické a pedologické podmínky

Pro oblast sníženin jsou typické mocné závěje a návěje spraší. Tyto spraše jsou na jihovýchodním okraji České vrchoviny, táhnou se od Znojma k Brnu a k Vyškovu a Olomouci. V okolí Olomouce dosahují spraše mocnosti až 20m. V závějích jsou pak pohřbeny půdy. Na spraších se vyvinuly černozemě (DEMEK – NOVÁK 1992, 72). Niva řeky Moravy je tvořena štěrkopísky, které mohou být ve střední části mocné až 28m. Tyto štěrkopísky jsou pak kryty záplavovými vrstvami. Olomoucké pahorky, jinak také ústřední pahorkatiny, jsou tvořeny paleozoickými a neogenními sedimenty (DEMEK 1965, 221 - 222).

1.3 Hydrologie

Olomoucko spadá do povodí řeky Moravy, která pramení na Kralickém Sněžníku ve výšce 1 380m. Její délka na našem území je 284km. Řepčín leží v oblasti pravých přítoků Moravy mezi Bečvou a Dyjí. Přesněji v oblasti přítoku Romže, která odvodňuje oblast Prostějovské pahorkatiny a Konické vrchoviny. Na jejím toku se nachází vodní nádrž Plumlov (DEMEK – NOVÁK 1992, 158 – 161). Přímo v blízkosti naleziště je několik potůčků a bezejmenných svodnic. Nejbližší lokality je vodoteč označená jako Křelovský potok, ten se nachází jižním směrem od lokality a u Topolan spolu s Hněvotínským potokem tvoří Strousku. Strouska se pak jižně od Těšetic vlévá do Šumice. Samotnou lokalitou protéká bezejmenná vodoteč.

2. Historie výzkumu

Záchranný archeologický výzkum v Řepčíně na trati „Horní nivy“ započal v říjnu 2004 pod vedením pracovníků Archeologického centra Olomouc, jmenovitě pod vedením Mgr. Marka Kalábka. V první fázi výzkumu, který trval od října 2004 do listopadu 2004, byla prozkoumána plocha o velikosti asi 1ha z celkové zkoumané plochy (4,8ha). Druhá fáze byla započata v měsíci dubnu 2005 a trvala do července téhož roku. V této fázi byl dokončen průzkum zbylých 4ha z celkové zkoumané plochy (KALÁBEK 2006, 263 – 264). Výzkum byl prováděn v rámci záchranných výzkumů na trase nově budovaného dálničního obchvatu RK 35 (KALÁBEK 2009, 150).

Mimo výzkumu na trati „Horní nivy“ proběhlo v Řepčíně ještě několik výzkumů. Bylo to na trati „Město“ a „Pod hřbitovem“. Lokalita Olomouc – Řepčín „Pod hřbitovem“ byla zkoumána v roce 1999 pod vedením Petra Vituly. Jednalo se o záchranný výzkum na ploše cca 16ha pro stavbu supermarketu. Smlouva byla podepsána mezi firmou k. a. s. GLOBUS a Archeologickým centrem VMO (ŠRÁMEK – VITULA 2000, 112).

2.1 Raně středověká Olomouc

Období raného středověku, pro naše území zhruba datován do 6. – 13. století, je na Olomoucku silně zastoupen. Osídlení na Olomoucku je bohaté i v pravěku. Okolí je výhodné pro osídlení díky výhodným přírodním podmínkám, které spolu s výbornou kvalitou půdy přejí zemědělství. Předpokládá se také, že Olomouc leží na důležité spojnicí obchodních cest, a to na sever do Polska, na jih ke Středozemnímu moři a na západ do Čech a Německa. To vše dělalo Olomouc výhodným místem pro osídlení (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK, 2010, 74). Četné archeologické nálezy ukazují, že Olomouc byla významným mocenským centrem. První nálezy dokazují osídlení již z 6. století, spojené s keramikou pražského typu. Doklady tohoto časového období můžeme nalézt v Olomouci na Pekařské ulici a na lokalitě Slavonín – Horní lán. Sídliště v Pekařské ulici bylo objeveno v roce 1983. Osídlení začíná nejspíše kolem poloviny 6. století a ukazuje jistou kontinuitu i do dalších století (BLÁHA 2001b, 129).

Bylo dáváno do souvislosti s obchodní trasou a brodem přes řeku Moravu. Tato obchodní trasa měla podle J. Bláhy vést právě kolem tohoto sídliště a dále měla pro svou trasu na sever využívat brod přes Moravu v blízkosti dnešního klášterního Hradiska. Poloha brodu přes Moravu je jedna z možností, jiná je například přechod na místě soutoku Moravy s Bystřičkou (BLÁHA 1998, 133 – 134), ale přesné umístění brodu není dosud definitivně vyřešeno. Slavonín – Horní lán je v časně slovanském období zastoupen nálezem zemnice. Tento typ stavby je pro časně slovanské období typický. Objekt obsahoval destrukci otopného zařízení v severním rohu zemnice a v zásypu objektu byly nalezeny zlomky nádob z období keramiky pražského typu (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK 2009, 76).

Následné 7. a 8. století, označované jako starší doba hradištní, je již v Olomouci zastoupeno hojněji. Právě od sklonku 7. století má význam Olomouce stoupat. Její význam dokládá nález lehce opevněného sídliště na dnešní Zikově ulici (Povel a Nové sady), kde nálezy litých opaskových garnitur nebo také bronzové a železné ostruhy s háčky, určují postavení jeho obyvatel (BLÁHA 1998, 136). K centru na Zikově ulici pravděpodobně náleží i další blízká osada (v Nových Sadech), která mohla plnit funkci řemeslnického a zemědělského zázemí zmíněného centra. Centrum na Zikově ulici pak zaniká na počátku velkomoravského období, nejspíše násilně a v okolí se rozvíjí nové centrum, na Olomouckém kopci (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK, 2009, 77 - 78). Ve starohradištním období se začínají rozvíjet také osídlení spíše zemědělského charakteru v okolí Olomouce. Jsou to lokality: Slavonín – Na Dvorském a Horní lán, Neředím – V Utopeném, Nové Sady, Pekařská ulice, Václavské návrší, Sokolská ulice a mnou sledovaná lokalita Řepčín – Horní nivy (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK 2009, 77).

Osídlení Olomouce pokračuje ve střední době hradištní, centrum oblasti se však přesouvá na Olomoucký kopec (Václavské a Petrské návrší), což se dá považovat za základ budoucího středověkého města. Uvažuje se také, že centrum bylo přesunuto na místo dnešního klášterního hradiska, a to na základě jeho názvu, ale toto archeologické průzkumy, provedené již v sedmdesátých letech, nepotvrdily (BLÁHA 1980, 28). Také záchranný archeologický výzkum v roce 1996 prováděný Ústavem archeologické památkové péče Brno neprokázal přítomnost mocenského centra na Hradisku (ČIŽMÁŘ – KOHOUTEK 1998, 341 – 342). Vznikají také nová sídliště, ke kterým je možné přiřadit blízká pohřebiště.

Pokračuje i osídlení starších sídlišť, jsou to Hejčín – Mrštníkovo náměstí, Holice – semenářský podnik, Horní náměstí, Nemilany – Na kopci, Neředín – Okružní ulice, Kaštanová a Pekařská ulice, Řepčín – Horní nivy, Slavonín – Horní lán a Pod Vlachovým a Sokolská ulice (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK 2009, 79 - 80). Vazba Olomouce k mocenskému centru na jižní Moravě byla dána do souvislosti s nálezy keramiky, která byla morfologicky, technologicky i použitými ornamenty podobná nádobám 3. typu z Mikulčic a 4. typu z Pohanska (BLÁHA 1998, 139). Význam Olomouce mají i mimo jiné dokazovat výzkumy na Biskupském náměstí a na Wurmově ulici, kde se předpokládá díky nálezům vápenné malty a stylu církevní stavba (BLÁHA 2001a, 60).

V mladší a pozdní době hradištní v Olomouci je pozorována kontinuita osídlení i existence mocenského centra, ve stejné době jižní část Moravy prochází úpadkem vlivem vnitřní krize a nájedzy Maďarů. J. Bláha se snaží v tomto období o lokalizaci nejstaršího tržiště v Olomouci, které předpokládá v blízkosti sídliště v Pekařské ulici a Mořického náměstí. Jako doklad tohoto tržiště uvádí nález 22 kusů denárů z 10. – 12. století (BLÁHA 1998, 144). Dálkový obchod s Pobaltím pak zde spojuje s nálezy surového jantaru (BLÁHA 1985, 144). V písemných pramenech se objevují zmínky o moravském biskupovi v Olomouci z 10. století (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK 2009, 74). V 11. století se začíná budovat kamenný hrad na Václavském návrší. Kromě mocenského centra na Václavském návrší jsou doloženy další lokality z mladší a pozdní doby hradištní. Jsou to Blatenské náměstí, Denisova ulice, Dolní náměstí, Jeremenkova ulice, třída Jiřího z Poděbrad, klášter Hradisko, Michalské návrší, Nemilany – Kapitulní a Lidická ulice, Nové Sady – Andělská ulice, Nová ulice, Předhradí, Slavonín – Horní lán, - Pod hřbitovem, - Pod Vlachovým a - U Hvězdárny, dále Sokolská a Školní ulice, Tabulový vrch, Univerzitní ulice a již výše zmíněné. Po záboru Moravy Boleslavem Chrabrým a jejím připojením k přemyslovským Čechám je význam Olomouce opět neopomenutelný. Vzniká zde sídlo jednoho z údělných knížectví i s církevní správou (KALÁBKOVÁ – KALÁBEK 2009, 83 - 85).

2.2 Osídlení lokality Olomouc – Řepčín – Horní nivy

Celkově bylo na sledovaném území Olomouce – Řepčina – Horních nivách nalezeno 1164 objektů, které zastupovaly období od přechodu neolitu a eneolitu, konkrétně kulturu lidu s moravskou malovanou keramikou, až do střední doby hradištní. Kromě sídlištních objektů, které byly zastoupeny kůlovými jamkami, zásobními jámami, soujámími, žlaby, zákopy a jámami neurčité funkce, byly na zkoumané ploše objeveny také hroby (Kalábek 2007, 6).

Jak už bylo zmíněno výše, prvním horizontem na lokalitě „Horní nivy“ byla kultura lidu s moravskou malovanou keramikou (MMK), která je součástí lengyelského kulturního komplexu. Kultura byla na prozkoumané ploše zastoupena devíti objekty (kůlové jamky, soujámí a zásobní jámy). Byla identifikována podle keramiky nalezené v těchto objektech (Kalábek 2007, 6).

Z eneolitických kultur, charakterizující osídlení lokality, jsou zastoupeny kultury nálevkovitých pohárů (KNP) a pozdně eneolitická kultura se šňůrovou keramikou (KŠK). KNP byl přisouzen jeden objekt. V zásobní jámě byl objeven keramický materiál (malá nádoba, část amfory a také zrnotěrka a štípaná industrie). Keramický materiál náležel k nejmladší fázi osídlení KNP. KŠK byla na „Horních nivách“ převážně zastoupena hroby. Těch bylo odhaleno 27, hlavně kostrových. Byly odkryty 3 žárové hroby. V 6 hrobech nebyly odhaleny lidské pozůstatky. Dále bylo v hrobových jámách nalezeno množství keramiky, kamenné štípané industrie, broušené industrie, kostěné předměty a několik měděných předmětů. Kromě hrobů byla pro KŠK identifikována také jedna zásobní jáma částí keramické nádoby, ale zde není interpretace zcela jasná. Je možné, že se jedná o mladší objekt a část keramické nádoby je intruze z narušeného hrobu KŠK (Kalábek 2007, 6 - 7).

Dobu bronzovou zastupovaly kultury únětická (ÚK), středodunajská mohylová kultura (SMK) a kultura popelnicových polí (KLP). První z nich byla identifikována podle keramického materiálu, nalezeného v objektech (převážně zásobnic), kterých bylo nalezeno 11. Kromě keramického materiálu byl také na dně jedné ze zásobních jam (obj. 632) odkryt druhotný pohřeb. Druhé z kultur, SMK, náleželo 280 objektů a několik půdorysů nadzemních staveb. Z tohoto množství objektů zmíním jen jeden, a to obj. 500. Jednalo se o rozsáhlé soujámí s velkým množstvím nálezů, mezi které patřily zlomky keramických nádob,

zlomky bronzových ozdob a nástrojů, parohová postranice, jiné zvířecí kosti, mazanice a uhlíky. Stavby charakterizovaly jak půdorysy dlouhých domů s obvodovým žlabem nebo s řadou sloupových jamek, tak půdorys menší stavby. Poslední kulturou z doby bronzové je kultura popelnicových polí, která je zastoupena pouze jedním objektem. Jednalo se o rozsáhlé soujámí, ve kterém byla identifikována keramika tohoto období (Kalábek 2007, 7 - 9).

Dobu železnou charakterizuje až její mladší fáze, období latéské. Tomuto období připadl objekt č. 993, ten byl nejprve přisouzen SMK (dle keramického materiálu), ale po archeobotanické analýze provedené na zbytcích vrstvy obilí, byl tento objekt přiřazen do 3. století př. n. l. (Kalábek 2007, 9).

Sídliště z doby římské bylo situováno v nižších úrovních svahu prozkoumané plochy. K tomuto období náležely čtyři objekty. První objekt byl určen jako pec. Další tři objekty by mohly být mělké studny s hloubkou do dvou metrů. Stěny těchto objektů byly kolmé s nálevkovitým okrajem a čtvercovým dnem. Při preparaci se plnily vodou. Datace je určena podle keramického materiálu do konce 4. století n. l. Autoři výzkumu se podle terénní situace domnívají, že by mohlo jít i o větší germánské sídliště, které by mělo být umístěno v nejnižším místě údolí podél vodoteče (Kalábek 2007, 9).

Raný středověk, zastoupený starší dobou hradištní a v menší míře také střední dobou hradištní, byl identifikován v 73 objektech (kúlových jamkách, zásobních jámách). Objekty byly převážně mělké, mísovitého tvaru. Kromě zmíněných objektů, které obsahovaly nálezy keramiky, kostí, mazanice, kamenů a železné strusky, lze na zkoumané ploše identifikovat části půdorysů dvou nadzemních domů. Pohřebiště ze střední doby hradištní, na kterém bylo odkryto 28 hrobů, bylo situováno na malém návrší a částečně se překrývalo s pohřebištěm z období KŠK. Pohřebiště se nacházelo v nadmořské výšce 248 – 249 m n. m. a jeho prozkoumaná plocha činila 0,18ha. Pozůstatky 25 jedinců byly špatně dochované, hrobové jámy měly převážně orientaci Z – V, to v 25 případech. Ve dvou případech měly hroby orientaci JZ – SV a v jednom případě šlo o orientaci ve směru SZ – JV. Mrtví leželi na zádech v natažené poloze. Bylo identifikováno 8 nedospělých jedinců a 17 dospělých, z toho 8 jedinců byli muži a 3 ženy. Dalších šest nebylo možné určit. Hrobovou výbavu zastupovaly keramické nádoby (4ks), obruče z vědérek (4ks), nože (13ks), srp, bronzové náušnice (8ks), bronzový prsten, skleněné korálky (8ks), přesleny (4ks), kopí (4ks), oštěpy (4ks), hroty šipek

(10ks), sekery (3ks), přezka, štípaná industrie (7ks), zvířecí kosti (3ks). V několika případech lze určit i dřevěné obložení hrobových jam. Například díky stínovým pozůstatkům dřev v zásypu nebo také pozůstatky po jamkách na dně hrobové jámy. V případě hrobu H 15 se odhaduje vznícení dřevěného obložení hrobu. Díky provedené xylotomární analýze bylo zjištěno, že převážná většina dřev patřila dubu, v jednom případě jedli. Z analýzy rostlinných makrozbytků z hrobů H 13, H 15, H 16 a H 41 byla zjištěna přítomnost prosa, ječmene a pšenice dvouzrnky. Jako zástupci planých plodin se ukázaly druhy plevelů ozimů a trav. Kromě těchto obiliek byla nalezena i obilka stepní vegetace, obilka kavylu (*Stipa pennata* agg.) (Kalábek 2007, 9 - 10).

Další průzkum odhalil i objekty novověké. Jednak je to lineární útvar, ten byl objeven v roce 2004 při leteckém snímkování. Lokalitu protíná od severu k jihu, jedná se o mělký příkop. Interpretace objektu je dvojitá. Mohlo jít o obranný příkop pruské armády při obléhání Olomouce v roce 1758, nebo mohlo jít o zákopy Wehrmachtu z jara 1945 (KALÁBEK 2005, 303). Dále bylo v okolí tohoto objektu objeveno dalších pět novověkých objektů, ty zasahovaly také do plochy slovanského pohřebiště. Za zmínku stojí objekt označený jako hrob H 28. jednalo se o mělkou obdélníkovou jámu s orientací S – J. Obsahovala dva lité listovité závěsky, každý měl dva otvory na uchycení, dále obsahoval polovinu bronzového kruhového plíšku. Na něm byly nalezeny stopy po lisovaném znaku, mohlo se snad jednat o erb. Nakonec objekt obsahoval ještě železný předmět a zlomek zvířecí kosti (Kalábek 2007, 10 - 11).

3. Objekty a jejich prostorové uspořádání

Celkový počet objektů, náležící do starší doby hradištní a částečně do střední doby hradištní, které byly nalezeny na lokalitě Řepčín – Horní nivy, činil 73 objektů. Objekty byly převážně oválného půdorysu s mísovitým dnem. Zastoupeny byly i kruhové sloupové jamky a několik zásobnic. Celé pole objektů sledovaného období bylo situováno ve východní části lokality, která má tvar nepravidelného kříže (KALÁBEK, 2007, 9). Kromě jam a zásobnic byly určeny i dvě nadzemní stavby, které byly ohraničeny kúlovými jamkami. Jednalo se konkrétně o strukturu 012 a 013. První z nich byla orientována směrem S – J a byla ohraničena dvěma řadami sloupových jamek, půdorys byl obdélný a byla odkryta jen část. Druhá struktura byla také obdélného půdorysu, ohraničená třemi řadami sloupových jamek a orientována byla směrem SV – JZ.

V souvislosti se strukturami 012 a 013 uvedu krátce charakteristiku slovanských obydlí v 6. – 10. století. Slovanské domy v tomto období jsou jednoprostorové, zpravidla čtvercového půdorysu. Plocha domů je průměrně 9 – 12 m², ale mohou se objevit větší (kolem 20 m²) a také menší (4 – 5 m²). Otopné zařízení bylo situováno v rohu stavby nebo ve středu stěny (DOSTÁL 1987, 14). Takových zařízení je celá řada, od různých variant ohnišť až po hliněné nebo kamenné pece (DOSTÁL 1980, 84). Slovanské stavby mohou být jak zahloubené (zemnice nebo polozemnice), tak i nadzemní. Oba druhy se přitom mohou vyskytovat současně. Stěny pak byly drážkové, roubené, ale mohly být také pletené. Pletené stěny pak byly dále omazány hlinou, která se nám dochovává na sídlištích v podobě mazanice. U povrchových staveb zanechávají po sobě roubené stěny obvodové žlábků. Podlaha byla tvořena převážně udusanou hlinou. K rekonstrukci střechy napomáhají pozůstatky kúlových jam v protilehlých stěnách. Tato situace svědčí o sochové konstrukci střechy. O sedlovou střechu se jednalo pokud se sochy kryly se štítovými stěnami nebo se také mohly nacházet na jejich vnější straně. Když byly posunuty dovnitř domu, šlo o střechu valbovou (DOSTÁL 1987, 13 – 17). Celkově rozlišit zemnici od polozemnice je velmi obtížné. Obě stavby se mají lišit hlavně provedením stěn. Zatímco polozemnice je částečně zahloubená stavba, zemnice je celkově zahloubená bez dřevěné konstrukce stěn. Toto není vždy v archeologické situaci rozpoznatelné, a tak je

termín polozemnice velmi problematický. U zemnic se předpokládá, že střecha dosahovala až k zemi a krytinou byly rákosové nebo slaměné došky (KALNICA, 1986, 157).

Kromě obytných objektů můžeme na sídlištích odlišit také obilnice. Obilní jámy jsou vlastně jediným typem „jámy“, který lze na sídlišti odlišit podle funkce od jiných „jam“, sloužily k dlouhodobému uskladnění obilí a tak se často vyskytovaly v blízkosti obydlí. Obilí v nich bylo možno uchovávat i několik let. Obilnice v raném středověku jsou zpravidla kruhového nebo obdélného půdorysu s úzkým hrdlem a rozšířenou spodní částí. Mají většinou hruškovitý profil, ale může se vyskytnout také kotlovitých tvarů, nebo také válcovité a kuželovité. Nad některými mohly být vystavěny přístřešky, což by mohly dokazovat kúlové jamky okolo hrdla jámy. Před tím, než se do jámy uložilo obilí, musely se stěny upravit. Obilnice se naplnila slámou, ta se zapálila a nechala hořet. Po té se stěny mohly znovu omazat hlínou nebo se vystlaly slámou (MĚŘÍNSKÝ 2002, 72 – 73). Pokud byly stěny obilnic vybaveny slaměnou izolací pro lepší ochranu zrna, lze toto dokázat jamkami po kolících ve stěnách a na dnech některých obilnic. Tyto kolíčky pak sloužily na přichycení izolace ke stěnám. Obilí v dobře izolované obilnici mohlo být skladováno i desítky let, takže v těchto jámách nebylo uloženo zrno k rychlé spotřebě (KLANICA 1986, 164), (DOSTÁL 1982, 15 – 16). Jestliže obilnice přestaly plnit svou funkci jako sklad obilí, mohly se dále využívat jako odpadní jámy.

Další sídlištní objekty, označované souhrnně jako jámy, nemají přesně určenou funkci. Jejich funkce je většinou těžko rozlišitelná. Jejich tvar i velikost jsou velmi rozmanité. Právě díky této rozmanitosti je prostor pro určení jejich účelu velmi široký (KLANICA, 1986, 164). Někdy snad lze o jejich účelu uvažovat na základě nálezů uvnitř objektu. Velké množství nálezů, celých nebo zlomků velkých nádob, snad ukazuje na skladovací funkci. O výrobním objektu se může uvažovat, když je součástí jámy pec nebo množství železné strusky (DOSTÁL 1982, 18). Těžební jámy mohly také po vytěžení zeminy sloužit jako výrobní objekty s lehkými pecemi (GOŠ – KAPL 1986, 183).

3.1 Popis objektů

Na lokalitě Olomouc – Řepčín – Horní nivy probíhal archeologický dohled a následně byl prováděn archeologický výzkum na narušených objektech. Těžkou technikou byla provedena skrývka ornice, lokalita se pak ještě ručně začistila. Každý nalezený objekt byl pak nejprve zkoumán z jedné poloviny, která byla odebírána po umělých vrstvách. Druhá polovina pak byla odebírána po přirozených vrstvách, které byly identifikovány na řezu objektu. Celkově bylo nalezeno 1164 sídlištních objektů a 56 hrobů. Jak již bylo zmíněno výše, počet nalezených objektů náležící do období raného středověku dosáhl počtu 73. V objektech bylo objeveno převážně množství keramiky. Mezi další nálezy patřily i kosti, mazanice, struska, kovové předměty a kamenné artefakty. Mezi sledované objekty konkrétně patří č. 392 – 395, 990, 995, 998, 1002, 1005, 1008, 1011 – 1012, 1015 – 1019, 1021 – 1022, 1025 – 1027, 1032, 1035 – 1042, 1044, 1047, 1049 – 1050, 1058, 1061, 1065 – 1067, 1081 – 1086, 1095, 1098, 1100 – 1102, 1107 – 1109, 1112, 1115 – 1116, 1118 – 1119, 1121, 1124 – 1128, 1131, 1135, 1157 – 1163.

Na následujících stránkách je výčet výše zmíněných objektů náležících do raného středověku. U každého je krátký popis a výčet nálezů. Charakteristika objektů byla vypracována na základě údajů uvedených v nálezové zprávě k lokalitě Olomouc – Řepčín – Horní nivy.

Objekt č. 392: Jednalo se o sídlištní jamku kruhového půdorysu. Dno objektu bylo rovné, s kónickým profilem. Průměr objektu byl 0,58m a největší naměřená hloubka byla 0,14m.

Objekt č. 393: (Tab. 1a, 1b a 1c) Tento objekt měl oválný půdorys s orientací V – Z. Stěny byly kónické a dno bylo zvlněné. Rozměry sídlištní jámy byly: délka 2,86m, šířka 1,16m a největší hloubka objektu činila 0,34m.

Objekt byl vyplněn keramikou.

Objekt č. 394: (Tab. 2) Sídlištní jáma s pravidelným oválným půdorysem a mísovitým profilem. Stěny objektu se mírně svažovaly ke dnu, které bylo rovné s mírným zvrásněním u západního okraje. Orientace objektu byla S – J. Délka objektu byla 2,66m, šířka 1,50m a největší hloubka 0,22m.

V objektu byly objeveny fragmenty keramiky.

Objekt č. 395: (Tab. 3a, 3b) Sídlištní jáma s orientací S – J. Půdorys byl nepravidelný oválný, profil mísovitý. Stěny objektu se svažovaly ke dnu, které bylo rovné. Délka objektu byla 2,62m, šířka 2,04m a hloubka objektu byla 0,26m.

Objekt byl vyplněn keramikou.

Objekt č. 990: Objekt byl zkoumán v řezu. Byl zjištěn jeho půdorys, ten byl nepravidelně oválný a měl mísovitý řez. Dno objektu bylo nerovné. Orientace objektu byla V – Z a jeho rozměry byly: délka 4,34m, šířka 2,40m a hloubka 0,18m.

Objekt č. 995: (Tab. 2) Jednalo se o sídlištní jámu pravidelného oválného půdorysu, profil objektu byl mísovitý. Objekt byl orientován SSV – JJZ. Dno objektu bylo nepravidelné. Objekt měl délku 3,00m, šířku 1,00m a hloubka objektu byla 0,18m.

Zásyp objektu obsahoval zlomky keramiky.

Objekt č. 998: (Tab. 18) Sídlištní jáma nepravidelného oválného půdorysu. Jižní stěna se prudce svažovala ke dnu a severní klesala ke dnu mírně, celý půdorys byl pak mísovitého tvaru. Dno bylo rovné. Jáma byla orientována S – J. Délka objektu byla 2,62m, šířka 1,85m a hloubka objektu byla 0,14m.

Objekt obsahoval nálezy zlomků keramiky a kámen. Kromě těchto nálezů, byl v objektu objeven také železný předmět, řetěz (viz. kap. 6.2, obr. 10) a také jeden z brousek (viz. kap. 5.3.1, obr. 4).

Objekt č. 1002: (Tab. 4) Jednalo se o sídlištní jamku pravidelného oválného půdorysu s orientací SZ – JV a mísovitým profilem. Dno objektu bylo nepravidelné. Rozměry objektu: délka 1,80m, šířka 0,62m a hloubka 0,12m.

Nálezy v objektu byly tvořeny keramickými fragmenty.

Objekt č. 1005: (Tab. 5) Objekt (sídlištní jamka) měl pravidelný oválný půdorys, mísovitý profil, rovné dno a orientaci V – Z. Jeho rozměry byly: délka 1,25m, šířka 0,94m a hloubka 0,09m.

Objekt obsahoval nález fragmentu keramického okraje.

Objekt č. 1008: Pravidelně oválná sídlištní jáma, mísovitého profilu. Orientace objektu byla V – Z. Dno objektu bylo nerovné. Maximální délka objektu byla 2,00m, šířka 1,40m a hloubka 0,47m.

Objekt také obsahoval nálezy zlomků keramiky.

Objekt č. 1011: (Tab. 6a, 6b a 6c) Tato sídlištní jáma měla pravidelný oválný půdorys a vanovitý profil. Stěny se nálevkovitě svažovaly k rovnému dnu. Objekt byl orientován směrem SSZ – JJV. Jeho délka byla 2,50m, šířka 0,90m a hloubka 0,58m.

V objektu byly objeveny zlomky raně středověké keramiky.

Objekt č. 1012: (Tab. 5) Další objekt interpretovaný jako sídlištní jáma, měla pravidelný oválný půdorys a mísovitým řezem. Stěny objektu se mírně svažovaly k nerovnému dnu. Orientace objektu byla směrem S – J. Maximální délka objektu byla 2,86m, šířka 1,20m a hloubka 0,16m.

Nálezy tvořily zlomky keramiky.

Objekt č. 1015: Sídlištní jáma pravidelného oválného půdorysu, řez objektu byl mísovitý. Dno objektu bylo rovné, jen ve středu dna byla vytvořena větší prohlubeň. Objekt byl orientován V – Z směrem. Délka objektu byla 4,60m, šířka 1,74m a maximální hloubka byla 0,44m.

Objekt neobsahoval keramické nálezy.

Objekt č. 1016: (Tab. 6c) Tento objekt, sídlištní jáma, měl pravidelný oválný půdorys, jeho profil byl ve tvaru písmene U. Stěny prudce, téměř kolmě klesaly k rovnému dnu. Orientace objektu byla V – Z. Jeho délka byla 2,00m, šířka 1,00. Hloubka objektu byla 0,38m.

Objekt obsahoval nálezy keramických zlomků.

Objekt č. 1017: Sídlištní jáma s pravidelným oválným půdorysem a mísovitým profilem. Stěny objektu strmě klesaly k rovnému dnu. Objekt byl orientován ve směru SZ – JV. Rozměry objektu byly: délka 2,16m, šířka 1,22m a hloubka 0,34m.

Objekt č. 1018: Tento objekt nebyl zkoumán celý, byla jím vedena pouze sonda. Sonda měla tvar pravidelného obdélníku. Objektu byl pak zjištěn mísovitý profil. Rozměry sondy byly: délka 3,67m, šířka 0,74m a hloubka 0,26m. Orientace byla S – J.

Objekt č. 1019: Tento objekt měl pravidelně oválný půdorys a mísovitý profil, jednalo se o sídlištní jámu. Dno bylo spíše rovné. Orientace byla V – Z. U rozměrů objektu byla určena pouze maximální šířka (2,00m). Zahloubení objektu bylo 0,20m. Délku objektu nebylo možné přesně určit.

Objekt č. 1021: (Tab. 7a, 7b a 7c) Objekt 1021, sídlištní jáma, měl pravidelný oválný půdorys, mísovitý řez a byl orientován S – J směrem. Dno objektu bylo nepravidelné. Maximální délka objektu činila 4,56m, šířka 2,34m a hloubka 0,28m.

Kromě zlomků keramiky obsahoval objekt také nález přeslenu (viz. kap. 5.1, Tab. 7a). Mezi již zmíněnou keramikou, která je řazena do raného středověku, se objevil také jeden keramický střep, který lze spíše přisoudit době římské (Tab. 7a).

Objekt č. 1022: Objekt měl pravidelný kruhový půdorys (kůlová jamka), mísovitého řezu. Dno objektu bylo nepravidelné. Průměr kruhového objektu byl 0,90m a jeho hloubka 0,14m.

Objekt č. 1025: (Tab. 8) Sídlištní jáma V – Z směru. Objekt měl pravidelně oválný půdorys a mísovitý řez. Dno objektu bylo rovné. Objekt byl 4,30m dlouhý, 2,42m široký a hluboký byl 0,22m.

Objekt obsahoval keramické nálezy, zlomky pražnice (viz. kap. 5.2) a objevilo se také kamenné drtidlo (viz. kap. 5.3.2, obr. 7).

Objekt č. 1026: Tento objekt měl pravidelný kruhový půdorys a vakovitý profil. Jeho průměr byl 0,48m a hloubka byla 0,52m. Dno objektu bylo rovné.

Objekt č. 1027: Objekt, sídlištní jáma, měl půdorys nepravidelného kruhu, jeho profil byl mísovitý. Maximální průměr byl 2,25m a hloubka 0,36m. Dno objektu bylo nerovné.

V objektu byly učiněny nálezy keramiky, kromě ní bylo v objektu i množství mazanice a zvířecích kostí. Objevily se i zbytky uhlíku. Zbytek nálezů tvořily kameny.

Objekt č. 1032: Objekt, sídlištní jáma, byl pravidelného oválného půdorysu, mísovitého řezu byl orientován ve směru V – Z. Dno objektu bylo nerovné. Délka objektu byla 3,20m a šířka 1,70m. Objekt byl hluboký 0,20m.

Objekt č. 1035: Sídlištní jáma, měla pravidelný obdélný půdorys, její profil byl ve tvaru písmene U. Stěny prudce, téměř kolmě klesaly k rovnému dnu. Orientace objektu byla S – J. Jeho délka byla 2,24m, šířka 0,70. Hloubka objektu byla 0,52m.

Objekt č. 1036: Sídlištní jáma pravidelného kruhového půdorysu. Profil byl mísovitý a dno objektu bylo rovné. Průměr objektu byl 1,80m a hloubka 0,16m.

Objekt č. 1037: Objekt interpretovaný jako sídlištní jáma měl pravidelný kruhový půdorys a mísovitý profil. Dno objektu bylo rovné. Objekt měl průměr 2,36m a byl 0,36m hluboký.

V objektu byly objeveny dva ploché brousky (viz. kap. 5.3.1, obr. 5).

Objekt č. 1038: Tato sídlištní jáma měla pravidelný kruhový půdorys a mísovitý řez. Dno objektu bylo rovné. Průměr byl 1,26m a hloubka byla 0,36m.

V zásypu objektu byly odkryty zvířecí kosti.

Objekt č. 1039: Sídlištní jáma pravidelného oválného půdorysu a mísovitého řezu. Jáma je orientována směrem S – J. Stěny objektu směřují strmě k rovnému dnu. Délka objektu byla 2,36m, šířka 2,00m a hloubka 0,36m.

V objektu se objevily zlomky pražnice (viz. kap. 5.2, obr. 3).

Objekt č. 1040: Tento objekt měl nepravidelně oválný půdorys a mísovitý profil, jednalo se o sídlištní jámu. Dno bylo spíše rovné. Orientace byla S – J. U rozměrů objektu byla určena maximální délka 4,00m, šířka 2,60m a hloubka 0,35m.

Objekt č. 1041: Jednalo se o sídlištní jámu nepravidelného kruhového půdorysu, profil objektu byl vanovitý. Dno objektu bylo nepravidelné, uprostřed se dno prudce svažovalo do prohlubně. Objekt měl průměr 3,10m a hloubka objektu byla 0,68m.

Objekt č. 1042: Objekt měl pravidelný kruhový půdorys (kúlová jamka), mísovitého řezu. Dno objektu bylo nepravidelné. Průměr kruhového objektu byl 0,60m a jeho hloubka 0,08m.

Objekt č. 1044: Tento objekt (sídlištní jáma) byl zkoumán pouze sondou, narušoval objekt č. 1045, který byl datován do doby bronzové (únětická kultura). Objekt měl pravidelný oválný půdorys a vanovitý řez. Orientován byl V – Z směrem. Byla zjištěna pouze maximální délka, a to 1,80m a hloubka 0,48m. Dno mělo nepravidelný tvar.

Objekt č. 1047: (Tab. 8) Sídlištní jáma pravidelného oválného půdorysu a mísovitého řezu. Orientace objektu byla V – Z. délka objektu byla 2,44m, šířka 1,66m a hloubka 0,46m. Dno objektu bylo nerovné.

Objekt obsahoval nálezy zlomků keramiky.

Objekt č. 1049: Tento objekt měl pravidelně oválný půdorys a mísovitý profil, jednalo se o sídlištní jámu. Dno bylo spíše rovné. Orientace byla V – Z. U rozměrů objektu byla určena pouze maximální šířka (1,80m). Zhloubení objektu bylo 0,26m. Délku objektu nebylo možné přesně určit.

V objektu byl nalezen zlomek keramického okraje.

Objekt č. 1050: (Tab. 9) Sídlištní jáma kruhového půdorysu a vanovitého řezu. Dno objektu bylo nepravidelné. Objekt byl zkoumán pouze v řezu, takže z jeho rozměrů známe maximální délku 1,14m a hloubku 0,74m.

V objektu keramické fragmenty.

Objekt č. 1058: Tímto objektem byla vedena sonda č. XXI. Objekt byl pravidelně oválného půdorysu a mísovitého řezu. Dno bylo rovné. Objekt byl orientován S – J. Z jeho rozměrů bylo změřena pouze délka 3,46m a hloubka 0,24m.

Objekt obsahoval keramické zlomky.

Objekt č. 1061: Sídlištní jáma kruhového půdorysu a mísovitého řezu. Dno objektu bylo rovné, průměr objektu byl 1,00m a hloubka byla 0,46m.

Objekt č. 1065: Tato sídlištní jáma měla pravidelně oválný půdorys a mísovitý řez. Objekt byl orientován V – Z směrem. Dno objektu bylo nepravidelné. Maximální délka byla 3,20m, šířka 2,60m a hloubka 0,32m.

V objektu byly nálezy keramiky, kamenů a objevila se také struska. Nálezy byly koncentrovány ke středu objektu.

Objekt č. 1066: Sídlištní jáma kruhového půdorysu a mísovitého řezu. Dno objektu bylo nerovné, průměr objektu byl 1,60m a hloubka byla 0,36m.

V zásypu objektu byly keramické fragmenty, kameny a množství strusky. Nálezy byly spíše ve středu objektu a byly také u jeho západního okraje. Vyskytly se také zvířecí kosti a několik kamenů.

Objekt č. 1067: Pravidelně oválná sídlištní jáma, interpretovaná jako pec. Byla orientována směrem V – Z. Její délka byla 3,20m, šířka 2,07m a hloubka 0,22m.

V objektu se našly zlomky keramiky, zvířecích kostí a kamenů. Na dně pece bylo možno rozpoznat mnoho kumulací malých kamenů.

Objekt č. 1081: Objekt měl pravidelně kruhový půdorys, mísovitého profilu s rovným dnem. Jeho průměr byl 0,54m a hloubka 0,16m.

Objekt č. 1082: Objekt měl pravidelný kruhový půdorys (kúlová jamka), vanovitého řezu. Dno objektu bylo nepravidelné. Průměr kruhového objektu byl 0,70m a jeho hloubka 0,30m.

Objekt č. 1083: Sídlíštní jáma pravidelného oválného půdorysu a mísovitého řezu. Jáma je orientována směrem V – Z. Dno objektu bylo nepravidelné. Délka objektu byla 2,40m, šířka 1,00m a hloubka 0,16m.

Objekt obsahoval zlomky pražnice (viz. kap. 5.2) a zlomek kotoučovitého brousku (viz. kap. 5.3.1, obr. 6).

Objekt č. 1084: Objekt měl pravidelný kruhový půdorys (kúlová jamka), vanovitého řezu. Dno objektu bylo polokulovité. Průměr kruhového objektu byl 0,74m a jeho hloubka 0,18m.

Objekt č. 1085: Sídlíštní jáma pravidelného oválného půdorysu s mísovitým řezem. Dno objektu bylo nerovné. Objekt byl orientován SSV – JJZ. Délka objektu byla 1,70m, šířka 0,80m a hloubka 0,16m.

Objekt č. 1086: Objekt, sídlíštní jáma, měl nepravidelný oválný půdorys. Profil objektu byl ve tvaru písmene U. Dno objektu bylo rovné. Orientace byla ve směru SV – JZ. Na délku objekt měřil 0,86m, na šířku 0,76m a byl 0,10m hluboký.

Část objektu od jeho dna až po okraj byla vyplněna struskou.

Objekt č. 1095: (Tab. 10a, 10b) Sídlištní jáma pravidelného kruhového půdorysu a mísovitého řezu. Objekt byl v sondě č. XIII. Jáma je orientována směrem S – J. Dno objektu bylo nerovné. Délka objektu byla 0,80m, šířka 0,70m a hloubka 0,06m.

V objektu byly nalezeny keramické zlomky a několik kamenů.

Objekt č. 1098: (Tab. 11) Sídlištní jáma pravidelného oválného půdorysu, řez objektu byl mísovitý. Dno objektu bylo rovné. Objekt byl orientován SV – JZ směrem. Délka objektu byla 2,80m, šířka 1,28m a maximální hloubka byla 0,24m.

Objekt obsahoval nálezy keramických fragmentů.

Objekt č. 1100: (Tab. 9) Tato sídlištní jáma měla pravidelný oválný půdorys a vanovitý profil. Dno objektu bylo nerovné. Objekt byl orientován směrem SZ – JV. Jeho délka byla 2,44m, šířka 1,90m a hloubka 0,64m.

V objektu byly objeveny zlomky raně středověké keramiky. V zásypu byl uložen kámen.

Objekt č. 1101: Objekt, sídlištní jamka, měl pravidelný kruhový půdorys a mísovitý profil. Dno objektu bylo rovné. Objekt měl průměr 0,62m a byl 0,24m hluboký.

Objekt č. 1102: Jednalo se o sídlištní jámu pravidelného oválného půdorysu, profil objektu měl mísovitý tvar. Objekt byl orientován S – J. Dno objektu bylo nepravidelné. Objekt měl délku 1,30m, šířku 0,90m a hloubka objektu byla 0,12m.

Objekt č. 1107: Sídlištní jáma nepravidelného oválného půdorysu, řez objektu byl mísovitý. Dno objektu bylo nerovné a ve středu dna byla vytvořena větší prohlubeň. Objekt byl orientován SV – JZ směrem. Délka objektu byla 4,60m a maximální hloubka byla 0,44m. Šířka objektu nebyla zjištěna.

V objektu se nacházely keramické zlomky.

Objekt č. 1108: (Tab. 12a, 12b) Tento objekt měl pravidelný oválný půdorys a mísovitý profil. Dno objektu bylo nepravidelné. Orientace objektu byla V – Z. Z rozměrů byla zjištěna pouze maximální délka (3,47m) a hloubka (1,10m). Maximální šířka nebyla zjištěna.

Objekt obsahoval keramické střepy. U východní strany objektu pak byla také přítomna koncentrace strusky.

Objekt č. 1109: Sídlištní jáma kruhového půdorysu a mísovitého řezu. Dno objektu bylo nerovné, průměr objektu byl 0,80m a hloubka byla 0,18m.

V zásypu objektu byly nalezeny kousky strusky, které byly spíše u povrchu objektu.

Objekt č. 1112: Sídlištní jáma pravidelného oválného půdorysu, řez objektu byl mísovitý. Dno objektu bylo rovné, stěny objektu byly téměř kolmé ke dnu. Objekt byl orientován SV – JZ směrem. Délka objektu byla 2,00m, šířka 1,06m a maximální hloubka byla 0,20m.

Objekt č. 1115: (Tab. 11) Objekt, sídlištní jáma, byl pravidelného oválného půdorysu, mísovitého řezu byl orientován ve směru SSZ – JJV. Dno objektu bylo nerovné. Délka objektu byla 3,00m a šířka 1,80m. Objekt byl hluboký 0,18m.

Objekt obsahoval nálezy zlomků keramických střepů a kromě nich také přeslen (viz. kap. 5.1.).

Objekt č. 1116: (Tab. 18) Tato sídlištní jáma měla pravidelně oválný půdorys a mísovitý profil. Orientace byla ve směru V – Z. Dno bylo nepravidelné. Maximální délka objektu byla 3,42m, šířka 1,00m a maximální hloubka byla 0,40m.

V objektu bylo nalezeno množství keramického materiálu. Kromě keramiky objekt obsahoval také kovový předmět – železný terčík (viz. kap. 6.3, obr. 11).

Objekt č. 1118: (Tab. 13) Sídlištní jáma s pravidelným oválným půdorysem a mísovitým profilem. Stěny objektu se mírně svažovaly ke dnu, které bylo rovné. Orientace objektu byla S – J. Délka objektu byla 2,00m, šířka 1,40m a největší hloubka 0,16m.

V objektu se našly keramické zlomky.

Objekt č. 1119: (Tab. 14) Tato sídlištní jáma měla pravidelný oválný půdorys a vanovitý profil. Západní stěna se téměř kolmě svažovala k nerovnému dnu. Objekt byl orientován směrem V – Z. Jeho délka byla 4,00m, šířka 1,60m a hloubka 0,44m.

Kromě zlomků keramiky objekt obsahoval také kameny a objeven byl také zlomek přeslenu (viz. kap. 5.1).

Objekt č. 1121: Objekt 1121 byl pravidelného oválného půdorysu, mísovitého řezu. Dno objektu bylo nerovné. Objekt byl orientován ve směru V – Z. Maximální délka 2,00m, šířka 1,60m a hloubka 0,18m. Objekt byl v těsné blízkosti objektu č. 1120, který náležel době římské. V horní části dokonce došlo k narušení staršího objektu.

V zásypu jámy bylo několik kamenů.

Objekt č. 1124: Sídlištní jáma kruhového půdorysu a mísovitého řezu. Dno objektu bylo rovné, průměr objektu byl 0,50m a hloubka byla 0,16m. Mohlo by se jednat o kůlovou jamku.

Objekt č. 1125: Sídlištní jáma (kůlová jamka) kruhového půdorysu a mísovitého řezu. Dno objektu bylo rovné, průměr objektu byl 0,46m a hloubka 0,20m.

Objekt č. 1126: (Tab. 15) Tato sídlištní jáma měla pravidelný oválný půdorys a vanovitý profil. Dno objektu bylo nerovné, ve východní polovině bylo dno schodkovitě zvednuto nad úroveň zbytku dna. Objekt byl orientován směrem V – Z. Jeho délka byla 3,12m, šířka 2,00m a hloubka 0,56m.

V objektu byly objeveny zlomky keramických nádob a keramický přeslen (viz. kap. 5.1).

Objekt č. 1127: (Tab. 13) Tento objekt měl pravidelný kruhový půdorys a mísovitý profil. Jeho průměr byl 1,20m a hloubka byla 0,21m. Dno objektu bylo rovné.

V objektu byla objevena keramika.

Objekt č. 1128: (Tab. 19) Tato sídlištní jáma měla pravidelný oválný půdorys a vanovitý profil. Dno bylo nerovné, ke středu více prohloubené. Objekt byl orientován směrem SZ – JV. Jeho délka byla 3,98m a hloubka 0,50m. Maximální šířka nebyla přesně určena.

Bylo zde nalezeno několik zlomků keramických nádob. Zmíním zde jeden nález zlomku okraje. Od ostatního raně středověkého materiálu se lišil jak tvarem, tak barvou. Nejspíše jde o intruzi, datovanou do raného novověku. Mimo keramiku objekt obsahoval také železnou šipku (viz. kap. 6.1, obr. 9)

Objekt č. 1131: Objekt, sídlištní jamka, měl pravidelný kruhový půdorys a mísovitý profil. Dno objektu bylo nerovné. Objekt měl průměr 0,74m a byl 0,26m hluboký.

Objekt č. 1135: (Tab. 17) Orientace pravidelně oválné sídlištní jámy byla ve směru SZ – JV. Profil objektu byl mísovitý. Maximální délka objektu byla 4,95m, šířka 2,66m a hloubka 0,14m.

Objekt obsahoval nálezy keramických zlomků.

Objekt č. 1157: Sídlištní jáma pravidelného oválného půdorysu, řez objektu byl ve tvaru písmene U. Dno objektu bylo rovné, stěny objektu byly téměř kolmé ke dnu. Objekt byl orientován SV – JZ směrem. Délka objektu byla 1,20m, šířka 1,00m a maximální hloubka byla 0,20m.

Objekt č. 1158: Tento objekt měl pravidelný kruhový půdorys a vakovitý profil. Jeho průměr byl 1,10m a hloubka byla 1,10m. Dno objektu bylo rovné.

V objektu byly přítomny uhlíky, které tvořily podlouhlou svislou čočku u severní stěny objektu. Dále byla také v objektu objevena část mlecího kamene – žernovu (viz. kap. 5.3.3, obr. 8).

Objekt č. 1159: Sídlištní jáma nepravidelně oválného tvaru a mísovitého řezu. Dno objektu je nepravidelné. Objekt byl orientován SZ – JV směrem. Objekt byl 4,00 dlouhý, 1,14m široký a byl hluboký 0,10m.

Objekt č. 1160: (Tab. 16) Tato sídlištní jáma měla pravidelně oválný půdorys a mísovitý profil. Byla orientována ve směru SZ – JV. Dno objektu bylo nepravidelné, u východní stěny bylo snížená kulovitá prohlubeň. Objekt byl 2,00m dlouhý, 1,50m široký a maximální délka byla 0,30m.

Objekt obsahoval nálezy zlomků keramických nádob. Kromě nich byl v objektu objeven i keramický přeslen (viz. kap. 5.1).

Objekt č. 1161: (Tab. 16) Tato sídlištní jáma měla pravidelný oválný půdorys a vanovitý profil. Dno objektu bylo nerovné, západní strana strmě klesala ke dnu, zatímco na východní straně byl objekt plýtký a až po té se schodkovitě vyrovnal se dnem objektu. Objekt byl orientován směrem VSV – ZJZ. Jeho délka byla 2,35m, šířka 1,00m a hloubka 0,72m.

V objektu byly nalezeny zbytky keramických nádob a v zásypu se také objevilo několik kamenů.

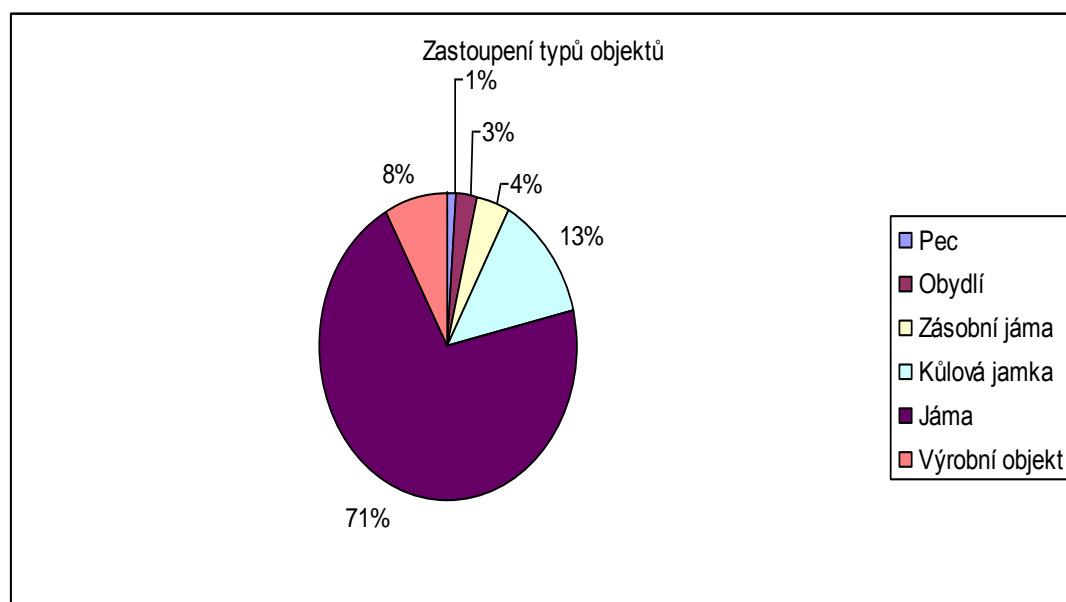
Objekt č. 1162: Tento objekt, sídlištní jáma, byl zkoumán jen z části. Objekt měl nepravidelně oválný tvar a mísovitý profil. Orientace objektu byla ve směru V – Z. Maximální délka byla 3,60m, šířka 3,15m a hloubka 0,15m. Dno objektu bylo nerovné.

Objekt č. 1163: Objekt, určen jako sídlištní jáma, měl nepravidelný kruhový půdorys a vanovitý profil. Dno objektu bylo nerovné, na východní straně byl objekt hlubší, utvořila se tam kulovitá prohlubeň. Průměr objektu byl 1,80m a hloubka 0,90m.

Objekt obsahoval zlomky keramických okrajů.

3.2 Celková charakteristika objektů

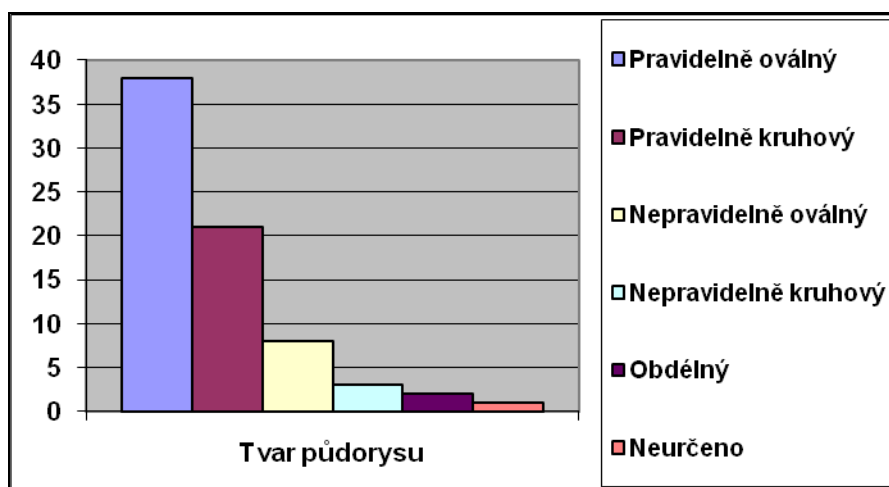
Ze 73 nalezených objektů, patřící ranému středověku, nebylo možné u většiny přiřadit konkrétní funkci. Většinou jsou tedy vedeny jako sídlištní jámy bez bližšího určení. Nejasný je také počet zásobních jam, i když se předpokládá jejich výskyt. Snad by se mohlo o zásobních jámách mluvit v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách ve třech případech, a to podle jejich půdorysu a profilu, který by tomu mohl alespoň částečně nasvědčovat. Jako pec je veden objekt č. 1067. Dále by jako pec nebo jiný výrobní objekt mohlo sloužit dalších 6 objektů, a to na základě nálezů strusky a mazanice uvnitř objektů. Dále byly identifikovány dvě nadzemní stavby, struktura 012 a struktura 013. U obou byly zachyceny neúplné obdélné konstrukce. Struktura 012 byla obdélného půdorysu s orientací S – J a rozměry 5,3 x 5m. Kúlové jamky č. 1068, č. 1069, č. 1070, č. 1071, č. 1072, č. 1073, č. 1074 a č. 1097 tvořily půdorys stavby 012. Obdélný půdorys struktury 013 byl tvořen třemi řadami sloupových jamek. Rozpoznatelné rozměry stavby byly 10 x 5,2m s orientací SV – JZ. Tuto stavbu tvořilo deset kúlových jamek: č. 1088, č. 1089, č. 1090, č. 1091, č. 1092, č. 1093, č. 1094, č. 1099, č. 1138 a č. 1139. Půdorysům struktur 012 a 013 chyběly pozůstatky po otopném zařízení.

Graf 1

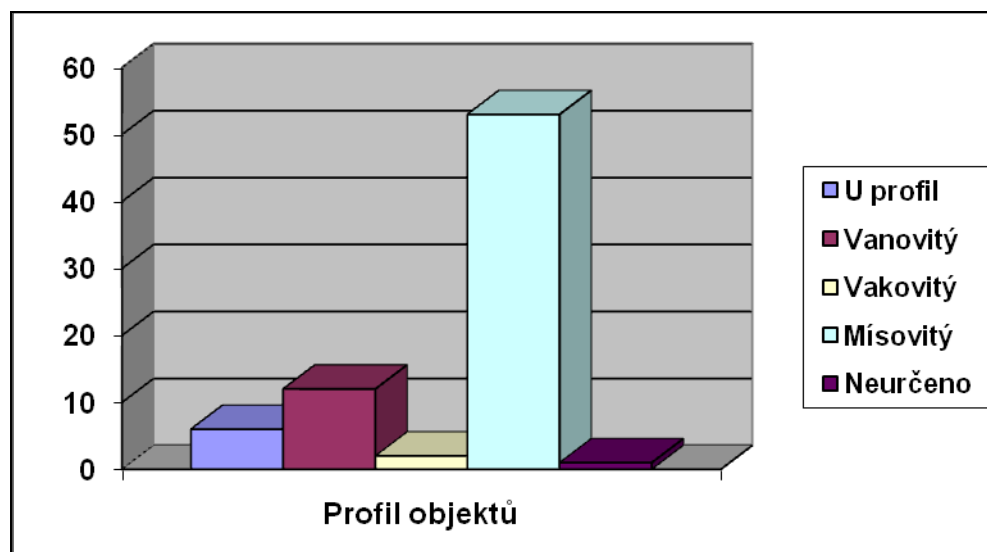
Mezi objekty na lokalitě Olomouc – Řepčín – Horní nivy naprosto převažovaly jámy pravidelného oválného tvaru (52%) a mísovitého profilu. Druhým nejčastějším tvarem byl pravidelný kruhový tvar (29%). Další tvary

objektů již nejsou tak časté, ale i tak se v několika případech objevily. Byly to tvary nepravidelně oválný (11%), nepravidelně kruhový (4%) a obdélný (3%). U některých objektů nebylo možné určit jejich půdorys (1%). (Graf 2)

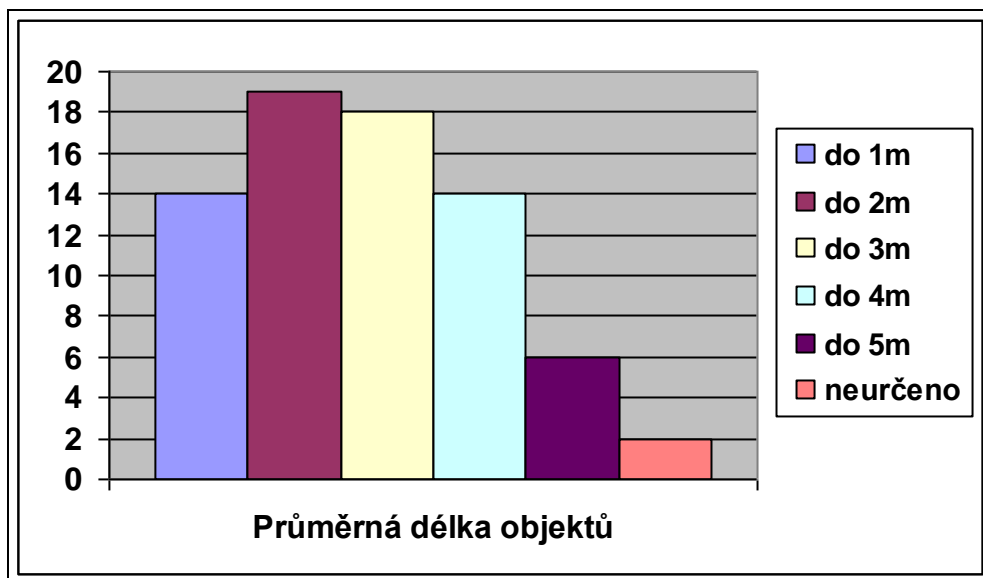
Graf 2

Mezi profily objektů na lokalitě Olomouc – Řepčín – Horní nivy naprosto převažovaly mísovité profily. Jejich počet byl 52, to znamená přes 71% ze 73 objektů celkově. Další typy již neměly takové zastoupení, jednalo se o zastoupení spíše v jedincích. Jen vanovitý profil měl zastoupení v 11 kusech, což bylo 15% objektů. Objektů s U profilem bylo 6, v procentech je jejich zastoupení 8%. Vakovitý profil byl zjištěn jen u dvou objektů, celkem 3%, a u jednoho objektu nebylo možné profil zjistit, pouhé 1% z celku. (Graf 3)

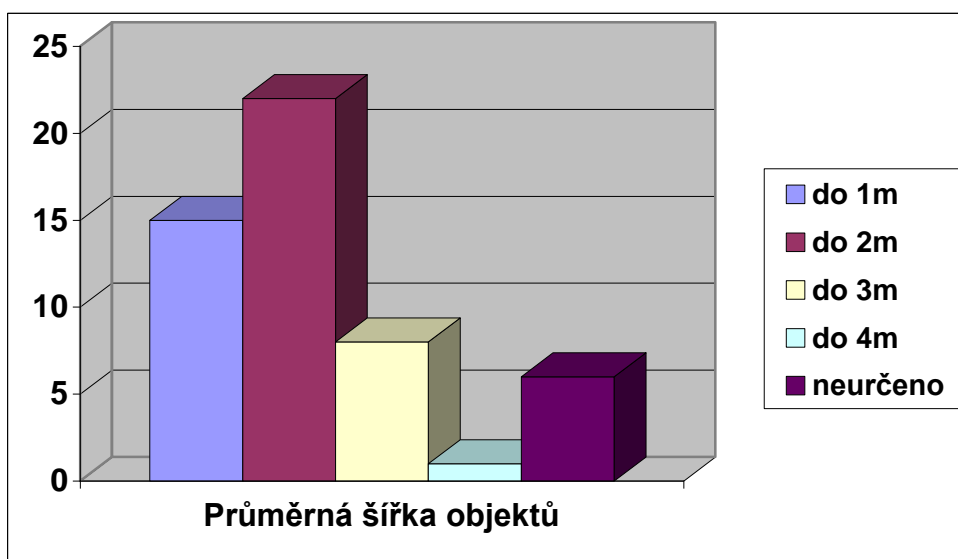
Graf 3

Délka objektů se v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách pohybovala od 0,40m až skoro do 5m. Největší zastoupení mají objekty s délkou do 2m (26%). Druhé nejčastější zastoupení měla délka do 3m (25%). Objekty s průměrnou délkou do 1m a do 4m byly zastoupeny na lokalitě stejně (19%). Délka objektů do 5m je pak zastoupena výrazně méně než předchozí (8%). U dvou objektů nebylo možné přesně určit jejich délku, jejich procentuální zastoupení je 3%. (Graf 4)

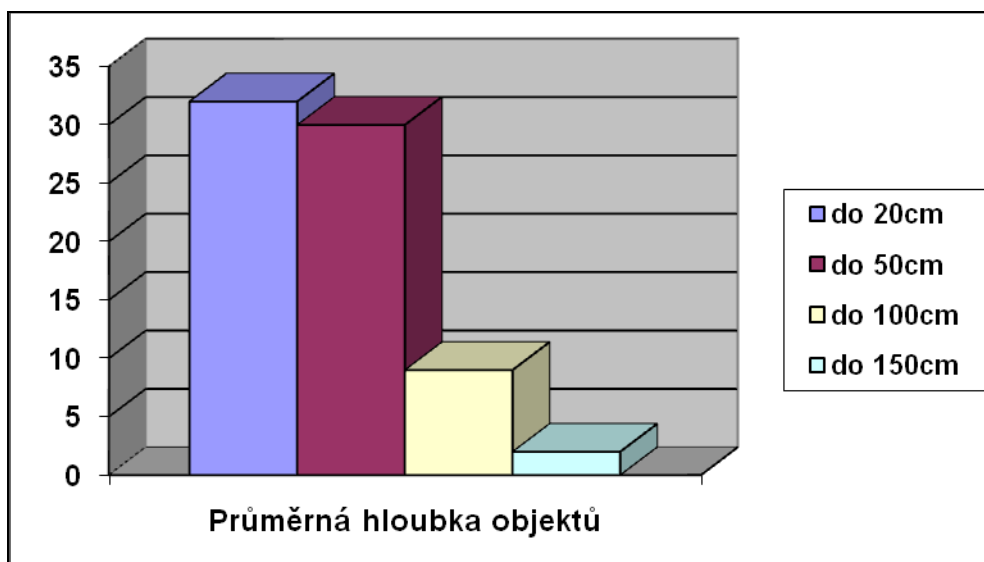
Graf 4

Šířka objektů se pohybovala od půl metru až po téměř 4m. 42% objektů bylo širokých od 1m do 2m. Šířku do 1m mělo 29% objektů, 15% objektů zastupovalo skupinu širokých do 3m a 2% objektů bylo širokých až 4m. U šesti objektů (12%) nebylo možno šířku přesně určit. (Graf 5)

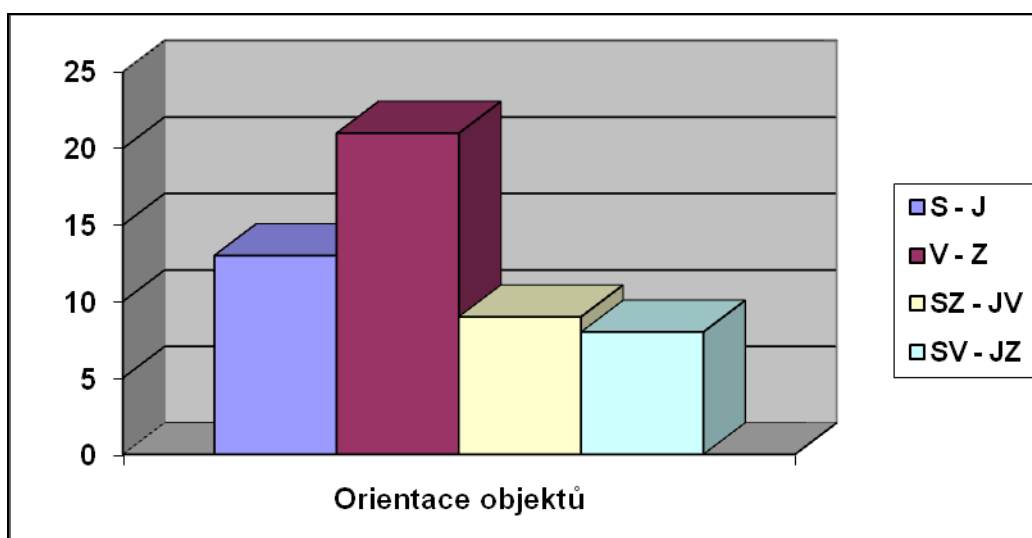
Graf 5

Hloubka objektů je uváděna až po skrývce ornice a po začištění plochy. Zahloubení objektů v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách bylo vcelku mělké. Téměř polovina objektů, 32 jedinců, mělo hloubku do 20cm. V procentech je tato hodnota 45%. Dalších 29 objektů (40%) bylo zahloubených od hloubky 20cm do 50cm. Deset objektů (14%) mělo hloubku do 1m a jen dva objekty (3%) dosahovaly hloubky až 1,5m. (Graf 6)

Graf 6

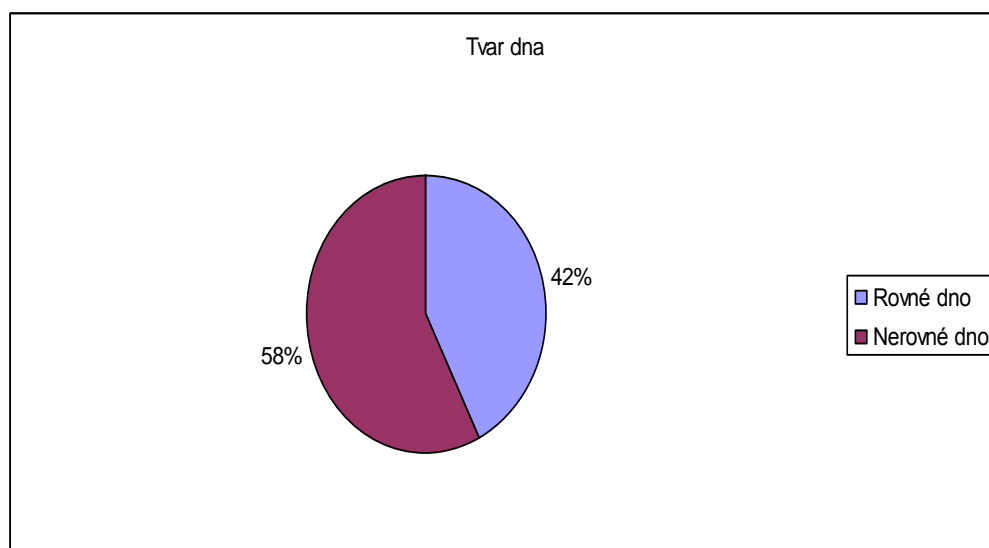
Nejčastější orientace nekruhových objektů na lokalitě Olomouc – Řepčín – Horní nivy je ve směru V – Z. Bylo tak orientováno 21 objektů (41%). Druhou nejčastější orientací byl směr S – J, takto bylo orientováno 25% objektů. Orientaci SZ – JV zastupovalo 18% objektů a orientaci SV – JZ 16%. (Graf 7)

Graf 7

U objektů v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách převažovaly nerovné (zvlněné) dna, byly zastoupeny v 58%. Rovné dna pak tvořily 42% z celku.

(Graf 8)

Graf 8

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že nejčastější zastoupení objektů v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách je objekt pravidelného oválného tvaru s mísovitým profilem, se zvlněným dnem. Orientací nejčastěji ve směru V – Z s délkou do 2m, šířkou do 2m a zahloubením do 50cm.

Pokud situaci srovnáme s lokalitou Olomouc – Slavonín – Horní lán, je situace na obou lokalitách velmi podobná. Ve Slavoníně bylo objeveno 181 objektů ze starší doby hradištní a střední doby hradištní. Kromě jam neurčité funkce byly objeveny i obilnice, kúlové jamky a v jednom případě šlo o nález typického slovanského domu – zemnice. Mezi objekty jsou nejčastěji zastoupeny jámy oválného půdorysu, mísovitého profilu s rovným dnem. Orientace je ve směru S-J a s rozměry 1,97 x 1,20 x 0,50m.

Obilnic bylo ve Slavoníně – Horním láně objeveno 30. Většina z nich byla kruhového půdorysu a profil měl tvar U. Některé měly také válcovité a kotlovité profily. Průměrná hloubka byly 1,5m a maximální nepřesáhla 3m (BALCÁRKOVÁ 2009, 35 – 36, 44). Řepčín – Horní nivy je na obilnice, s jejich typickým tvarem, velmi chudý. Ve třech případech, kdy jsou objekty určeny jako obilnice, jsou jejich profily i půdorysy podobné, ale nejde s jistotou říci, že se jedná opravdu o obilnice.

4. Keramika

Keramika je jedním z nejčastějších nálezů na archeologických lokalitách. Její velké tvarové spektrum i velká proměnlivost výzdoby v čase, umožňuje díky ní vytvořit chronologii. K tomu aby mohla být taková chronologie vytvořena, musí být brán v úvahu celý nálezový celek a sledovat všechny znaky na dané keramice. Ať už jde o tvar, keramickou hmotu, výzdobu i způsob výroby. Jen v případě, že se sledují všechny znaky současně na celku, kde se tyto znaky opakují, může být následně vytvořena chronologie. Tříděním keramiky se zabývalo mnoho badatelů, u nás je to i například J. Poulík, který slovanskou keramiku rozdělil do čtyř stupňů (Obr. 12). První stupeň je věnován nezdobené keramice pražského typu, druhý stupeň zastupuje zdobená keramika již vyráběná na kruhu. Ve třetím stupni mají nádoby přehnutý nebo lištovitě zakončený okraj. Čtvrtý stupeň je pak věnován středověké keramice (POULÍK 1948, 15-32). Při určování typologie a chronologie pomocí keramiky se musí brát také v úvahu počty okruhů dané keramiky. Větší počet okruhů pak může ztížit určení chronologie, její prostorová roztříštěnost může vést k více druhům keramiky ze stejného období, které se nemusí setkat na jednom místě a nedojde k jejich propojení (TOMKOVÁ 1993, 119).

K výrobě raně středověké keramiky lze říct, že mohla být vyráběna dvěma způsoby. Podomácku a profesionálně. Oba typy výroby mají jisté odlišnosti. U podomácky vyráběné keramiky se předpokládá, že byla primárně používaná v konkrétní domácnosti, vyráběna byla v ruce bez použití kruhu a vypalována byla na otevřených ohništích. Naopak keramika, která byla vyráběna profesionálně, nese znaky jednotnosti a jistého standartu, toho se mohlo dostat právě použitím hrnčířského kruhu. Výpal byl spíše prováděn v hrnčířských pecích, ale také na otevřených ohništích. Tento způsob byl dokázán i experimentem, kdy k redukčnímu výpalu bylo potřeba jen jednoduché jámy (MACHÁČEK 2001, 222). To by pak vysvětlovalo výrobu keramiky i na místech, kde se nenašly pece. Takoví hrnčíři mohli mít stálé dílny nebo se mohli podle potřeby pohybovat z místa na místo. Výroba je prováděna pro zisk a pro větší trh (MACHÁČEK 2001, 219 – 222).

Kromě rozdělení výroby keramiky na podomácky a profesionálně, jde také o rozdělení podle způsobu použití technologie. Zaprvé je to výroba ruční

formou nálepu. Tento způsob je prováděn bez použití hrnčířského kruhu, je uváděna jako vývojově starší a dává se do souvislosti s keramikou pražského typu. Jak už bylo řečeno výše, jedná se spíše o podomácku vyráběnou keramiku, často nezdobenou, i když se může objevit i napodobování výzdoby nádob vyráběných na kruhu (vlnice). Tato výzdoba je však často velmi neumělá (KLANICA 1986, 53 – 58). Okraje v ruce lepených nádob mohly být také někdy zdobeny přesekáváním. Typickou nádobou je hrnec vázovitého tvaru s největší výdutí v horní třetině a jen nepatrně vychýleným okrajem nebo krátkým přímým okrajem. Výroba keramiky nálepem je často rozpoznatelná na vnitřní straně nádoby. Zatímco vnější strana byla vyhlazena, zbavena nerovností, vnitřní stěny mohou nést stopy po výrobě nálepem, otisky prstů nebo různé nezahmlazené žlábkové výzdoby (MĚŘÍNSKÝ 2002, 151, 155, 157). Mnoho našich badatelů rozdělilo keramiku pražského typu dále do několika skupin, kterými se tady nebudu blíže zabývat.

Obtáčená keramika jsou nádoby, které jsou částečně či úplně vyráběny na hrnčířském kruhu. Do této kategorie spadá keramika II. a III. stupně podle J. Poulíka. Někdy je velmi těžké rozeznat keramiku obtáčenou a vyráběnou v ruce. Keramika byla nejdříve udělána v ruce a na kruhu byla domodelována buď celá, nebo jen okraj a dozdobena. Stopy po tomto druhu výroby pak lze nalézt i na dnech, kde zůstávají otlaky po ose kruhu. Ve tvarech stále převažuje hrnec, ten je vejčitého nebo soudkovitého tvaru, okraj je vně vyhnutý, zaoblený, může být i zesílený nebo kuželovitě seříznutý a zaoblený okraj (MĚŘÍNSKÝ 2002, 158, 487). Obtáčení na kruhu pak odpovídá i výzdoba keramiky (KLANICA 1986, 60). Ta je prováděna vícehrotým hřebenovitým rydlem. Do typu výzdoby patří rýhy, žlábkové výzdoby a vlnice v pásech, které mohou pokrývat v různých kombinacích i celé tělo nádoby. Někdy se může objevit také vpichy, kazetový ornament. V souvislosti s obtáčenou keramikou lze mluvit o keramice tzv. podunajského výrobního okruhu. Její výskyt je dáván do souvislosti s předpokládanou druhou vlnou slovanského lidu, který měl přijít právě z Podunají (MĚŘÍNSKÝ 2002, 155).

V raně středověkém inventáři se dále také nachází keramika s vleštovanou výzdobou (Mikulčice, Staré Zámky u Líšně). Je poměrně vzácná, liší se od slovanského materiálu a spíše navazuje na materiál pozdní doby stěhování národů. Její datování je rámcově do 7. a 8. století (KLANICA 1986, 66, 69).

Další skupinou zastupující keramický inventář raného středověku je žlutá keramika. Jedná se o keramiku z jemně plavené hlíny, vypálenou do žluté či cihlově červené barvy. Její nálezy jsou známy již z předvelkomoravských vrstev slovanských hradišť, ale objevují se i na kostrových pohřebištích s litými garniturami. Je tvarově velmi variabilní. Technologie této keramiky není jednotná, což ukazuje na její vznik z více center. Analogie se nacházejí v středoasijských oblastech i mezi nomády. Znalost výroby pak navazuje na antické tradice římské říše. Žlutou keramiku pak napodobuje tzv. šedá keramika. Jedná se o keramiku zhotovenou podobnou technologií jako žlutá keramika z jemně plavené hlíny (MĚŘÍNSKÝ 2002, 487 – 489).

Tvarově je raně středověká keramika málo rozvinutá. Naprosto převažují hrncovité tvary nad jinými, například mísami. Některé tvary jsou také postupně redukovány. Jedná se třeba o talíř, který u nás mizí na konci 8. století. Hrnce tvoří mnohdy i více jak 90% ze všech nálezů. Tvarová jednoduchost raného středověku snad odráží nenáročnost lidí tohoto období nebo lze také uvažovat o použití jiného materiálu, pro jiné tvary nádob, například dřeva na výrobu mís. Mohlo se jednat také o návaznost na keramiku pražského typu, kde byl hrnec dominantním tvarem (MACHÁČEK 2001, 236). Použití různých tvarů keramiky bylo vyzkoušeno během experimentu, který byl proveden I. Pleinerovou v Březně u Loun. Pětičlenná rodina během pokusu obývala rekonstruovaný slovanský dům. Během pokusu se ukázalo, že k přípravě stravy byl využit hrnec o objemu 1l. Ten sloužil k namáčení mouky, k pití a k manipulaci s vodou. Hrnec o objemu 2l byl vhodný ke kysání mléka, 3l hrnec zase k vaření polévek a namáčení luštěnin. Nádoba s objemem 7l byla používána na vaření luštěnin, většího množství polévky a masa. Další nádoba o objemu 20l byla zapuštěna do země a bylo v ní uloženo obilí. Další nádobou byla miska s objemem 1l, talíř a pražnice (PLEINEROVÁ – NEÚSTUPNÝ 1987, 91 – 92). Využití keramiky k vaření ukazují i zbytky připálené potravy, která se na stěnách nádob v některých případech dochovává (MACHÁČEK 2001, 238).

Materiál pro výrobu raně středověké keramiky byl jílovitý s příměsemi, které tvořil písek, slída a někdy i keramické příměsi. J. Zeman rozdělil v Čechách dva druhy keramického materiálu (ZEMAN 1979). První je s příměsí jemného písku, ve kterém se objevily i křemenné kamínky o velikosti až 5mm. To způsobuje drobnost stěn. Tento druh měl být i častěji zastoupen v ručně lepené

keramice. Druhý druh je tvořen jen příměsí písku bez kamínků. Objevuje se spíše u obtáčené keramiky. G. Fusek zase pro Slovensko určil rozdělení materiálu do čtyř skupin (FUSEK 1994). Jemnou, písčitou, písčito – zrnitou a zrnitou. Moravský materiál se spíše blíží tomu slovenskému. Ostřivo v keramické hmotě mělo svou výhodu. Zpevňovalo hmotu při sušení a vypalování, stěny se nehroutily vlastní vahou, keramika byla odolnější ke změnám teploty, a tak při výpalu nepraskala (MĚŘÍNSKÝ 2002, 156 – 157). Jako příměsí v keramickém těstě se také mohou objevit organické příměsí, vápenec, mramor a grafit. Každá s příměsí pak ovlivňuje vlastnosti keramické hmoty, ať už kladně nebo negativně. Grafit má například vlastnost lépe vést teplo, naopak velké kusy kamínků mohou způsobit prasknutí keramiky při výpalu (MACHÁČEK 2001, 19).

Výpal raně středověké keramiky byl nejprve prováděn nejspíše na otevřených ohništích, úroveň časně slovanské keramiky nevykazovala potřebu specializovaných výrobních center. Teplota při výpalu byla asi 520 – 800 °C. Nádoby byly při výpalu obráceny dnem vzhůru, což pak mělo za následek tmavší zbarvení nádoby při okraji (MĚŘÍNSKÝ 2002, 158). Ani k výpalu předvelkomoravské keramiky nebylo potřeba vysokých teplot. Barva keramiky po výpalu byla šedá až šedočerná (MĚŘÍNSKÝ 2002, 483). Samozřejmě se rozlišuje mezi redukčním a oxidačním výpalem. Zjednodušeně řečeno, redukční výpal je za nepřístupu vzduchu a oxidační s přístupem vzduchu. Barva keramiky po vypálení by měla v ideálním případě být jednotná, a to i na lomu keramiky. Jednotná barva keramického materiálu pak ukazuje na homogenní výpal, v opačném případě došlo ke krátkému a nedostatečnému výpalu (MACHÁČEK 2001, 21).

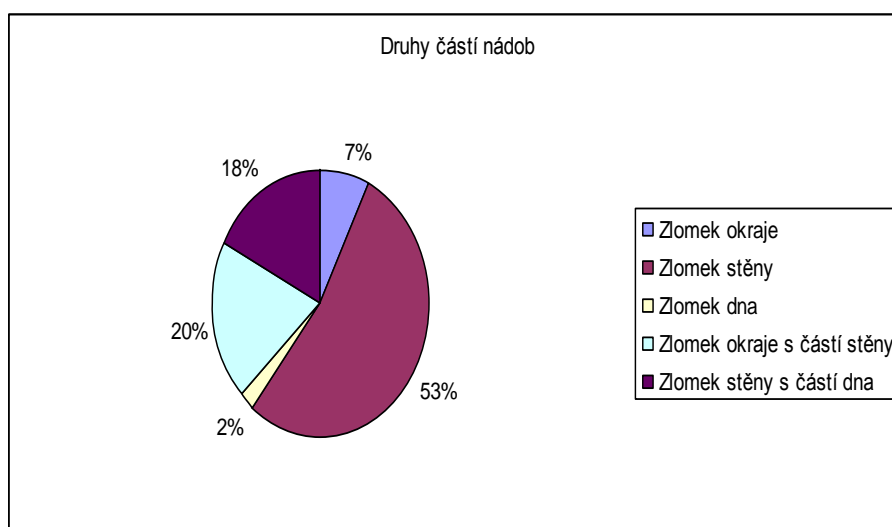
4.1 Keramické tvary

Druhy keramických tvarů v raném středověku byly popsány již výše. Olomouc – Řepčín – Horní nivy se od jiných starohradištních keramických tříd neliší. Vyskytují se hlavně hrnce a objeví se i mísa.

Třídění keramického materiálu jsem prováděla podle keramického kódu popsaného v publikaci *Feudální sídlo z 13. století na zaniklé vsi Koválov u Žabčic* (UNGER 1989). Keramika na lokalitě Olomouc – Řepčín – Horní nivy byla nalezena ve fragmentech, které zastupovaly povětšinou zbytky výdutí, u kterých nebylo možné blíže určit, z jaké části nádoby pocházejí. Rekonstruovatelných

tvary bylo jen velmi malé procento, spíše se jednalo o možnost rekonstruovat část nádoby, celá nádoba nebyla z uvedených zlomků sestavena. Některé fragmenty byly velmi malé a jejich určení nemožné. Dále se objevily také zbytky okrajů a den. Mezi rozpoznatelnými tvary byly zastoupeny hlavně hrncovité nádoby, ve dvou případech se jednalo i o mísu. V některých objektech se mezi starohradištní keramikou vyskytly i intruze. Jednalo se o fragment germánské nádoby a objevily se i střepty keramiky mladších období. Do databáze bylo zapsáno 317 kusů keramiky a přeslenů. Jejich popis byl proveden na základě laboratorního zpracování. Databáze popisuje ze které části nádoby keramický střept pochází, je-li to rozpoznatelné. Dále popisuje druh keramické nádoby, příměs v keramickém těstě, barvu, stupeň vypálení a druh výzdoby. U dochovaných okrajů dále popisuje jeho druh.

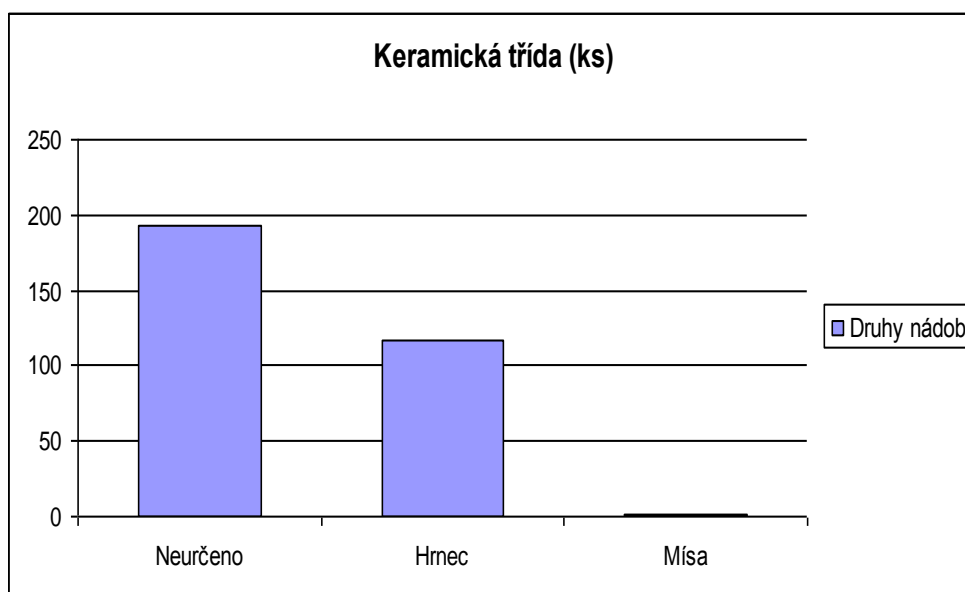
Nejpočetnější skupinou dochovaných částí nádob byly části stěn nádob. Tvořily více jak polovinu (53%) z celkového počtu fragmentů. Dále se mezi nálezy objevily zlomky dna, a to buď samostatné dna (2%), ale také se spolu se dnem zachovala i část stěny (18%). Okraje tvořily 7% ze všech dochovaných částí, ale větší část nálezů tvořily okraje spolu s dochovanou částí hrdla a někdy i velkou částí výdutě (20%). (Graf 9) Výdutě se samozřejmě objevily zdobené i nezdobené. Z nalezených fragmentů keramiky mírně převažují výdutě zdobené (166 kusů) nad nezdobenými (114 kusů). V Olomouci – Slavoníně – Horním lánu je situace obrácená. Převažují tam nezdobené výdutě nad zdobenými, což není nijak nezvyklé. Pro starohradištní keramikou je minimum výzdoby ještě obvyklá (BALCÁRKOVÁ 2009, 73).

Graf 9

Mezi rozpoznatelnými keramickými třídami se v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách dochovaly hlavně hrncovité nádoby. K tomuto druhu nádob jsem přiřadila celkem 117 kusů fragmentů, což činí 38%. Mísy byly zastoupeny ve dvou kusech, jednalo se o zlomky okrajů, procentuálně tak byly zastoupeny v 0,6%. Zbytek keramického materiálu nebylo možno přiřadit k žádné skupině, nenesly totiž žádný z rozpoznatelných znaků konkrétních keramických tříd. Jedná se konkrétně o 193 zlomků keramiky, to znamená 62% z celkového počtu zastoupení. (Graf 10)

V keramické hmotě, ze které byla vyrobena keramika v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách, byl nejčastěji jako příměs přítomen písek různé hrubosti. Kromě písku se v keramickém těstě objevila také slída. Keramika byla poměrně tvrdě vypálená, i když na některých lomech byla patrná rozdílnost barev, což dokazuje nedostatek času vypalování. Barva keramiky byla nejčastěji šedá, ale objevila se i tmavě šedá až černá a také červená keramika.

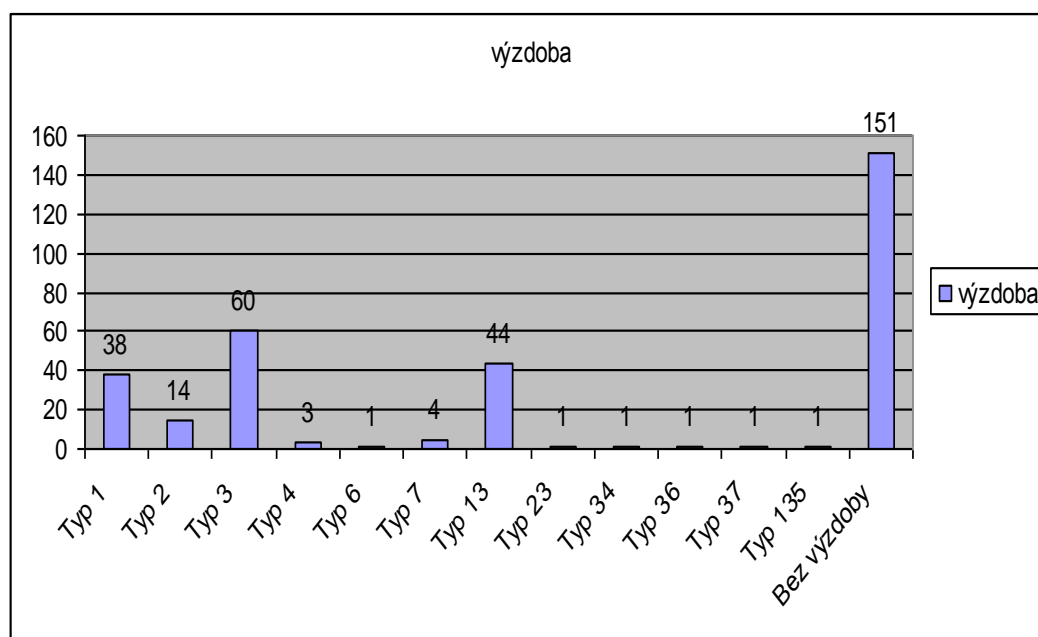

Graf 10

4.2 Výzdoba keramiky

Mezi výzdobou, která se objevila na keramice z lokality Olomouc – Řepčín – Horní nivy, je zastoupena vlnice, rýhy, žlábký, vpichy. Výzdoba byla provedena hřebenovým vícehrtým rydlem. Kombinace pásů vlnic a horizontálních rýh nebyla jednotná. Objevila se vlnice mezi dvěma pásy rýh, vlnice spolu s pásem

rýh, dva pásy vlnic nad sebou, střídání pásu vlnice a horizontálních rýh nebo se také objevila výzdoba dvou pásů rýh a mezi nimi několik pásů vlnic. Ojedinelé se objevily na keramice i záseky či dolíky. Ve výzdobě se objevila jen rytá výzdoba, na žádném z keramických zlomků se neobjevila výzdoba plastická. V jednom případě se objevila i výzdoba radélkem. V tomto případě se dá předpokládat, že se jedná o mladší intruze, protože výzdoba radélkem se na keramice objevuje až od mladší doby hradištní (UNGER 1984, 291). Nejpočetnější skupinou zlomků keramiky byly atypické střepy, zlomky výdutí s výzdobou i bez jakékoliv výzdoby. Nejpočetněji byla ve výzdobě zastoupena vlnice, následovala kombinace vlnice a rýhy. Dále se hojně vyskytla výzdoba rýhami a objevil se také žlábek i spolu v kombinaci s vlnicí. Ostatní typy, jako byly záseky, dolíky a hřebenový vpich se objevil jen ojedinelé. (Graf 11)

Graf 11

Na základě zjištěných indicií z keramických nálezů, bych nálezy řadila do starohradištního období (8. století). Keramika se vyznačovala charakteristickými znaky daného období a jen několik jedinců spadalo do mladších období, ale ty se dají považovat za intruze.

Situace na lokalitě Olomouc – Slavonín – Horní lán je charakterizovaná hrubým, špatně páleným materiálem. Jako ostřívo se hlavně objevovaly různé velké kamínky křemene. Na této lokalitě bylo nalezeno 4565 kusů keramiky,

rekonstruovat se podařilo 66 jedinců. Hojně byly zastoupeny nezdobené zlomky keramiky. V případě zdobení byly zastoupeny ryté vlnice tvořící oblouky, dále zašpičaté varianty vlnice, různé modifikace kazetového ornamentu, výzdobu hřebenovými vpichy, zpravidla se kombinující s jinými hřebenovými motivy. Na keramice ze Slavonína se objevila výzdoba plastickými lištami, což ale Balcárková v případě Slavonína nepovažuje za znak mladohradištní. Na základě těchto informací autorka předpokládá osídlení Slavonína – Horního lánu od 2. poloviny 7. století do konce 8. století, snad částečně i v 9. století (BALCÁRKOVÁ 2009, 110 – 114).

5. Ostatní nálezy

K ostatním nálezům přiřadím kamenné předměty, které zastupují brousky, drtidla a žernovy a také některé z keramických předmětů, jako jsou přesleny a pražnice. Přeslenům a pražnicím vyčlením vlastní kapitoly, protože se jedná o specifické předměty, lišící se od běžné keramiky, jako jsou nádoby.

5.1 Přesleny

Přesleny jsou hliněné předměty, ale mohou být také kamenné a v menší míře se také mohou objevit skleněné. Jedná se o předměty, které sloužily jako setrvačníky vřeten. Používaly se tedy v textilnictví, které bylo v raném středověku domácí prací žen, a na sídlištích se s nimi setkáváme poměrně často. Mohou se také objevit jako milodary v ženských hrobech. Jejich chronologie je složitá, protože se jedná o předměty, které se v lidských dějinách objevují již od mladší doby kamenné a mají velkou tvarovou variabilitu. Mohou být mírně zploštělé, kulovité, kónické, zaobleně ploché kónické, bochánkovité a nepravidelně kulovitého tvaru. Také jejich výzdoba je různá – plastické žebrování, vpichy, rýhy (vodorovné i příčné), mřížkování a jiné, nebo se objevují i bez zdobení. Snad jen u přeslenu ve tvaru dvojitého komolého kužele s výzdobou vodorovných rýh, který je charakteristický pro kostrová pohřebiště s litými garniturami je možné uvést jeho dataci do 8. století (Měřínský 2002, 156, 321, 487).

V Olomouci – Řepčíně – Horních nivách se našlo 5 přeslenů. Ve čtyřech případech jde o celé kusy a jeden přeslen se dochoval jen ve zlomku. Nálezy pocházejí z objektů čísla 1021, 1115, 1119, 1126 a 1160. Částečně dochovaný přeslen (inv. č. 33/04-3310-22) je z objektu č. 1119, má šedou barvu s vodorovným rýhováním, jeho průměr byl 2,4cm. Přeslen z objektu č. 1160 (inv. č. 33/04-3352-6) je tmavě šedý až černý ve tvaru šestibokého komolého jehlanu, jeho průměr byl 3,5cm, výška byla 2cm. Otvor přeslenu měl průměr 0,9cm. Přesleny z objektů 1115 a 1126 (inv. č. 33/04-3306-21 a 33/04-3317-7) jsou červené barvy, kónického tvaru. Přeslen z objektu č. 1115 pak měl průměr 2,5cm, jeho výška byla 2,1cm a průměr provrtu byl 1cm. Přeslen z objektu č. 1126 měl průměr 3,3cm, jeho výška byla 2cm a průměr provrtu byl 0,9cm. Poslední

z objektu č. 1021 (inv. č. 33/04-3203-37) je také červené barvy, ale na rozdíl od dvou předcházejících je plochý. Průměr byl 2,2cm, výška 0,5cm a průměr otvoru byl 1cm.

Přesleny se v Olomouci – Slavoníně – Horním lánu dochovaly ve 13 kusech. Devět kusů bylo nalezeno v celku a čtyři přesleny byly jen ve zlomcích. Největší zastoupení měly dvoukónické a bochánkovité tvary. Zastoupen byl i přeslen kotoučovitého tvaru (BALCÁRKOVÁ 2009, 118 - 119).

5.2 Pražnice

Pražnice v raném středověku zastupují zvláštní typ keramiky. Jedná se o nádoby obdélného (čtvercového) nebo také v menší míře kruhového půdorysu. Jejich okraj je nízký, průměrná velikost stěny se pohybuje kolem jednoho metru, někdy i menší. Jsou tvořeny hrubým materiálem s velkým obsahem příměsí písku, kamínků a často také plev a slámy. Vnitřní strana pražnic bývá hladká, ale povrch je zpravidla nerovný. Výpal je velmi slabý, často se uvažuje jen o vyschnutí materiálu na slunci (BALCÁRKOVÁ 2009, 118). Funkce této keramiky je předmětem diskuzí. Uvažuje se o jejím použití při pečení chleba či placek, nebo mohla být využívána pro pražení obilí nebo jeho dosoušení před mletím, ale také je bylo možno použít pro krátkodobé uskladnění obilí (KUDRNÁČ 1981, 211). Ono dosoušení snad mohlo souviset se sklizní nezralých, ještě zelených klasů a jejich příprava tzv. pražmy, která se dále mohla použít k přípravě pokrmu. Nejčastějším obdobím výskytu pražnic je 7. – 9. století (BERANOVÁ 1979, 102 - 104).

Pražnice byla v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách nalezena ve třech objektech. Byly to objekty č. 1025, č. 1039 a objekt č. 1083. V prvním z nich se objevily zlomky pražnice ve třech kusech, v druhém ve čtyřech kusech (obr. 3) a ve třetím byly dva zlomky této specifické keramiky. Ve všech případech se jednalo o atypické zlomky. Nevyskytly se mezi nimi části přechodu mezi dnem a stěnou a ani části okrajů, u kterých nebylo možno zjistit, z jaké části pražnice pocházejí.

V Olomouci – Slavoníně – Horním lánu se pražnice vyskytly ve 21 objektech, přičemž největší množství zlomků bylo nalezeno ve dvou obilnicích.

5.3 Kamenné artefakty

5.3.1 Brousky

Brousky byly na sledované lokalitě a ve sledovaném období nalezeny ve čtyřech kusech. Tři se dochovaly vcelku a v jednom případě jde jen o zlomek brousku. Čtyři brousky (plochého tvaru) měly dvě brusné plochy, dva měli délku 12 – 13cm, jeden dosahoval délky 9cm. V jednom případě se jednalo o zlomek kotoučovitěho brousku (obr. 6) i se zbytkem provrtu. Materiálově se jedná o brousky s droby, jistého druhu pískovce, který se v okolí Olomouce hojně vyskytuje, nalézt jej jde i na samotném Olomouckém kopci. Brousky s inv. č. 33/04-3219-6 a 33/04-3219-7 (délka 13cm, obr. 5) pocházejí z objektu č. 1037, přičemž na brousku 33/04-3219-6 (délka 12cm) je kromě vyhlazených brusných ploch také možno nalézt na bocích zářezy. Ty bývají někdy interpretovány jako stopy po ostření ukončení kovových nebo kostěných nástrojů (MĚŘÍNSKÝ 2002, 147). Další brousek amorfního tvaru s jednou brusnou plochou (inv. č. 33/04-3180-5, délka 9cm obr. 4) je z objektu č. 998. Kotoučovitý brousek je z objektu č. 1083 (inv. č. 33/04-3270-6).

Jedná se o poměrně časté nálezy na slovanských sídlištích. Tyto předměty se používaly na ostření železných předmětů, a tak se stávají nepřímým ukazatelem na používání železa na sídlištích. Nacházejí se jak v hrobech, tak na sídlištích. Zpravidla mají dvě brusné plochy, ale vyskytnou se také brousky s více brusnými plochami. V některých případech byl na brousku sledován vyvrtaný otvor, který tedy sloužil k jeho zavěšení. U některých exemplářů je možno sledovat kvalitní opracování, což by mohlo ukazovat na specializovanou výrobu. Materiál používaný na výrobu brousků je zhotovován z jemnozrnných hornin, jako je například břidlice, pískovec a podobné (MĚŘÍNSKÝ 2002, 147 - 148). Menší destičkovité brousky se dvěma brusnými hranami mohly sloužit k přibrušování menších předmětů, zatímco větší brousky s více brusnými hranami zajišťovaly broušení větších předmětů (DOSTÁL 1982, 34).

5.3.2 Drtidlo

Drtidlo z Olomouce- Řepčina – Horních niv (inv. č. 33/04-3207-5, obr. 7) je kulovitého tvaru se spodní plochou stranou, je z křemene a bylo objeveno v objektu č. 1025. Jeho maximální délka je 8cm, šířka 7cm a výška 5cm.

Jako funkce drtidel je uváděno drcení rostlinných produktů, snad i obilí nebo také barviva a jiné. Jako drtidlo obilí mělo sloužit pro svou velikost jen malé skupině lidí (snad rodině) místo nákladnějších žernovů (viz. níže). Tato funkce je spíše nepravděpodobná, právě kvůli existenci zmíněných žernovů. Jiná interpretace jejich funkčnosti je již zmíněné drcení barviva, rozemílání různých plodů atd. (MĚŘÍNSKÝ 2002, 147).

5.3.3 Žernov

Žernov (inv. č. 33/04-3350-1, obr. 8) pochází z objektu č. 1158. Zachovala se jen jeho část, jedna strana je vyhlazená mlecí plocha. Na zlomku se nedochoval provrt. Bohužel ze stavu zachování nemohu určit, zda se jedná o ležák či běhoun a nemohu ani určit jeho průměr. Dochovaný fragment má délku 33cm. Jeho tloušťka byla největší u středu (7cm) a k okrajům se zmenšovala (5 – 6cm). Jako surovina použitá k výrobě žernovu byl slepenec.

Žernovy sloužily jako mlecí kameny. Skládaly se ze dvou kruhových mlýnských kamenů. Spodní kámen (ležák) se od vrchního kamene (běhounu) lišil stavbou. Ležák měl většinou střední část lehce vypouklou a běhoun měl zase střední část prohnutou. Oba kameny byly ve svém středu provrtány. Tyto otvory byly většinou kruhové, oválné, ale mohly se objevit také čtvercové. Úplný provrt spodního kamene je jistým rozlišovacím prvkem od starších období. Objevuje se ve větší míře až od 6. století (BERANOVÁ 1980, 207 – 214). Součástí žernovu byla i paprice, ta mohla být dřevěná nebo železná ve tvaru kladiva. Vkládala se do středu mezi ležák a běhoun a s její pomocí mohla být regulována hrubost mletí. Žernovy se často nacházejí v obydlích, ne však ve všech. Předpokládá se, že sloužily několika domácnostem současně (DOSTÁL 1982, 34). Někdy se žernovy nacházejí také v obilnicích. Vysvětlení je dvojí. Mohlo se jednat o vyřazené kusy, které byly druhotně použity jako zátěž na prknech, které snad překrývaly otvor obilnice. Nebo se také může jednat o rituální uložení. Toto vysvětlení je možné v případě, že se jedná o celého jedince, u kterého se nepředpokládá jeho

nefunkčnost. V případě rituálního uložení se kromě žernovu vyskytnou v jeho blízkosti i zvířecí kosti (BALCÁRKOVÁ 2009, 134).

Z kamenných předmětů byly na lokalitě Olomouc – Slavonín – Horní lán zastoupeny brousky a žernovy. Brousky byly objeveny ve 25 objektech ve 39 kusech. Nejpočetněji byly zastoupeny ploché brousky s jednou až třemi brusnými plochami. Dalším tvarem byly brousky hranolové. Někteří jedinci měli vybroušeny žlábký, tak jak to bylo u jednoho z brousků z Řepčína. Některé z brousků ve Slavoníně byly také vyrobeny z droby, ale celkově převažovaly brousky z kulmského prachovce. Žernovů bylo ve Slavoníně nalezeno 14 kusů v šesti objektech, z toho se podařilo nalézt dva celé jedince. Díky zachovalosti zlomků se podařilo i určit zda šlo o ležák či běhoun a byla určena i průměrná velikost – 26,3cm, dochovaly se také otvory a byly rozpoznatelné mlecí plochy. Stejně jako v Řepčíně, tak také ve Slavoníně byla většina žernovů vyrobena ze slepence. Většina byla objevena v obilnicích, jen dva pocházely z jiného druhu jámy. Jeden dochovaný jedinec dokonce nesl stopy po papřici (BALCÁRKOVÁ, 2009, 132 – 133).

6. Kovové předměty

Železářství a kovářství hrálo významnou roli v hospodářství. Areály spojené s výrobou kovových předmětů se nesoustřeďovaly jen na místa se zdroji surovin. Často jsou doloženy i přímo na sídlištích (PODLISKA – ZAVŘEL 2006, 389). Zkvalitňování výroby napomáhalo jak v zemědělství, tak v řemeslu. Přesto na slovanských sídlištích jsou nálezy kovových artefaktů vcelku vzácné, ale neznamená to však, že by se na takových sídlištích nepoužívalo a nezpracovávalo železo. O jejich používání svědčí nepřímě alespoň nálezy kamenných brousků a železné strusky (DOSTÁL 1982, 36). Struska je vlastně odpadní produkt při tavbě nebo zpracovávání železa. Odlišení kovářských a hutnických strusek je velmi obtížné (PODLISKA – ZAVŘEL 2006, 396). Železo se tavilo v hutnických dílnách, které byly situovány do blízkosti nalezišť rudy. Jedním z takových areálů pro severní Moravu z 8. století jsou Želechovice na Uničovsku (MĚŘÍNSKÝ 2002, 305, 308). Vcelku můžeme železné artefakty rozdělit do několika kategorií podle jejich využití. Jsou to zemědělské a řemeslnické nástroje, militaria, zbroj, součásti koňských postrojů a vybavení jezdce, stavební kování a dále předměty denní potřeby (výbava domácnosti).

Kovových nálezů z Olomouce – Řepčína – Horních niv není mnoho. Tento druh artefaktů zastupuje železná šipka (objekt č. 1128, inv. č. 33/04-3319-13), část železného řetězu (objekt č. 998, inv. č. 33/04-3180-6) a železný terčák (objekt č. 1116, inv. č. 33/04-3307-7).

6.1 Šipka

Hroty šípů jsou mnohdy jediným dokladem pro používání luku v minulosti. Jen ojediněle se totiž dochová dřevěná část luku nebo se může také občas dochovat kostěné obložení reflexního luku. Uvádí se, že v raném středověku byly využívány dva typy luků. První je reflexní, používaný hlavně kočovníky a na jimi ovlivněných územích a druhý je tzv. antického typu, ten byl spolu s reflexním lukem používán u slovanských kmenů (MĚŘÍNSKÝ 2002, 392 – 394). Oba tyto druhy se také odlišují použitím typu hrotu šípu, které se nacházejí v mužských hrobech a také na sídlištích. Pro reflexní luk jsou uváděny jako šipky trojhrbité

s řapem. Pro antický luk se zase uvádí šipky s tulejkou. Ty mohly být se zpětnými háčky nebo s listovitým hrotem. Někdy se ale stejně mohou i v jednom toulci vyskytnout oba druhy šipek společně, s tulejkou i s řapem (KLANICA 1986, 93).

V případě Olomouce – Řepčína se nejspíše jedná o hrot šípu s tulejkou s listovitým hrotem (obr. 9). Šipka je dochovaná ve dvou kusech, kdy hrot je odlomen od tulejky. Šipka dosahovala délky přibližně 12cm. Samotná tulejka má délku 7,5cm a její průměr je 0,9cm. Hrot šipky je dlouhý 4,4cm, široký 1,7cm. Tloušťka listu dosahovala velikosti 0,5cm.

6.2 Řetěz

Část železného řetězu (obr. 10), který se zachoval ve zlomku ve formě tří do sebe provlečených kroužků v objektu č. 998. Možností využití tohoto artefaktu je velké množství. Mohl být součástí pout nebo také mohl být součástí závěsného zařízení. Bohužel bez dalších nálezů, které by napověděly, k čemu přesně konkrétní řetěz sloužil, nemohu s jistotou říct, jakou funkci plnil tento konkrétní artefakt. Celková délka fragmentu byla 7,9cm, z toho každý samostatný kroužek byl průměrně 3cm dlouhý.

6.3 Terčík

Posledním kovovým artefaktem z Olomouce – Řepčína – Horních niv je železný terčík (obr. 11). Jedná se o blíže neurčitý druh železného kování. Jedná se o kruhový předmět vytvořen spirálou s kruhovým otvorem uprostřed. Jeho průměr je 4cm a tloušťka předmětu je 0,3cm. Bohužel u něj nejsem schopna určit, k jakému účelu sloužil.

Olomouc – Slavonín – je na kovové nálezy o něco bohatší. Našlo se tu 9 železných a 1 bronzový předmět. Stejně jako v Řepčíně dokládá práci s kovy spíše železná struska a brousky. Kovové artefakty ve Slavoníně tedy zastupují železná šipka, nůž, pilka, kroužek a kování. Dále sem patřily nálezy dvou zlomků železných tyčinek a tří obrouček, z čehož 1 byla bronzová. Na rozdíl od šipky z Řepčína se ve Slavoníně zachovala šipka s trnem a s křídélky. Jak bylo uvedeno výše, šipky s křídélky měly většinou tulejku, takže se zde jedná o výjimku (BALCÁRKOVÁ 2009, 135 – 136).

Závěr

Sídliště v Olomouci – Řepčíně – Horních nivách bylo na základě nálezů hmotné kultury zařazeno do starší doby hradištní – 8. století. Nálezy zastupuje keramika, kamenné artefakty, železné artefakty, struska, mazanice a zvířecí kosti. Stav keramiky naznačuje, že byla vyráběna přímo na místě pro využití osady. Dva půdorysy kúlových staveb vymezují obytný prostor sídliště. Mezi prozkoumanými objekty se jen těžko dají rozlišit obilnice od jiných jam, i když jejich existence je předpokládána, konkrétně se s jistotou určit nedají. Přítomnost strusky a mazanice pak ukazují na přítomnost výrobních objektů.

Nálezy přeslenů dokládají textilní výrobu přímo na sídlišti. Na sídlišti se sice našly železné předměty, ale pouze tři artefakty nedokazují kovářskou a hutnickou aktivitu, přesto doklady nálezů strusky a kamenných brousků ukazují na místní manipulaci se železem.

Analýzou osteologického materiálu byl doložen chov koně domácího, tura domácího, prasete domácího, ovce/kozy domácí a kočky domácí. Nejhojněji je zastoupen tur domácí a prase domácí. Kromě domestikovaných druhů byly identifikovány i druhy divoké zvěře jako je jelen lesní, srnec obecný, zajíc polní, kuna a ptáci (NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ 2007).

Zpracovávání obilí pak dokládají nálezy pražnic a žernovu. Ze zemědělských plodin byla zjištěna přítomnost prosa, pšenice dvouzrnky a ječmene.

Složením nálezů a celkové situace se může Olomouc – Řepčín – Horní nivy zařadit mezi řemeslnicko – zemědělská sídliště. Mohlo plnit funkci zemědělského zázemí (stejně jako Olomouc – Slavonín – Horní lán) pro olomoucké mocenské centrum v Olomouci - Povelu.

Sídlištní situace lokalit Olomouce – Slavonína a Řepčina byly v mnohém podobné (zastoupení keramiky, některých železných předmětů a i jiných artefaktů), počet nálezů se pak odvíjí od velikosti zkoumaných ploch, ale i přes to se dá předpokládat, že obě lokality si byly funkcí velmi podobné. V Olomouci – Slavoníně byly stejně jako v Řepčíně zastoupeny nadzemní stavby, pouze v jednom případě lze mluvit o nálezu zemnice, které Řepčín postrádá. Na základě rozboru keramického materiálu pak A. Balcárková přisoudila Olomouci – Slavonínu osídlení od 2. poloviny 7. století do počátku 9. století. Osídlení tedy

bylo delší než v případě Řepčina, kdy 9. – 10. století je v Řepčíně charakterizováno pouze pohřebištěm a osídlení již dále nepokračuje. V Řepčíně také postrádám nálezy zboží, které by mohlo být považováno za doklad obchodní činnosti, jako je tomu právě ve Slavoníně. Zde by obchod mohl být dokládán nálezem kostěného hřebenu, jehož analogie pocházejí z Polska a také nález přeslenu luxusnějšího provedení (BALCÁRKOVÁ 2009, 140 – 146).

Resumé/Summary

Examined locality Řepčín is one of the suburbs of the city of Olomouc and is located on the northwest edge. The actual locality "Horní nivy" is situated on the edge of the slope gentle inverted to the north at an altitude of 239-250 meters above sea level and lies on the route between Olomouc and municipalities Křelov. Surveyed area has an area of approximately 4.8 hectares.

The rescue archaeological research in Řepčín on the track "Horní nivy" was in two stages. The first phase began in October 2004 and lasted until November 2004. It has been explored about one hectare of the total surveyed area (4.8 ha). The second phase started in April 2005 and lasted until July 2005. In this phase was completed survey examined areas. The research was conducted within the research on the emergency route, the newly built highway bypass RK 35.

Overall, it was observed in the Olomouc - Řepčín - Horní nivy found 1164 objects that represent the transition period from the Neolithic and Eneolithic, specifically the culture of the people with the Moravian painted pottery, and fortified settlement in the mean time, some objects also belonged to modern times. In addition to housing the objects that were represented as spherical holes, spare shafts, channels, trenches and pits of indeterminate function were examined in the area discovered the graves.

The 73 objects can be supported by the Slavic population of older fortified settlement date. Slavic burial ground then stood in the middle period of fortified settlement. Explored the objects represented manufacturing facilities, oven, granaries, pits housing and two dwellings. The number of objects found pottery, slag, daub and animal bones. Were also found stone and iron artifacts. The overall finding situation shows at the craft - the agricultural nature of the settlement.

Literatura

BALCÁRKOVÁ, A.

2009: Starohradištní osídlení v poloze Horní lán v Olomouci – Slavoníně. Rkp. Diplomové práce, FF MU Brno.

BERANOVÁ, M.

1979: Diskuze o tzv. pražnicích, AR 31, 101 – 104.

1980: Zemědělství starých Slovanů. Praha.

BLÁHA, J.

1980: K počátkům slovanského osídlení Olomouckého kopce. In. Dostál, B. – Vignatiová, J. (red.): Slované v 6. – 10. století. Brno 1980, 27 - 40.

1985: Několik poznámek ke genezi a významu raně středověké Olomouce, AH X., 143 - 152.

1998: Komunikace, topografie a importy ve středověku a v raném novověku (7.-17. století) na území města Olomouce, AH XXIII, 133 - 159.

2001a: Archeologické poznatky k vývoji a významu Olomouce v období Velkomoravské říše. In: Kouřil, P. red.: 2001: Grossmähren zwischen West und Ost. Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno, 41 - 86.

2001b: Slovanská a středověká Olomouc v archeologických pramenech. In: Bém, M. red.: Archeologické zrcadlení, Olomouc, 121 - 151.

ČIŽMÁŘ, Z. – KOHOUTEK, J.

1998: Předběžná zpráva o výzkumu kláštera Hradisko v Olomouci v roce 1996, AH XXIII, 335 – 352.

DEMEK, J.

1965: Geomorfologie českých zemí. Praha.

DEMEK, J – NOVÁK, V.

1992: Vlastivěda Moravská. Neživá příroda. Země a lid. Brno.

DOSTÁL, B.

1980: Přínos výzkumu v Břeclavi – Pohansku pro slovanskou archeologii 6. – 10. století. In. Dostál, B. – Vignatiová, J. (red.): Slované v 6. – 10. století. Brno 1980, 77 – 88.

1982: K časně slovanskému osídlení Břeclavi – Pohanska. Praha.

1987: Stavební kultura 6. – 9. století na území ČSSR, AH 12, 9 – 32.

FUSEK, G.

1994: Slovensko vo včasnოსlovenskom období. Nitra

GOŠ, V. – KAPL, V.

1986: Slovanská osada u Palonína, okr. Šumperk, AR 38, 176 – 203.

GOŠ, V. – KAREL, J.

1979: Slovanské a středověké zásobnice severní Moravy, AR 31, 163 - 175.

KALÁBEK, M.

2005: Olomouc (k.ú. Řepčín – město, okr. Olomouc), PV 46 (2004), 234-235, 248, 303 - 304.

2006: Olomouc (k.ú. Řepčín, okr. Olomouc), PV 47 (2005) 131, 146, 165, 263 - 264.

2007: Nálezová zpráva 217/08 ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Řepčín, poloha „Horní nivy“.

2009: Hradištní lokality objevené na trase dálničního obchvatu Olomouce (1999-2005). In: Dresler, P.- Macháček, J. eds.: Archeologické doby hradištní v České a Slovenské republice. Supplementum 2. Brno, 163 - 170.

KALÁBKOVÁ, P. – KALÁBEK, M.

2009: Slovanské osídlení a archeologie raného středověku v Olomouci. In: Schulz, ed. Dějiny Olomouce. Svazek 1. Olomouc, 73 - 86.

KLANICA, Z.

1986: Počátky slovanského osídlení našich zemí. Praha.

KUDRNÁČ, J.

1981: Několik upozornění k tzv. pražnicím. In: AR 33, s. 209 – 212.

MACHÁČEK, J.

2001: Studie k velkomoravské keramice. Brno.

MĚŘÍNSKÝ, Z.

2002: České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu I. Praha.

PLEINEROVÁ, I. – NEUSTUPNÝ, E.

1987: K otázce stravy ve staroslovanském období, AR 39, 90 – 100.

PODLISKA, J. – ZAVŘEL, J.

2006: K problematice identifikace a interpretace archeometalurgického materiálu na příkladu raně středověké Prahy, AH 31, 389 – 402.

POULÍK, J.

1948: Staroslovanská Morava. Praha.

ŠRÁMEK, F. – VITULA, P.

2000: Olomouc (k.ú. Řepčín, okr. Olomouc), PV 41 (1999), 112.

TOMKOVÁ, K.

1993: Ke studiu raně středověké keramiky, AR 45, 113 – 126.

UNGER, J.

1984: Základní horizonty keramiky 12. – 15. stol. na soutoku Jihlavy a Svratky, okr. Břeclav, AR 36, 288 – 296.

1989: Feudální sídlo z 13. století na zaniklé vsi Koválov u Žabčic. Mikulov.

ZEMAN, J.

1979: K problematice časně slovanské kultury ve střední Evropě, PA 70, 113 – 130.

Použité zkratky

AC Olomouc – Archeologické centrum Olomouc

AH - Archeologia historica

AR - Archeologické rozhledy

PV - Přehledy výzkumů

VMO – Vlastivědné muzeum Olomouc

Katalog

Keramický kód		
1. inventární číslo		
2. část nádoby	000 - neznámo	
	001 - zlomek okraje	
	002 - zlomek stěny	
	003 - zlomek dna	
	012 - zlomek okraje s částí stěny	
	023 - zlomek stěny s částí dna	
	123 - celý jedinec	
3. keramický tvar	000 - neurčeno	
	010 - hrnec	
	050 - mísa	
	150 - přeslen	
4. příměs v keramické hmotě	4.1. první číslice	4.2.
	0 - bez příměsi	1 - stopy
	1 - jemná slída	2 - středně
	2 - hrubá slída	3 - mnoho
	3 - tuha	
	4 - písek	
5. barva	01 - šedá	
	02 - černá	
	03 - hnědá, červená	
6. okraj	00 - zvláštní	
	01 - vně vyhnutý	
	02 - vně vyhnutý, rozšířený a podseknutý nebo podžlabený	
	03 - přehnutý	
	04 - vně vyhnutý a oboustranně rozšířený	
	05 - vně vyhnutý a svisle vytažený	
	06 - ovalený	
	07 - vodorovně seříznutý	
	08 - zatažený	
	16 - šikmý nebo svislý pohárů, džbáneků a misek	
7. vypálení	1 - špatně	
	2 - dobře	
	3 - tvrdě	
	4 - velmi tvrdě	
8. výzdoba	1 - rýha	
	2 - žlábek	
	3 - vlnice	
	4 - radélko	
	5 - záseky	
	6 - dolíky	
	7 - hřebenový vpich	
9. poznámky		

Inventární číslo	Část nádoby	Keramický tvar	Příměs	barva	okraj	vypálení	výzdoba	Poznámky
33/04-3296-1	2	0	42	1		3	1	
33/04-3296-2	2	0	42	3		3	1	
33/04-3296-3	2	0	42	3		3		
33/04-3296-4	2	0	42	1		3		
33/04-3296-5	12	10	42	3	1	3		
33/04-3296-6	2	0	11	3		3		
33/04-3296-7	23	10	42	3		3		
33/04-3352-1	2	0	42	3		3		
33/04-3352-2	2	0	42	3		3		
33/04-3352-3	23	10	42	3		3		
33/04-3352-4	23	0	41	1		3		tab. 16
33/04-3317-1	2	0	41	3		3	13	tab. 15
33/04-3317-2	12	10	41	3	1	3		tab. 15
33/04-3317-3	12	50	42	1	16	3		tab. 15
33/04-3317-4	23	10	41	3		3		
33/04-3317-5	23	10	41	2		3		tab. 15
33/04-3309-1	2	0	41	1		3	2	tab. 13
33/04-3355-1	1	0	42	3	1	3		
33/04-3355-2	12	10	42	3	7	3		
33/04-3353-1	12	10	11	3	1	3		tab. 16
33/04-3353-2	1	0	11	3	1	3		
33/04-3353-3	23	10	42	1		3		
33/04-3353-4	23	10	43	3		3		
33/04-3353-5	23	10	42	3		3		2 kusy
33/04-3282-1	12	10	11	3	1	3	6	2 kusy, tab. 10b
33/04-3282-2	12	10	41	3	7	3	1	tab. 10b
33/04-3282-3	2	0	42	1		3	3	tab. 10a
33/04-3282-4	2	0	11	3		3	3	tab. 10a
33/04-3282-5	2	0	42	3		3	3	tab. 10a
33/04-3282-6	2	0	41	3		3	13	tab. 10a
33/04-3282-7	2	0	41	3		3	13	tab. 10a
33/04-3282-8	2	0	11	3		3	13	tab. 10a
33/04-3282-9	2	0	11	3		3	3	tab. 10a
33/04-3282-10	2	0	42	1		3	13	
33/04-3282-11	2	0	42	3		3	13	tab. 10a
33/04-3282-12	2	0	42	1		3	3	
33/04-3282-13	2	0	11	3		3	13	
33/04-3282-14	2	0	41	3		3		
33/04-3282-15	2	0	11	3		3	3	
33/04-3282-16	2	0	42	1		3	1	
33/04-3282-17	1	10	11	3	1	3		
33/04-3282-18	1	10	41	3	1	3		
33/04-3282-19	1	50	41	1	16	3		
33/04-3282-20	2	0	42	1		3		
33/04-3282-21	3	0	41	1		3		tab. 10b
33/04-3282-22	23	0	43	1		3		tab. 10b
33/04-3282-23	23	0	41	1		3		tab. 10b
33/04-3282-24	23	0	42	1		3		

33/04-3282-25	23	10	41	3		3		
33/04-3282-26	23	10	11	1		3		
33/04-3282-27	3	0	41	1		3		
33/04-3282-28	23	10	41	3		3		
33/04-3310-1	2	0	0	1		3	1	tab. 14
33/04-3310-2	12	10	0	1	7	3		tab. 14
33/04-3310-3	12	10	42	3	7	3		
33/04-3310-4	12	10	41	3	7	3		
33/04-3310-5	12	10	42	1	7	3		tab. 14
33/04-3310-6	12	10	41	1	1	3		
33/04-3310-7	1	0	41	3	1	3		
33/04-3310-8	1	0	41	3	1	3		
33/04-3310-9	1	0	11	1	1	3		
33/04-3310-10	2	0	0	2		3		
33/04-3310-11	3	0	42	1		3		
33/04-3310-12	23	10	41	3		3		
33/04-3310-13	23	10	41	3		3		
33/04-3310-14	23	10	0	2		3		
33/04-3310-15	23	10	42	1		3		
33/04-3310-16	23	10	42	3		3		
33/04-1220-1	12	10	41	3	1	3	3	
33/04-1220-2	12	10	11	1	7	3		
33/04-1220-3	1	0	41	1	1	3		
33/04-1220-4	12	10	11	1	1	3	13	tab. 1a
33/04-1220-5	2	0	11	1		3	13	tab. 1b
33/04-1220-6	2	10	41	2		3	135	tab. 1b
33/04-1220-7	2	0	11	2		3	3	tab. 1c
33/04-1220-8	2	0	41	2		3	13	tab. 1a
33/04-1220-9	2	0	11	2		3	3	
33/04-1220-10	2	0	11	1		3	3	
33/04-1220-11	2	0	41	2		3	3	tab. 1a
33/04-1220-12	2	10	41	3		3	34	tab. 1a
33/04-1220-13	2	0	11	1		3	1	
33/04-1220-14	2	10	41	2		3	13	tab. 1b
33/04-1220-15	2	0	41	3		3	3	
33/04-1220-16	2	0	11	1		3	1	tab. 1c
33/04-1220-17	2	0	11	1		3	13	
33/04-1220-18	2	0	11	3		3	13	tab. 1b
33/04-1220-19	2	0	11	3		3	13	tab. 1c
33/04-1220-20	2	0	41	1		3	13	
33/04-1220-21	2	0	11	1		3	3	tab. 1b
33/04-1220-22	2	0	11	1		3	3	
33/04-1220-23	2	0	11	1		3	3	tab. 1c
33/04-1220-24	2	0	42	3		3	3	tab. 1c
33/04-1220-25	2	0	11	3		3	7	patří k inv.č. 33/04- 1220-26 a 27
33/04-1220-26	2	0	11	3		3	7	patří k inv.č. 33/04- 1220-25 a 27, tab. 1b

33/04-1220-27	2	0	11	3		3	7	patří k inv.č. 33/04- 1220-25 a 26
33/04-1220-28	23	10	11	3		3		tab. 1c
33/04-1220-29	23	0	42	1		3		
33/04-1220-30	23	10	41	1		3		
33/04-1220-31	23	10	41	1		3		
33/04-1220-32	23	10	41	1		3		
33/04-1220-33	23	0	0	1		3		tab. 1a
33/04-1220-34	23	10	41	2		3		na dnu stopy po hrnčířském kruhu, tab. 1a
33/04-1220-35	3	0	41	1		3		
33/04-3327-1	12	10	41	1	1	3	1	tab. 17
33/04-3327-2	12	10	41	3	1	3	3	
33/04-3327-3	2	10	41	1		3	13	
33/04-3327-4	2	0	41	1		3	2	
33/04-3327-5	2	0	11	2		3	1	tab. 17
33/04-3327-6	2	0	41	1		3	1	tab. 17
33/04-3327-7	2	0	0	1		3	3	tab. 17
33/04-3327-8	2	0	11	2		3	23	tab. 17
33/04-3327-9	2	0	0	3		3	3	
33/04-3327-10	2	0	0	1		3	3	tab. 17
33/04-3327-11	2	0	11	3		3	2	
33/04-3327-12	2	0	41	2		3	3	
33/04-3327-13	12	10	0	1	7	3		
33/04-3327-14	2	0	11	2	1	3		
33/04-3327-15	1	0	41	1	1	3		
33/04-3327-16	12	10	11	1	1	3		
33/04-3327-17	1	0	11	1	1	3		
33/04-3327-18	1	0	41	3	1	3		
33/04-3327-19	1	0	42	1	1	3		
33/04-3327-20	2	0	11	3		3		
33/04-3327-21	2	0	42	3		3		
33/04-3327-22	23	0	41	1		3		
33/04-3327-23	23	0	42	3		3		
33/04-3327-24	23	0	11	2		3		tab. 17
33/04-3327-25	3	0	42	1		3		
33/04-3319-1	12	10	11	1	2	3		raný novověk
33/04-3319-2	2	10	11	1		3	3	tab. 19
33/04-3319-3	2	10	41	1		3	3	tab. 19
33/04-3319-4	2	0	11	2		3	3	tab. 19
33/04-3319-5	2	0	11	1		3	3	tab. 19
33/04-3319-6	2	0	41	1		3		
33/04-3319-7	2	0	0	1		3		
33/04-3319-8	23	10	41	1		3		tab. 19
33/04-3319-9	23	10	41	3		3		tab. 19
33/04-3318-1	2	0	0	1		3	13	tab. 13
33/04-3318-2	2	0	41	1		3	3	

33/04-3318-3	1	0	42	3	1	3		
33/04-3318-4	1	0	42	1	1	3		
33/04-3309-2	2	0	41	1		3	1	
33/04-3309-3	3	0	41	3		3		
33/04-3286-1	12	10	41	3	1	3	1	tab. 11
33/04-3286-2	2	0	41	1		3	3	tab. 11
33/04-3286-3	1	0	41	1	1	3		
33/04-3286-4	23	10	41	1		3		tab. 11
33/04-3307-1	2	10	41	1		3		
33/04-3307-2	12	0	41	3	7	3		
33/04-3307-3	12	0	42	3	1	3		
33/04-3307-4	12	0	11	3	1	3		
33/04-3307-5	23	0	41	1		3		
33/04-3289-1	2	10	41	1		3	13	tab. 9
33/04-3289-2	2	0	0	3		3	2	
33/04-3289-3	2	0	0	3		3		
33/04-3289-4	23	10	42	3		3		tab. 9
33/04-3297-1	12	10	11	2	1	3	3	tab. 12a
33/04-3297-2	12	10	41	1	1	3	3	tab. 12b
33/04-3297-3	12	10	41	1	1	3	3	
33/04-3297-4	2	0	41	3		3	1	
33/04-3297-5	2	0	41	3		3	3	tab. 12b
33/04-3297-6	2	0	41	3		3	3	
33/04-3297-7	2	0	11	2		3	3	
33/04-3297-8	2	0	41	1		3	3	
33/04-3297-9	2	0	41	1		3	1	tab. 12b
33/04-3297-10	2	0	11	2		3	3	
33/04-3297-11	2	0	41	1		3	1	
33/04-3297-12	2	0	41	1		3	3	tab. 12b
33/04-3297-13	2	0	41	1		3		
33/04-3297-14	2	0	41	3		3	1	
33/04-3297-15	2	0	41	3		3	1	
33/04-3297-16	2	0	41	3		3	13	tab. 12b
33/04-3297-17	2	0	41	1		3	3	tab. 12b
33/04-3297-18	2	0	0	3		3	3	tab. 12b
33/04-3297-19	2	0	41	1		3	3	tab. 12b
33/04-3297-20	2	0	41	3		3	3	tab. 12b
33/04-3297-21	12	10	41	1	1	3	1	3 kusy, tab. 12a
33/04-3297-22	12	10	0	1	1	3		
33/04-3297-23	12	10	41	3	1	3		tab. 12a
33/04-3297-24	2	0	41	1		3		
33/04-3297-25	23	10	41	1		3		
33/04-3297-26	23	10	41	3		3		
33/04-3297-27	23	10	41	3		3		tab. 12a
33/04-3297-28	23	10	41	3		3		
33/04-3297-29	23	10	41	3		3		tab. 12b
33/04-1222-1	12	10	42	1	1	3	13	tab. 3a
33/04-1222-2	12	10	11	3	1	3		
33/04-1222-3	1	0	41	1	1	3		
33/04-1222-4	12	10	42	1	1	3	13	
33/04-1222-5	12	10	11	2	1	3	1	tab. 3a
33/04-1222-6	12	0	41	2	1	3	1	

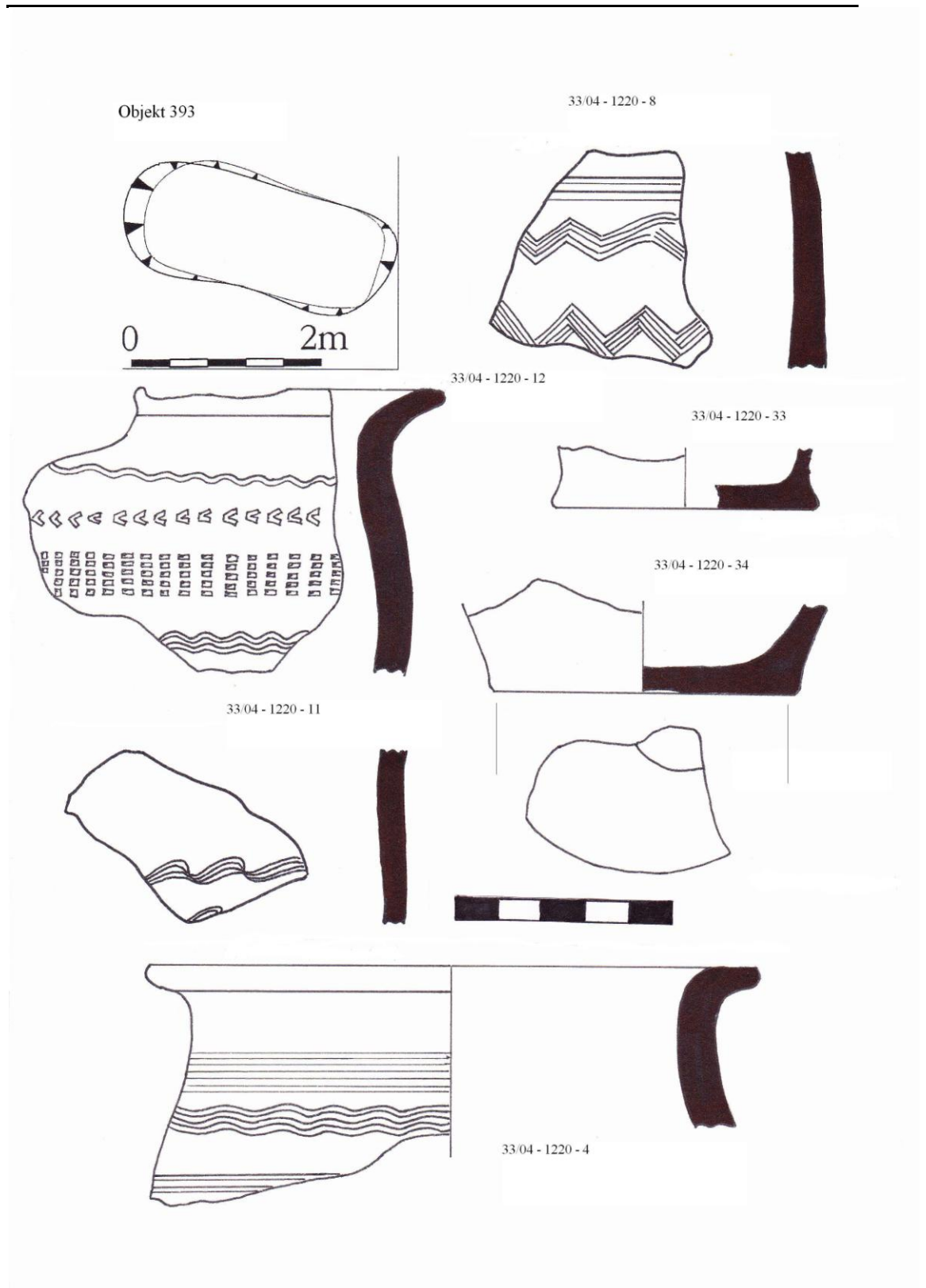
33/04-1222-7	2	0	41	2		3		
33/04-1222-8	12	10	42	1	1	3	1	
33/04-1222-9	12	10	42	1	1	3	1	tab. 3a
33/04-1222-10	2	0	41	2		3	3	
33/04-1222-11	2	0	42	3		3	1	tab. 3b
33/04-1222-12	2	0	41	3		3	7	tab. 3b
33/04-1222-13	2	0	41	1		3	3	tab. 3b
33/04-1222-14	23	10	42	1		3		tab. 3b
33/04-3194-1	2	10	0	3		3	13	tab. 5
33/04-3194-2	2	10	0	3		3	13	
33/04-3194-3	2	10	0	3		3	1	
33/04-3194-4	12	10	0	3	1	3		tab. 5
33/04-3230-1	2	10	42	3		3	13	tab. 8
33/04-3230-2	12	10	41	3	7	3		
33/04-3230-3	12	10	41	3	1	3		
33/04-3230-4	12	10	41	1	1	3		
33/04-3230-5	12	10	41	3	1	3		
33/04-3207-1	2	0	41	1		3	3	tab. 8
33/04-3207-2	23	10	42	3		3		tab. 8
33/04-3232-1	12	10	41	3	1	3		
33/04-1221-1	2	10	41	1		3	13	tab. 2
33/04-1221-2	2	0	41	3		3	3	
33/04-1221-3	2	0	41	3		3	3	tab. 2
33/04-1221-4	2	0	11	3		3	3	
33/04-1221-5	23	0	42	1		3		
33/04-3251-1	2	0	11	2		3	13	tab. 9
33/04-3251-2	2	0	0	3		3	3	tab. 9
33/04-3251-3	12	10	11	2	1	3	1	tab. 9
33/04-3242-1	2	0	41	3		3	3	
33/04-3242-2	2	0	41	3		3		
33/04-3180-1	2	0	41	3		3	13	tab. 18
33/04-3180-2	2	0	41	3		3	13	tab. 18
33/04-3180-3	23	10	41	1		3		tab. 18
33/04-3197-3	23	10	41	3		3		
33/04-3184-2	2	0	42	1		3	36	tab. 4
33/04-3253-1	2	0	41	3		3		
33/04-3253-2	2	0	0	3		3	2	
33/04-3187-1	12	10	41	2	1	3	3	tab. 5
33/04-3198-2	12	10	41	3	1	3	3	tab. 6c
33/04-3198-3	2	0	41	3		3	3	
33/04-3203-1	12	10	41	1	1	3	13	tab. 7c
33/04-3203-2	12	10	42	3	1	3	1	tab. 7a
33/04-3203-3	2	0	42	3		3	1	tab. 7b
33/04-3203-4	2	0	41	3		3	13	tab. 7c
33/04-3203-5	2	0	42	1		4	1	doba římská, prošlo žárem, tab. 7a
33/04-3203-6	2	0	41	3		3	13	tab. 7b
33/04-3203-7	2	0	41	3		3	13	tab. 7b
33/04-3203-8	2	0	41	3		3	13	tab. 7b
33/04-3203-9	2	0	41	1		3	13	tab. 7b

33/04-3203-10	2	0	41	3		3	37	tab. 7a
33/04-3203-11	2	0	41	1		3	1	
33/04-3203-12	2	0	0	1		3	1	tab. 7a
33/04-3203-13	2	0	41	3		3	1	tab. 7c
33/04-3203-14	2	0	41	1		3	1	
33/04-3203-15	2	0	41	1		3	13	tab. 7c
33/04-3203-16	2	0	41	1		3	3	
33/04-3203-17	2	0	11	1		3	1	
33/04-3203-18	2	0	41	1		3	3	
33/04-3203-19	2	0	41	1		3	13	
33/04-3203-20	12	10	41	1	1	3		tab. 7c
33/04-3203-21	12	10	41	1	1	3		
33/04-3203-22	1	0	41	3	1	3		
33/04-3203-23	12	10	41	1	1	3		
33/04-3203-24	1	0	41	1	1	3		
33/04-3203-25	1	0	41	1		3		
33/04-3203-26	23	10	41	3		3		tab. 7c
33/04-3203-27	23	10	42	3		3		tab. 7a
33/04-3203-28	23	10	41	2		3		
33/04-3203-29	3	0	42	1		3		
33/04-3203-30	23	10	42	3		3		
33/04-3203-31	23	10	42	3		3		tab. 7b
33/04-3203-32	23	10	41	2		3		
33/04-3203-33	23	10	42	1		3		
33/04-3203-34	23	10	41	1		3		
33/04-3203-35	23	10	41	1		3		
33/04-3175-1	1	0	141	1	1	3		
33/04-3175-2	1	0	141	2	1	3		
33/04-3175-3	2	0	142	1		3		
33/04-3175-4	2	0	142	1		3		
33/04-3175-5	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-6	2	0	142	1		3	3	
33/04-3175-7	2	0	142	1		3	3	tab. 2
33/04-3175-8	2	0	142	3		3	3	tab. 2
33/04-3175-9	2	0	143	1		3		
33/04-3175-10	2	0	142	1		3	3	
33/04-3175-11	2	0	142	1		3	3	
33/04-3175-12	2	0	142	1		3		
33/04-3175-13	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-14	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-15	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-16	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-17	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-18	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-19	2	0	142	1		3	2	
33/04-3175-20	2	0	142	3		3	2	
33/04-3175-21	2	0	142	1		3	3	
33/04-3193-1	12	10	41	1	1	3	13	tab. 6b
33/04-3193-2	12	10	41	1	1	3	13	tab. 6b
33/04-3193-3	12	10	41	3	2	3	13	tab. 6c
33/04-3193-4	2	10	41	3		3	1	
33/04-3193-5	2	0	41	3		3	13	tab. 6b

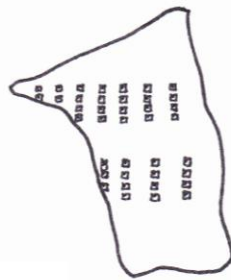
33/04-3193-6	2	0	41	1		3	13	tab. 6a
33/04-3193-7	2	10	41	1		3	1	
33/04-3193-8	2	0	41	3		3	3	tab. 6a
33/04-3193-9	2	0	41	3		3	13	tab. 6a
33/04-3193-10	2	0	41	3		3	13	
33/04-3193-11	2	0	41	3		3	1	tab. 6a
33/04-3193-12	2	0	0	3		3	13	
33/04-3193-13	2	0	41	3		3	1	
33/04-3193-14	2	0	41	1		3	1	
33/04-3193-15	12	10	41	3	1	3		
33/04-3193-16	12	10	0	3	1	3		
33/04-3193-17	12	10	41	3	7	3		tab. 6a
33/04-3193-18	12	10	41	3	1	3		
33/04-3193-19	12	10	41	3	2	3		
33/04-3193-20	1	0	41	3	1	3		
33/04-3193-21	12	10	41	3	1	3		
33/04-3193-22	23	10	42	3		3		tab. 6c
33/04-3193-23	23	10	41	1		3		
33/04-3310-22		150	0	1		3		
33/04-3306-21		150	0	1		3		tab. 11
33/04-3317-7		150	0	3		3		tab. 15
33/04-3352-6		150	11	2		3		tab. 16
33/04-3203-37		150	0	3		3		tab. 7a

Obrazová příloha

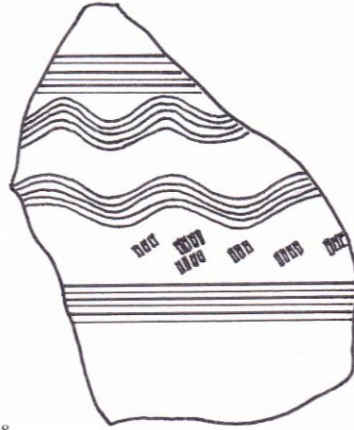
Tab. 1a

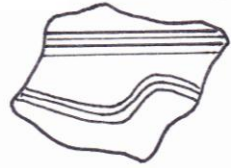
33.04 - 1220 - 26

33.04 - 1220 - 6

33.04 - 1220 - 18

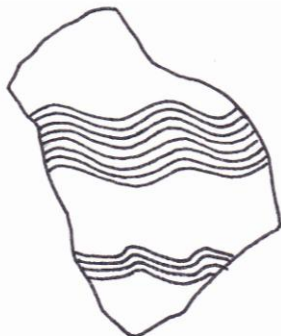
33.04 - 1220 - 5

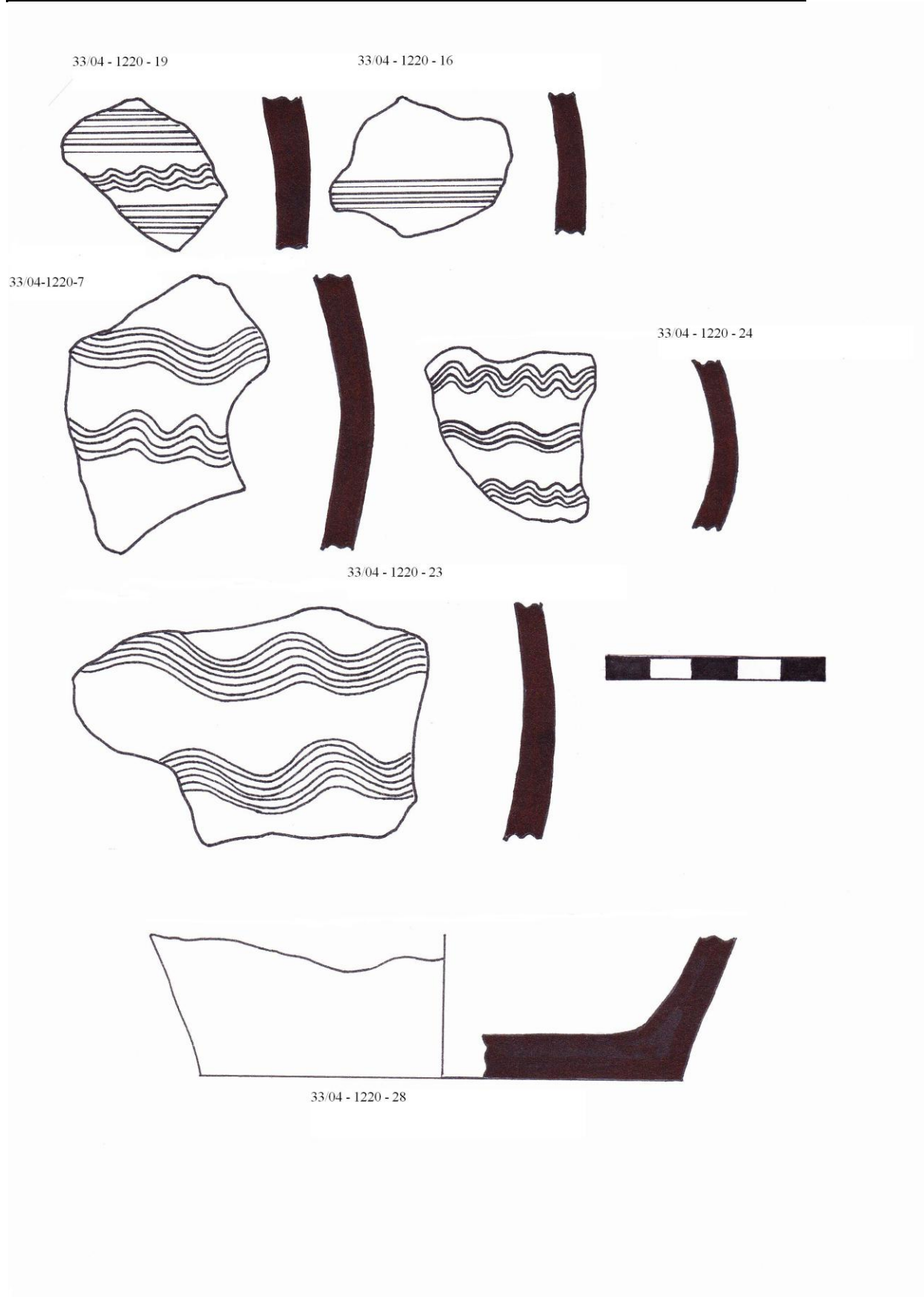

33.04 - 1220 - 14

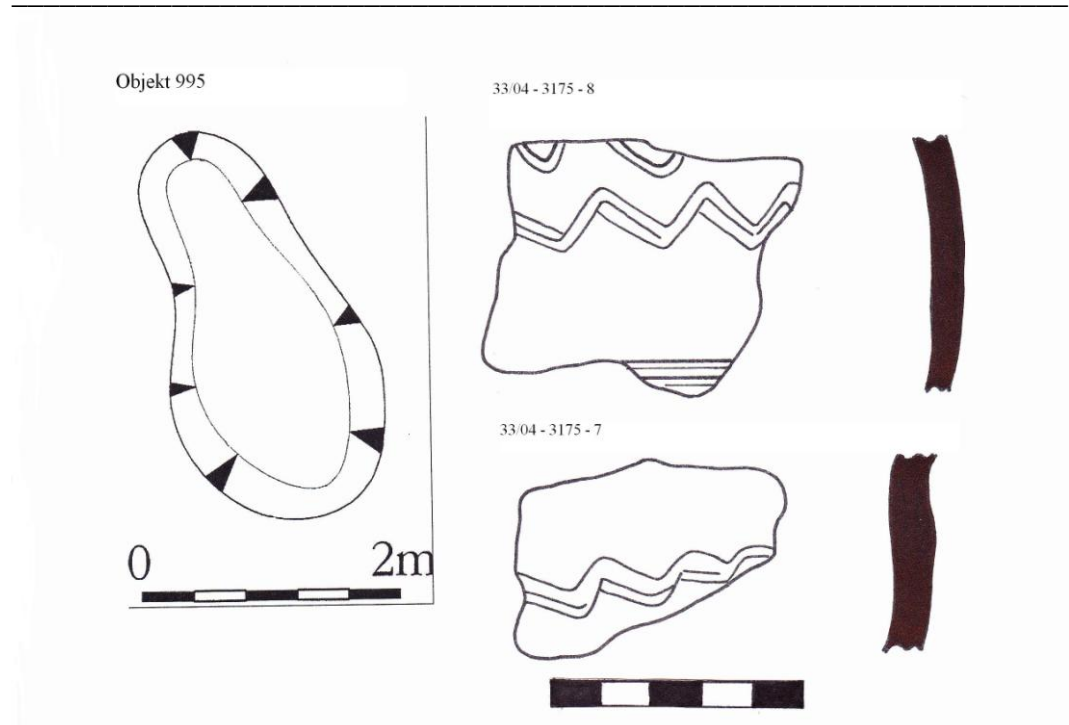
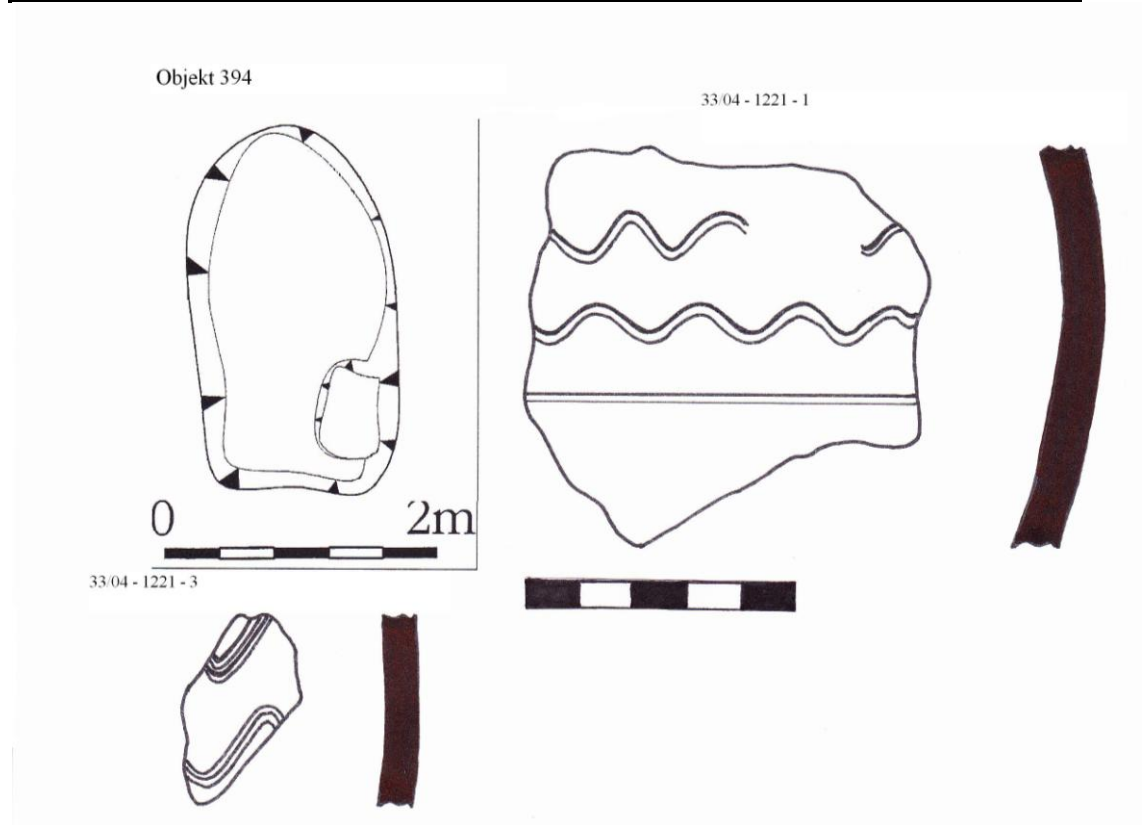

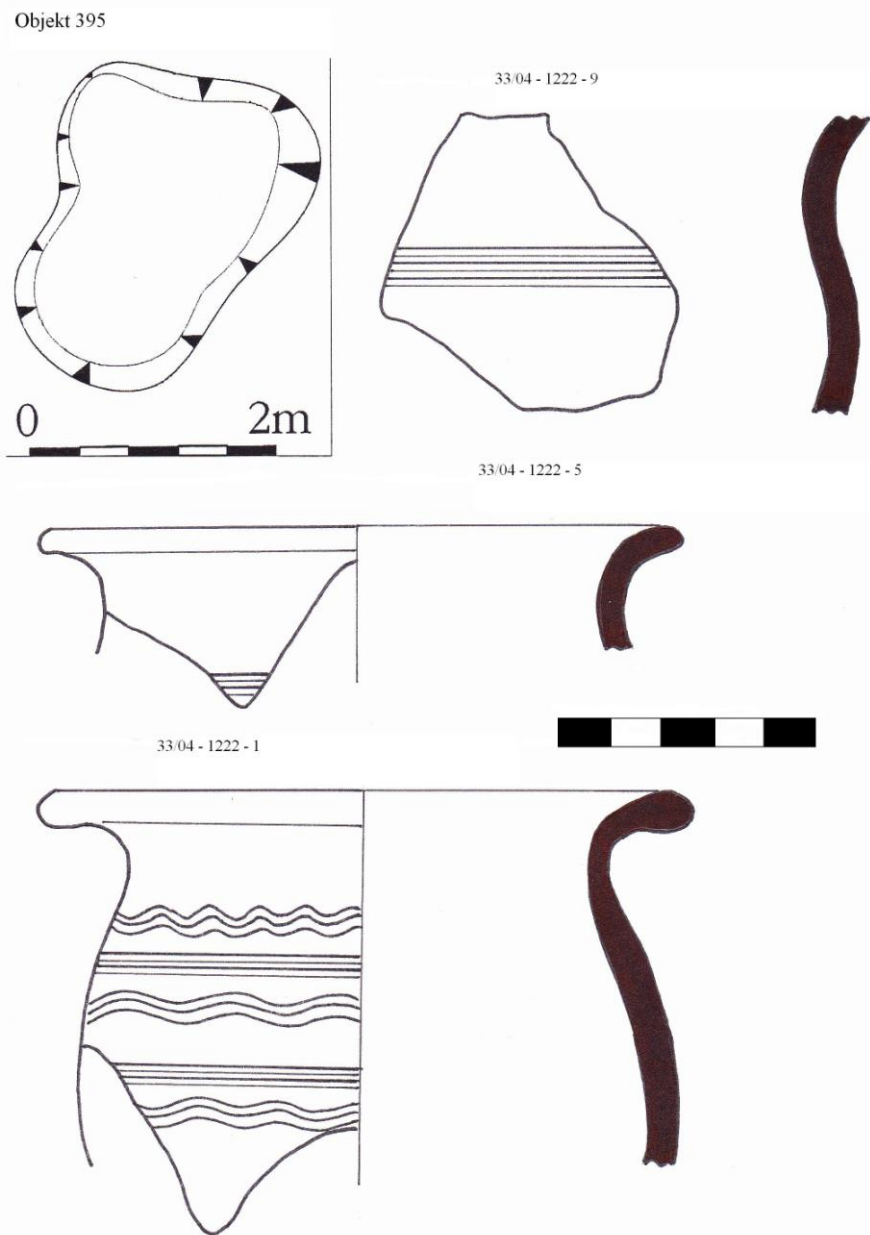
33.04 - 1220 - 21

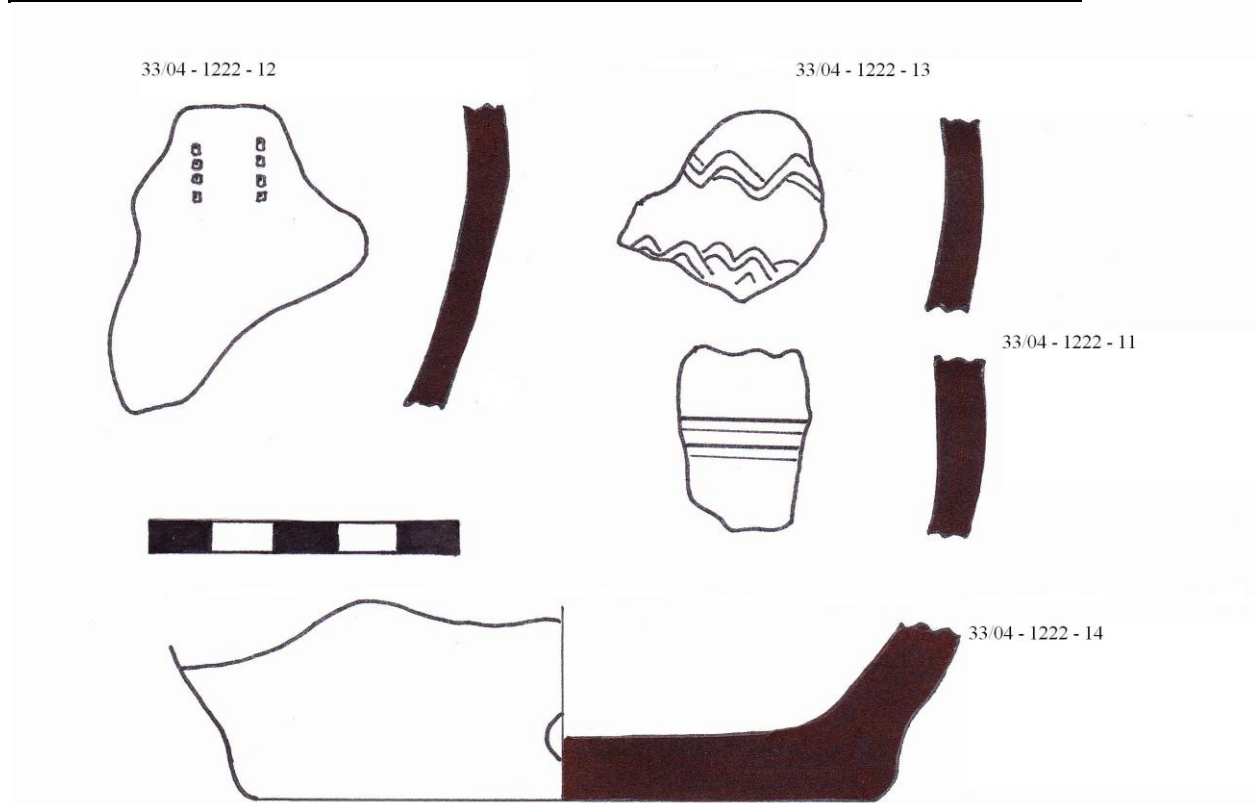

Tab. 2

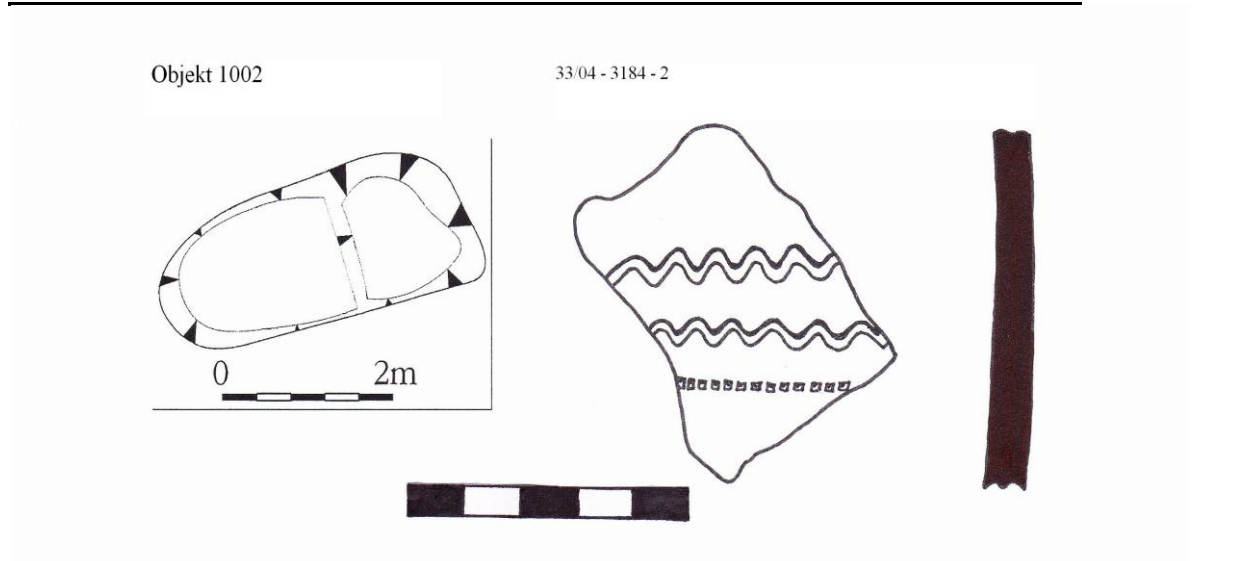

Tab. 3b

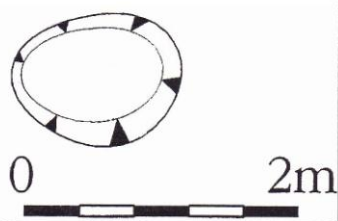

Tab. 4

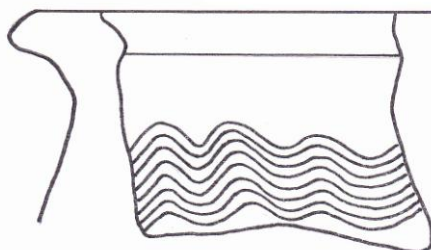

Tab. 5

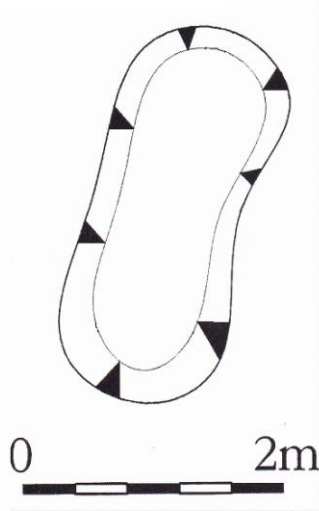
Objekt 1005

33.04 - 3187 - 1

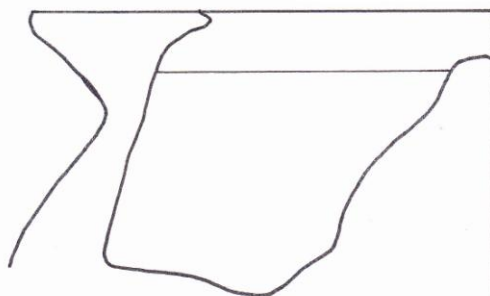
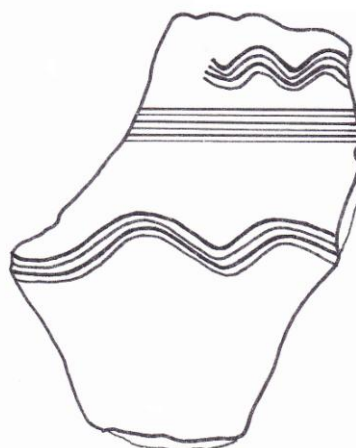

Objekt 1012

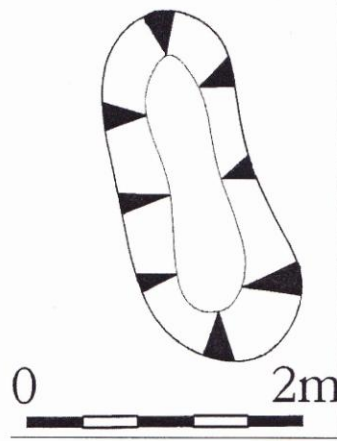

33.04 - 3194 - 4

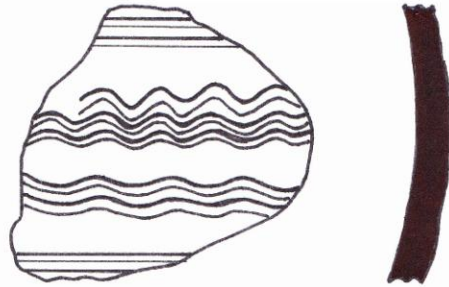
33.04 - 3194 - 1

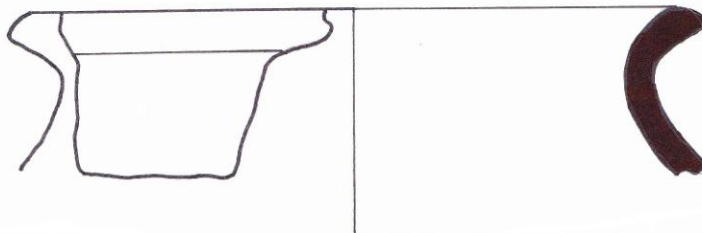
Objekt 1011

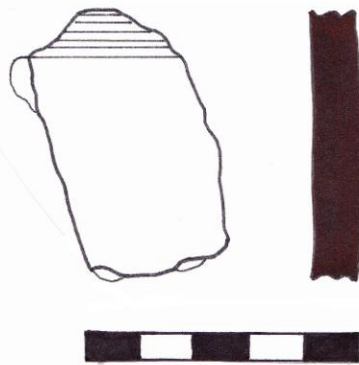
33.04 - 3193 - 6

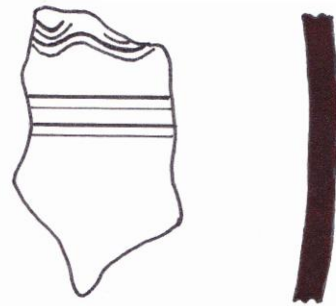
33.04 - 3193 - 17

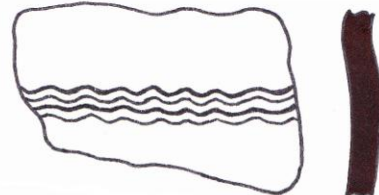
33.04 - 3193 - 11

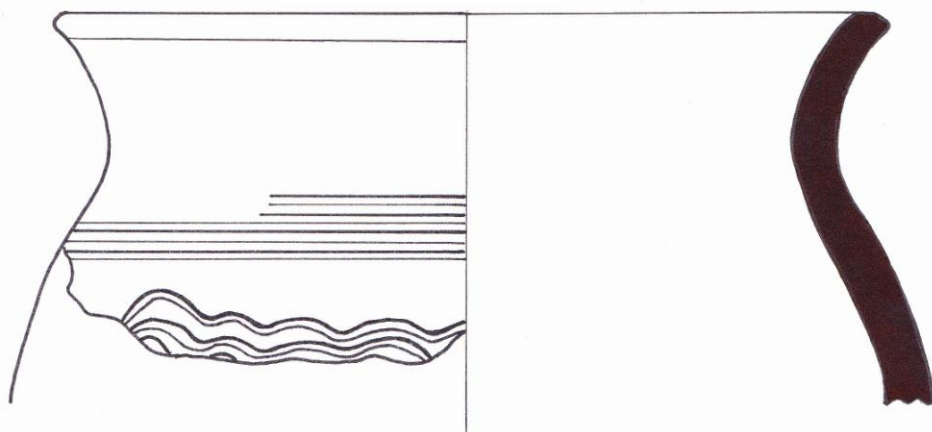
33.04 - 3193 - 9

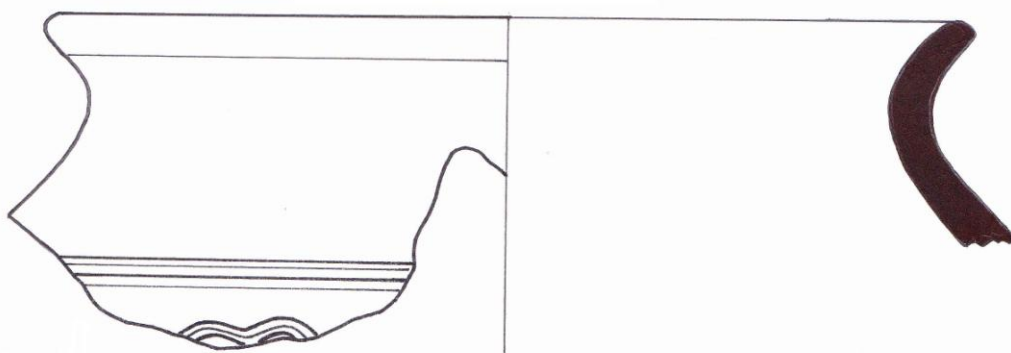
33.04 - 3193 - 8

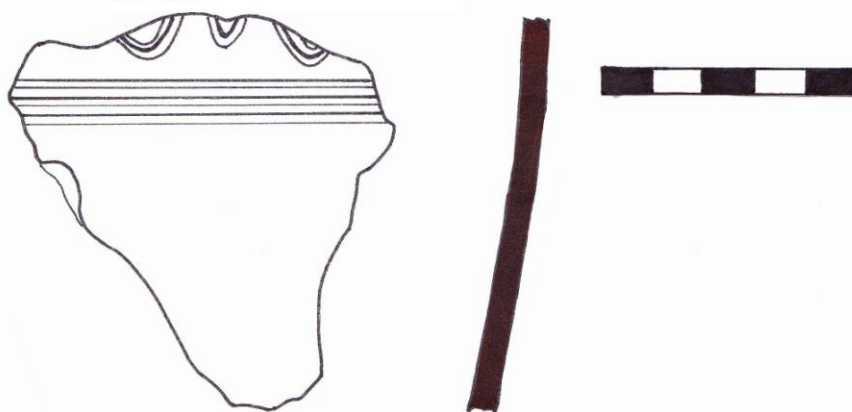
33.04 - 3193 - 2

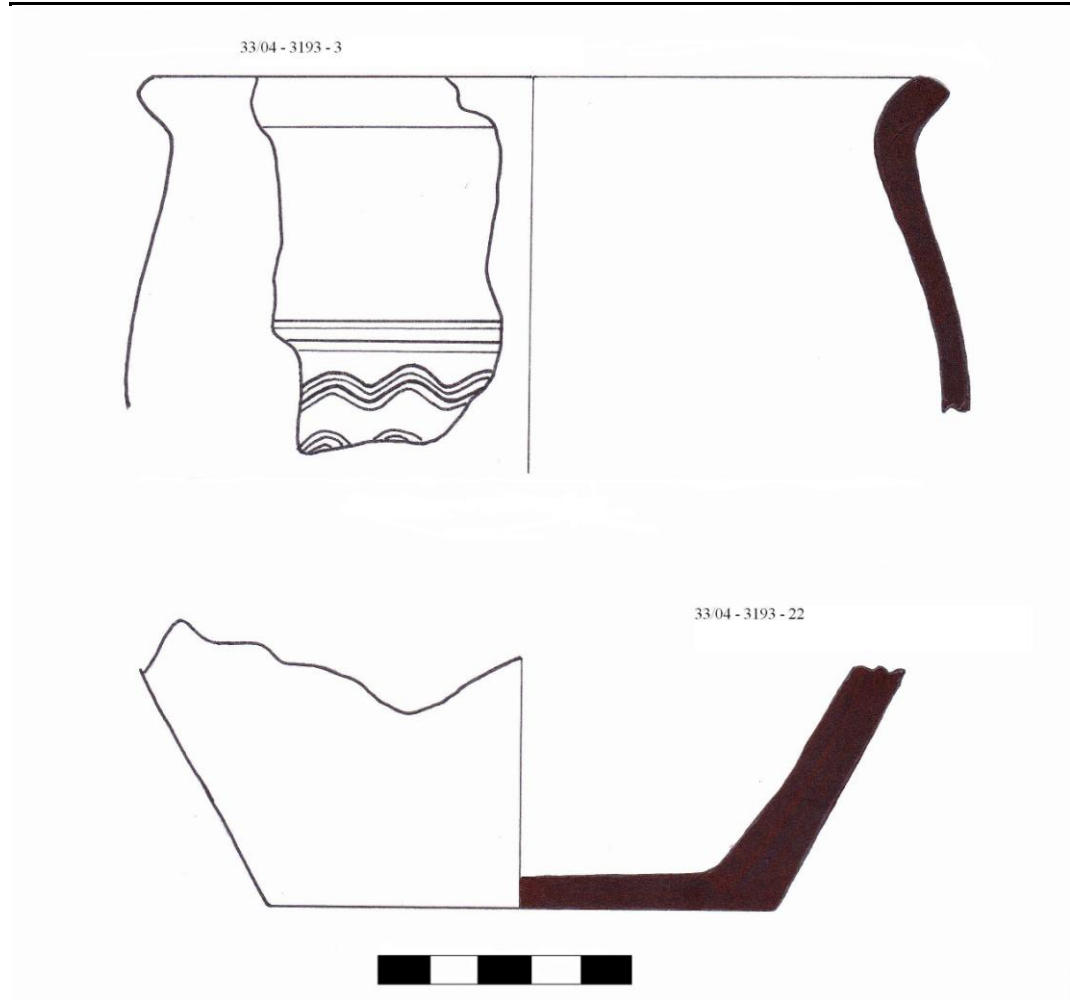

33.04 - 3193 - 1

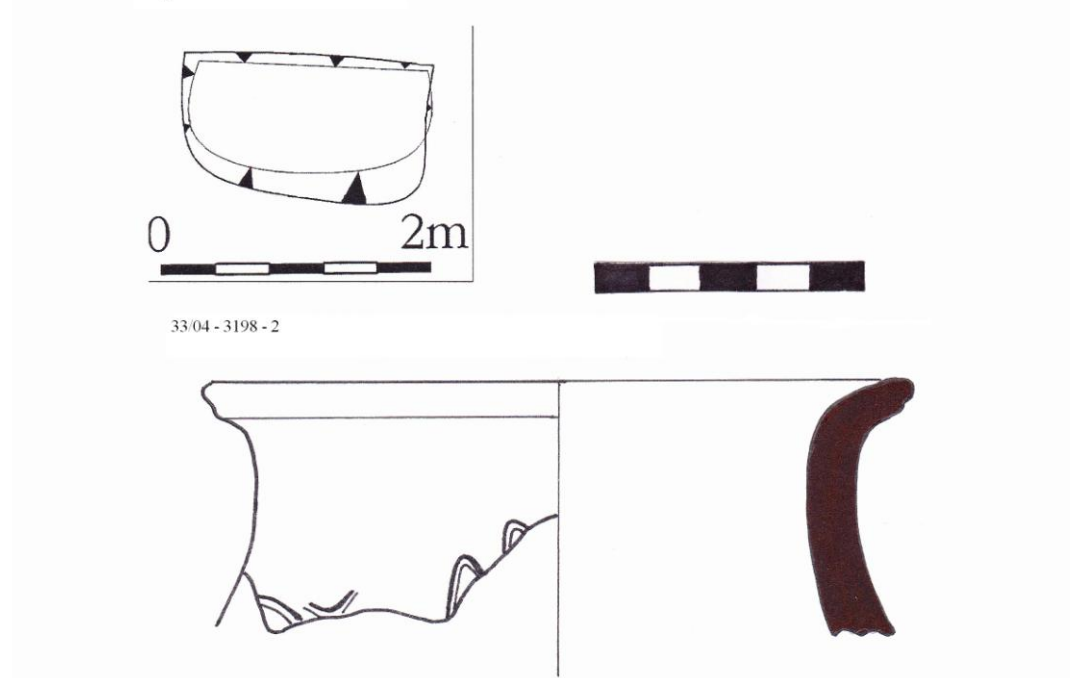

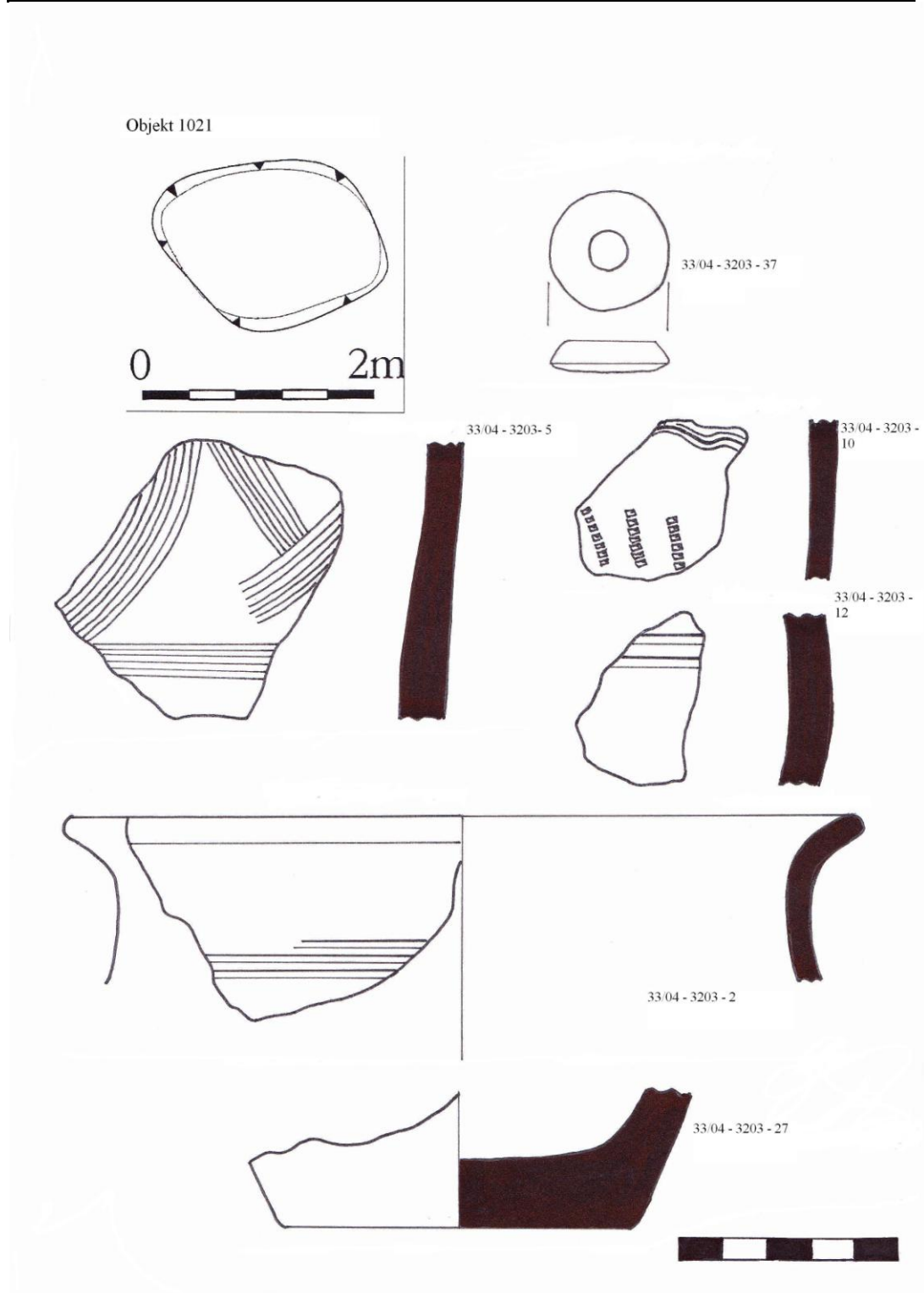
33.04 - 3193 - 5

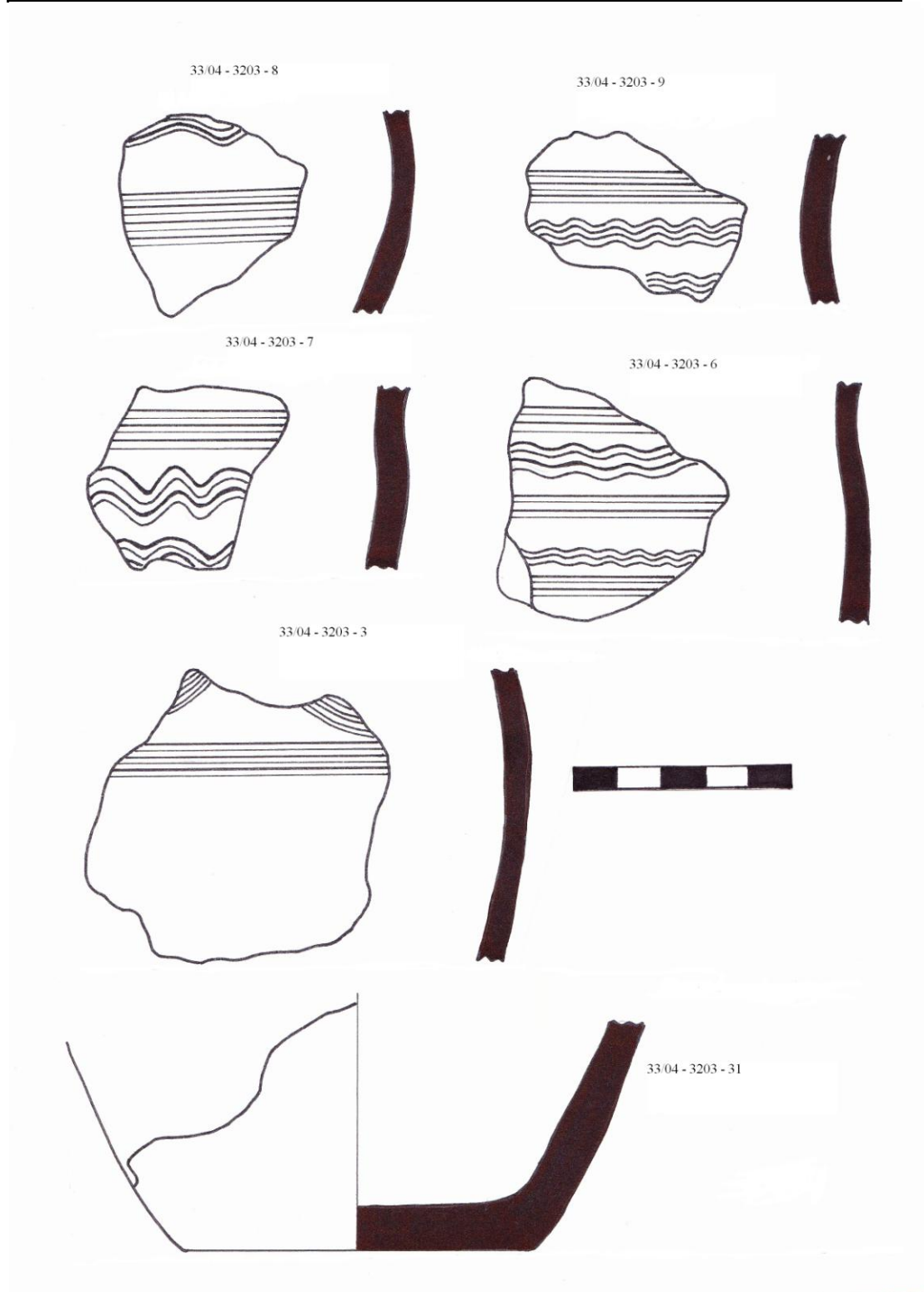

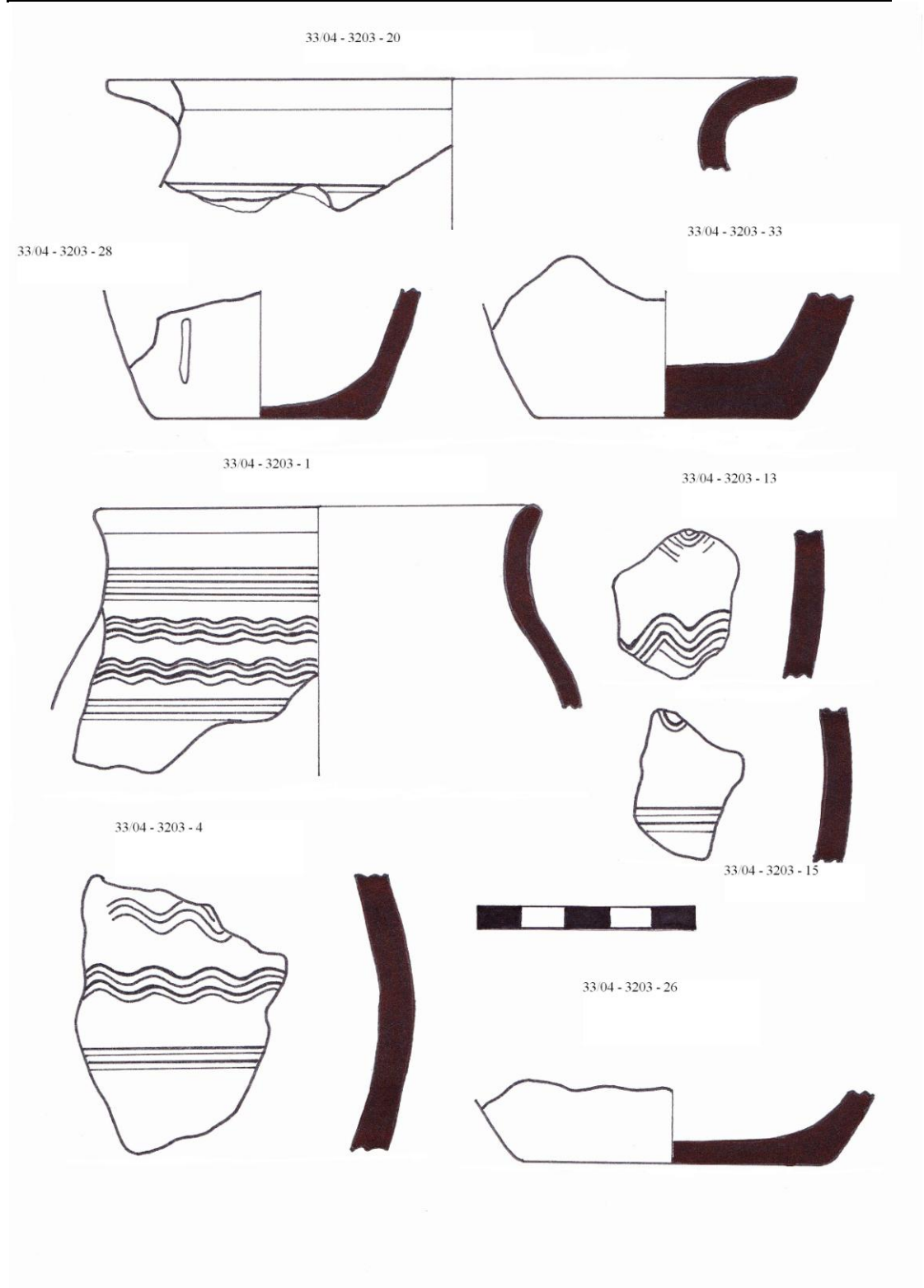

Objekt 1016

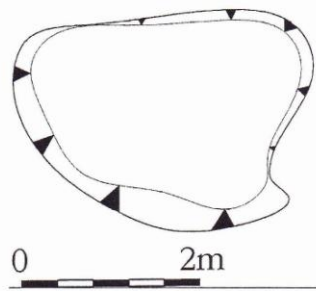

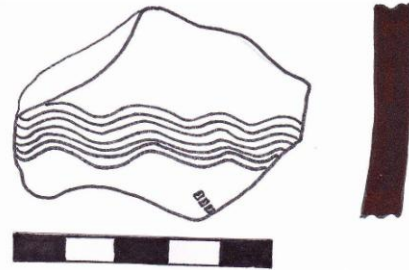

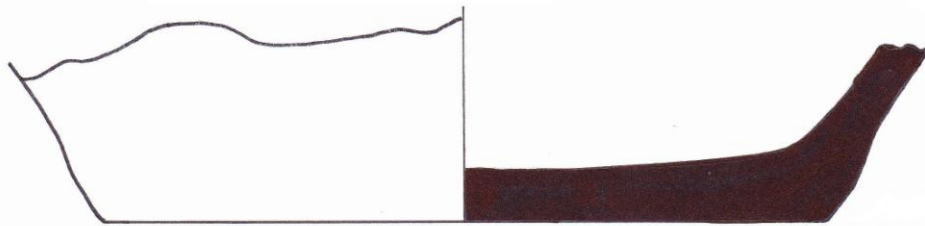
Objekt 1025

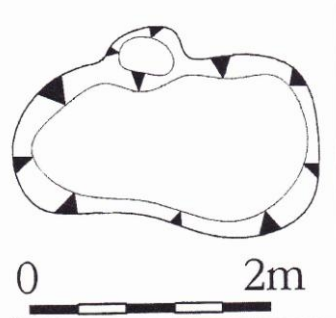
33.04 - 3207 - 1

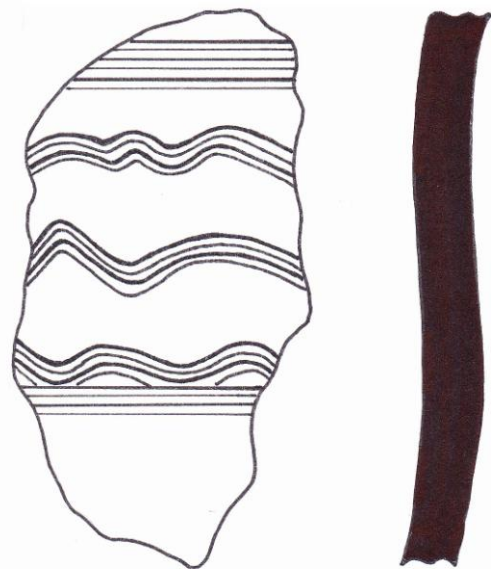
33.04 - 3207 - 2

Objekt 1047

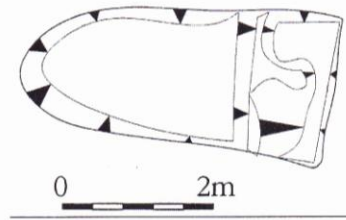

33.04 - 3230 - 1

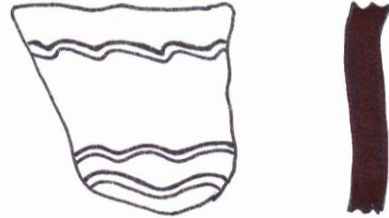

Tab. 9

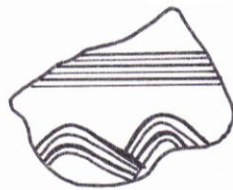
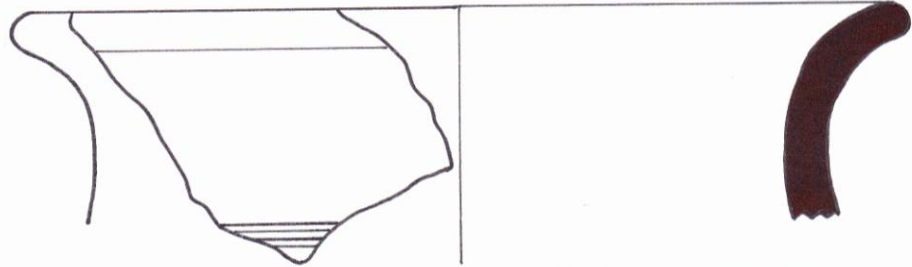
Objekt 1050

33/04 - 3251 - 2

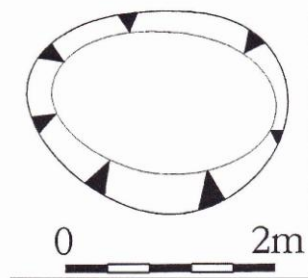

33/04 - 3251 - 3

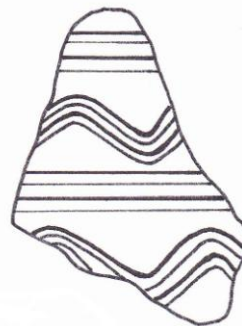

33/04 - 3251 - 1

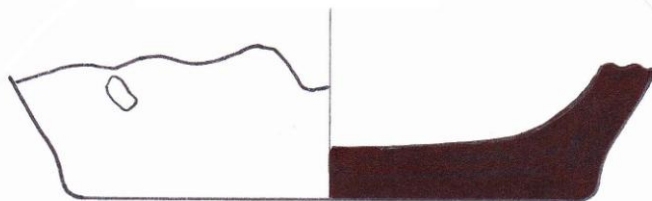
Objekt 1100

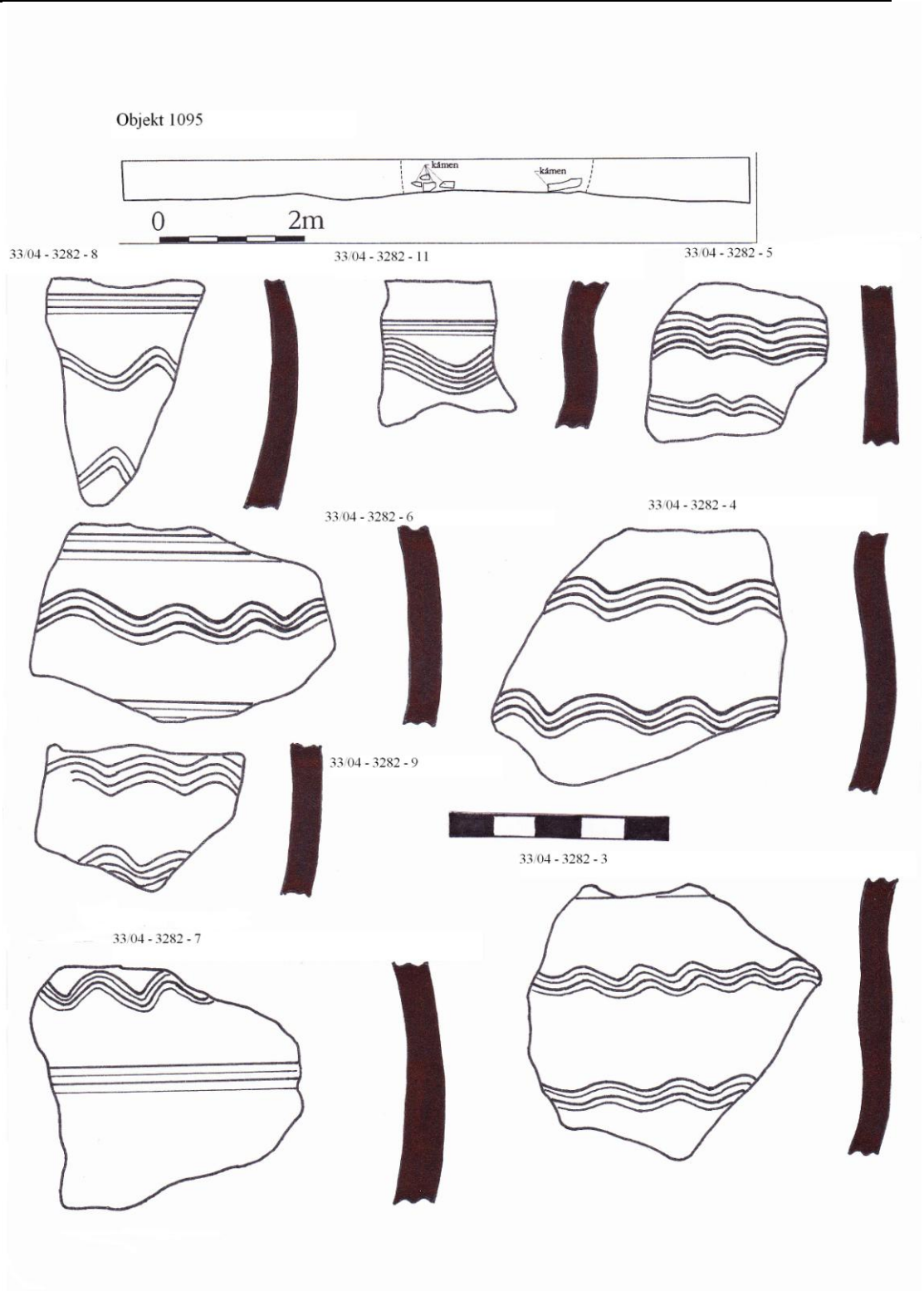
33/04 - 3289 - 1

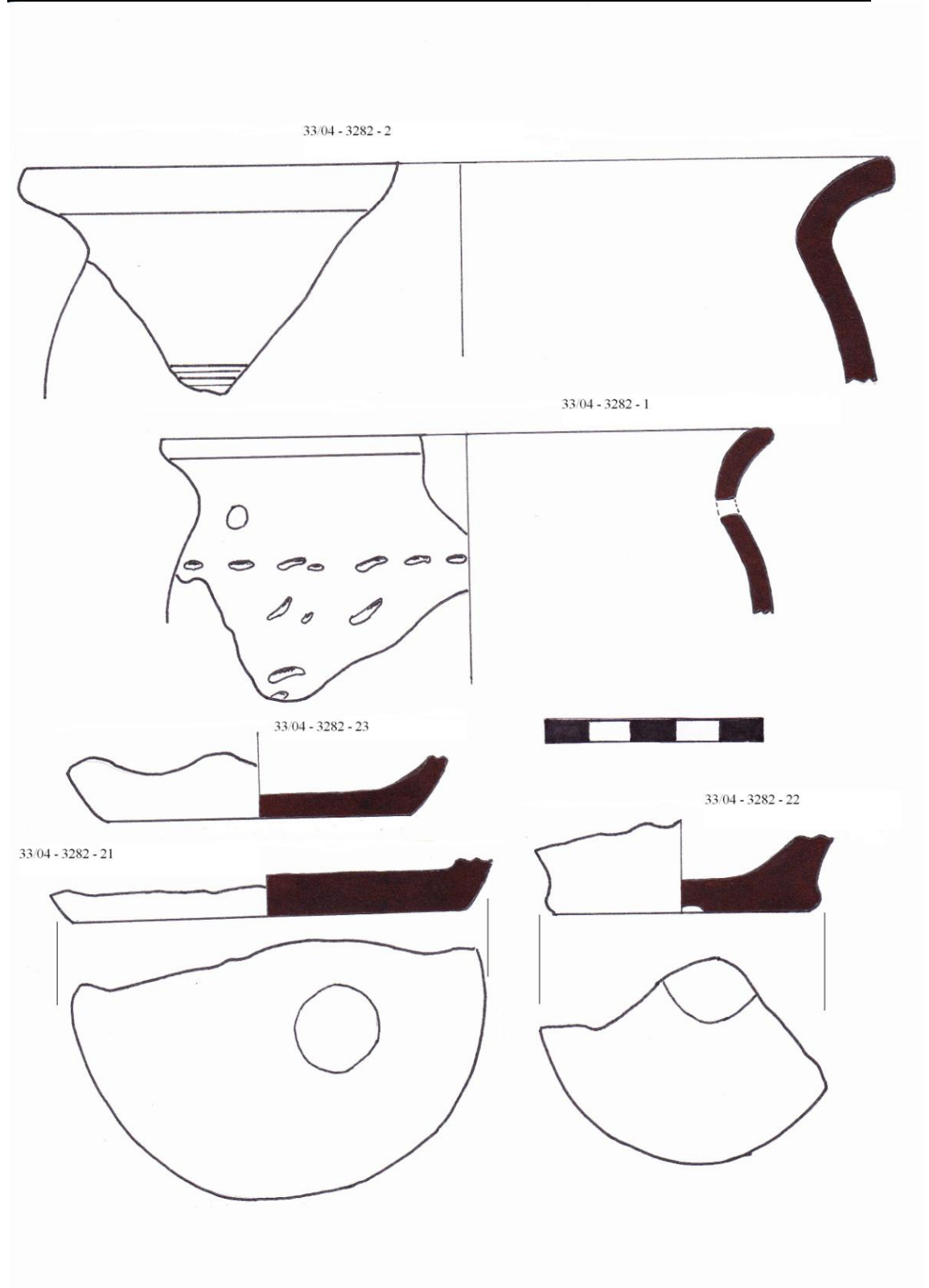

33/04 - 3289 - 4

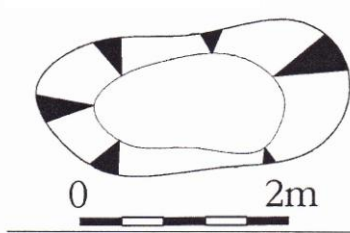
Tab. 10a

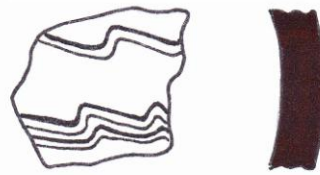

Tab. 11

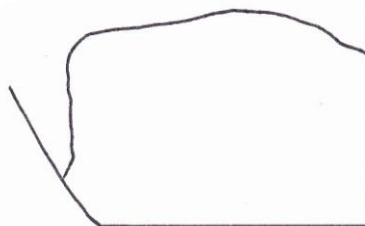
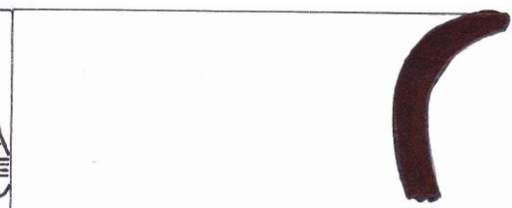
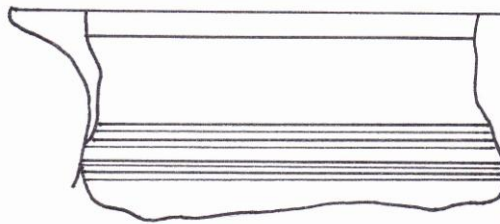
Objekt 1098

33.04 - 3286 - 2

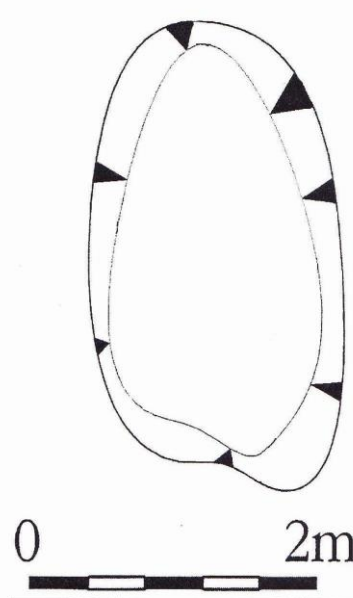

33.04 - 3286 - 1

33.04 - 3286 - 4

Objekt 1115

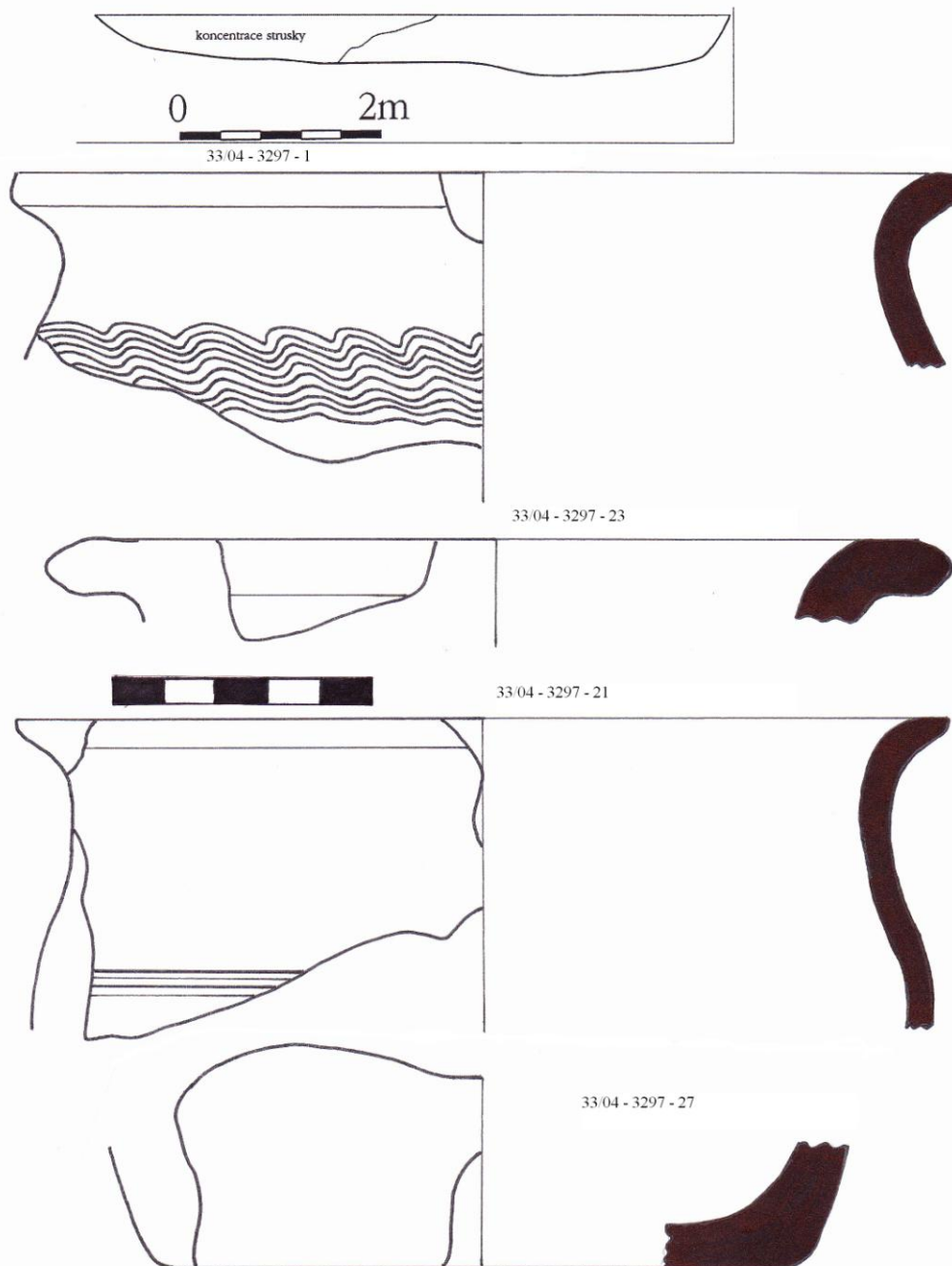

33.04 - 3306 - 21

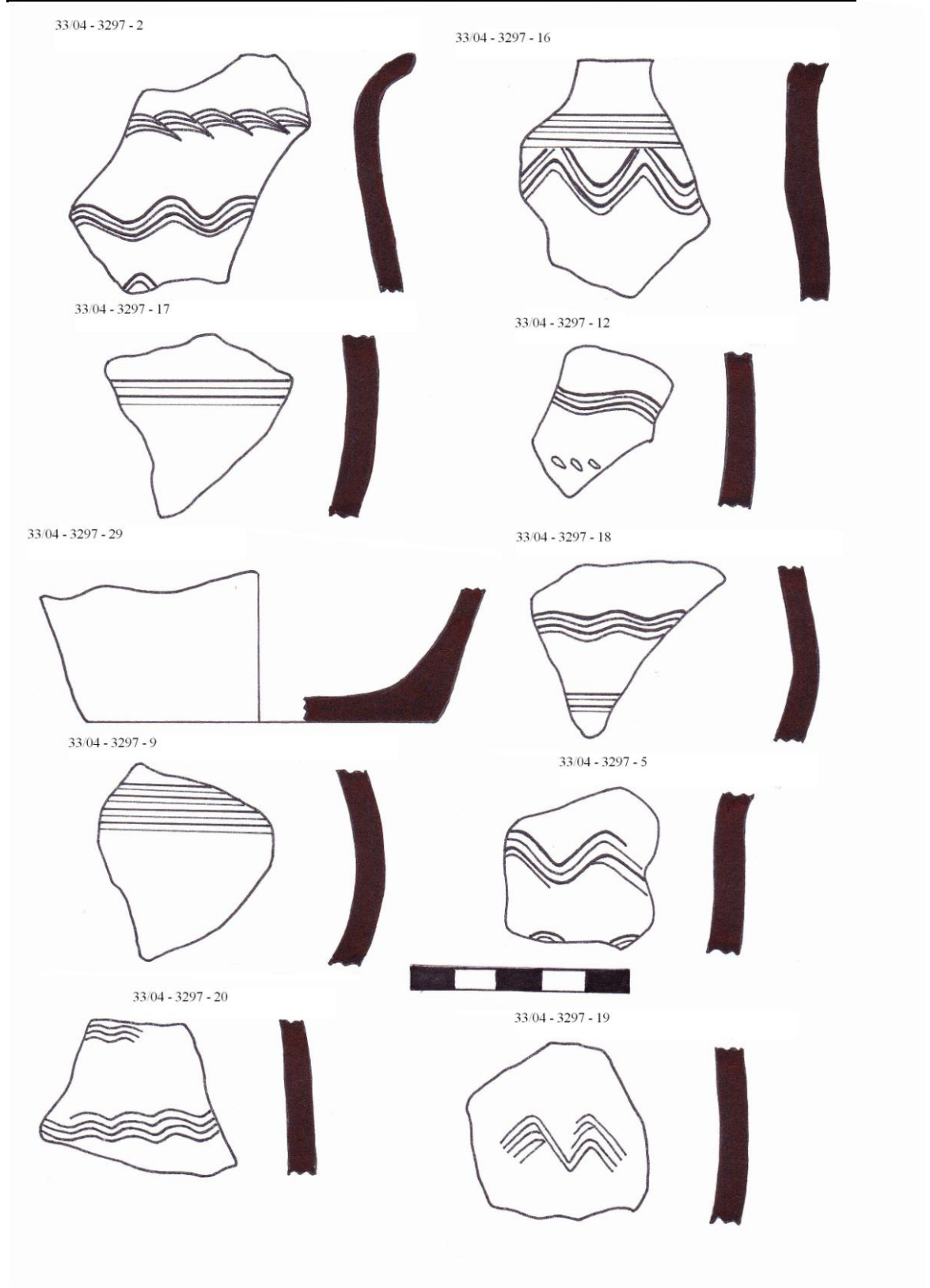

Tab. 12a

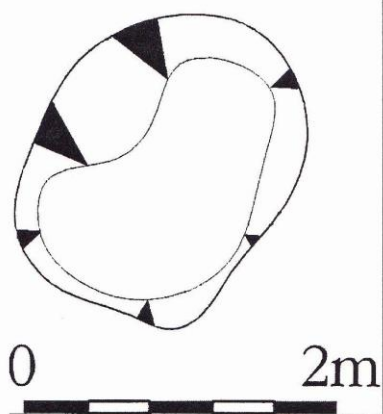
Objekt 1108

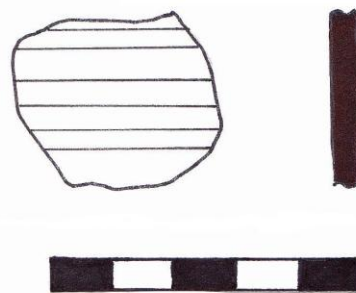
Tab. 12b

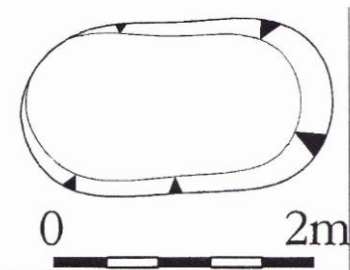
Objekt 1118

33/04 - 3309 - 1

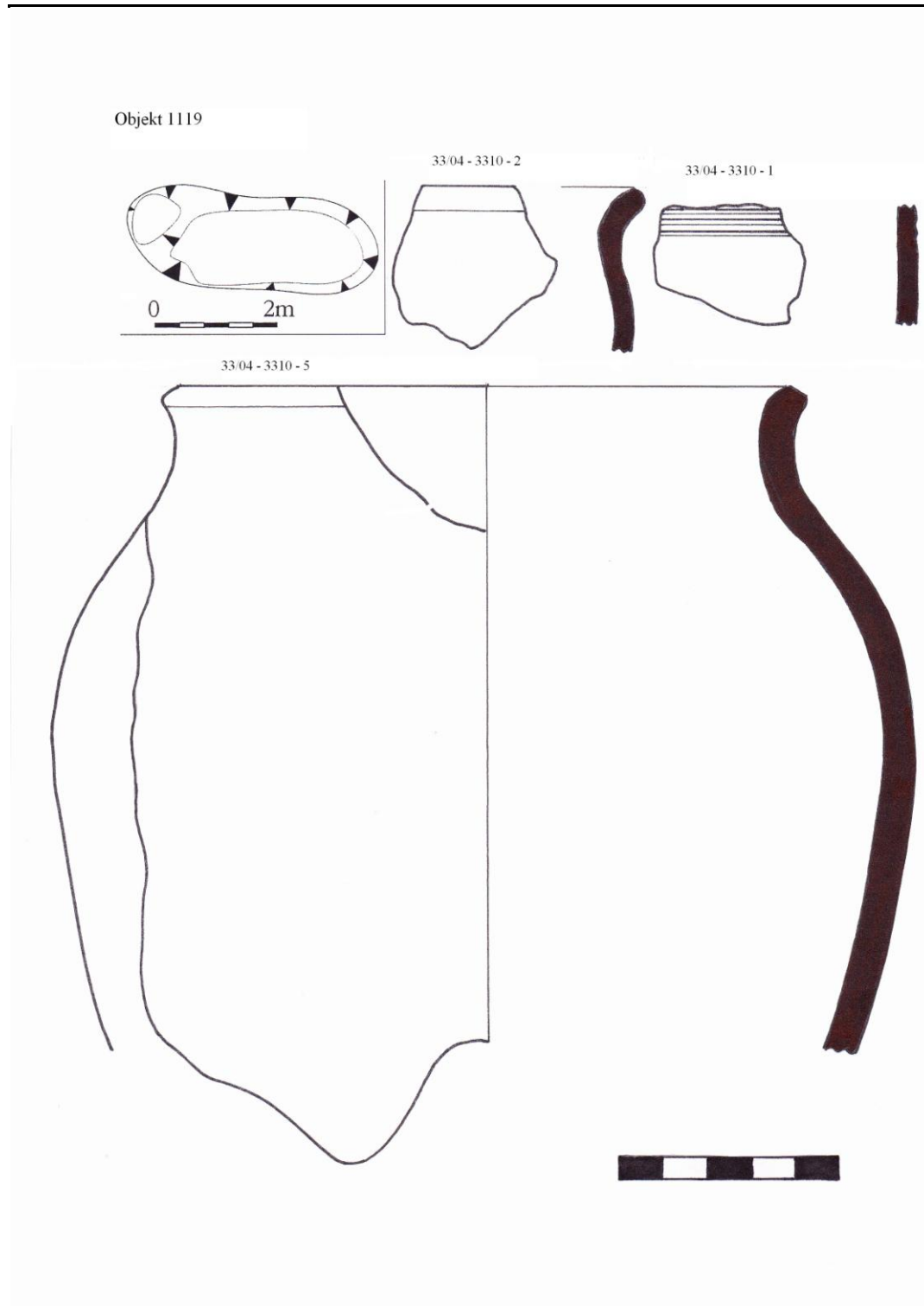

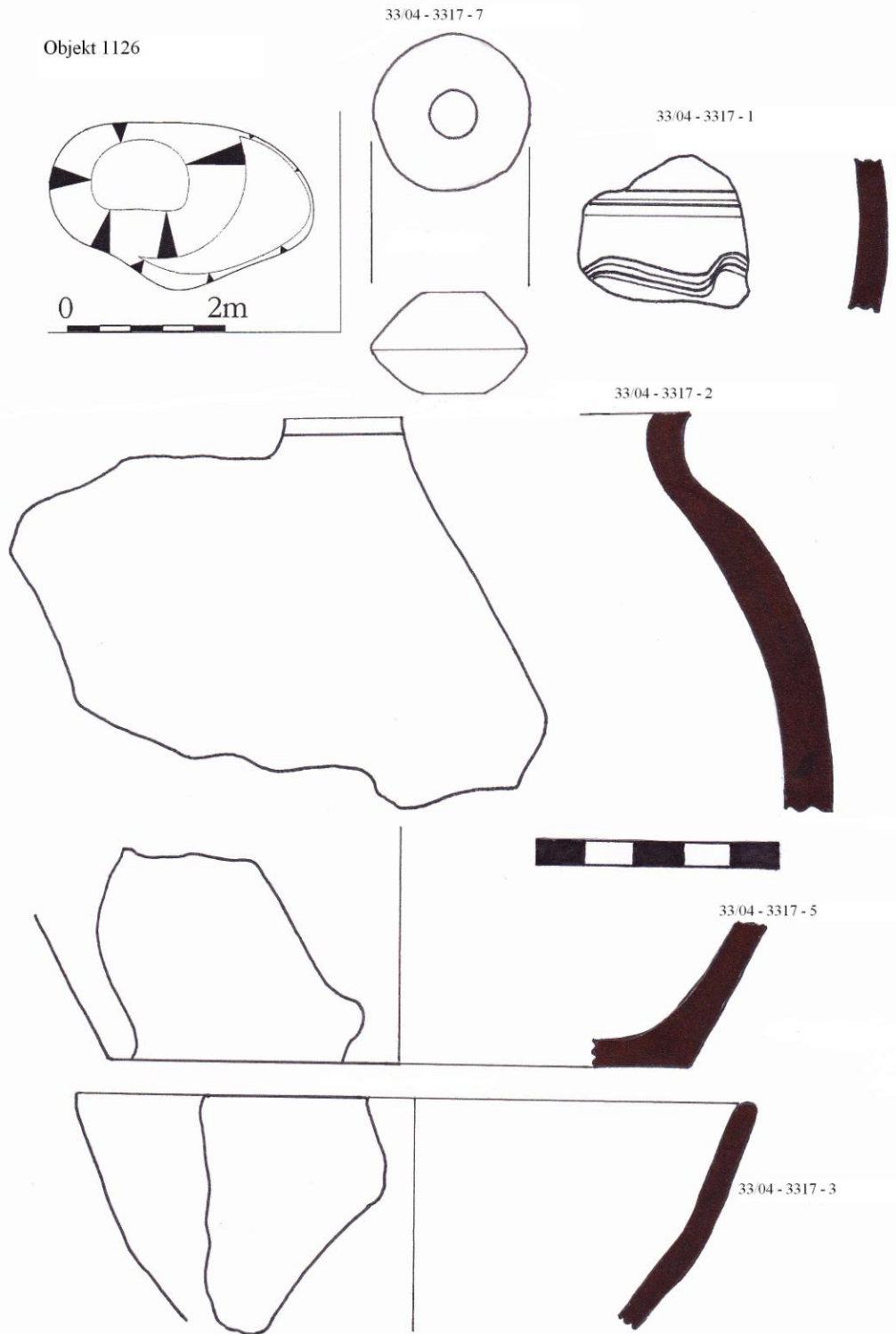
Objekt 1127

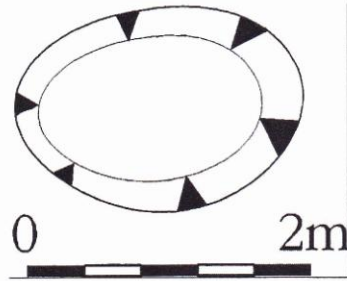
33/04 - 3318 - 1

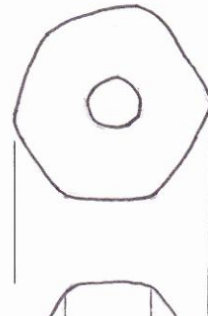

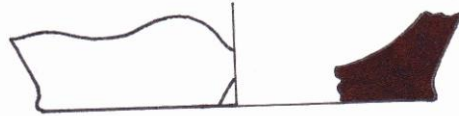
Objekt 1160

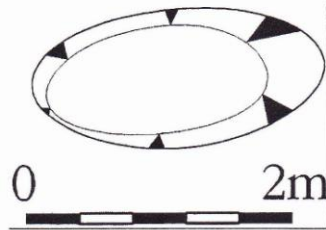
33.04 - 3352 - 6

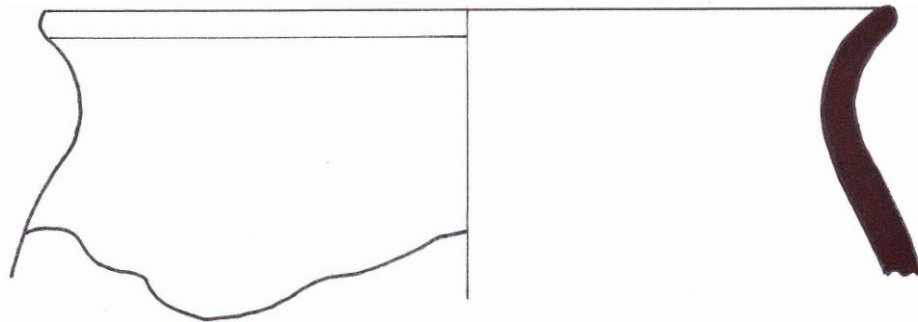
33.04 - 3352 - 4

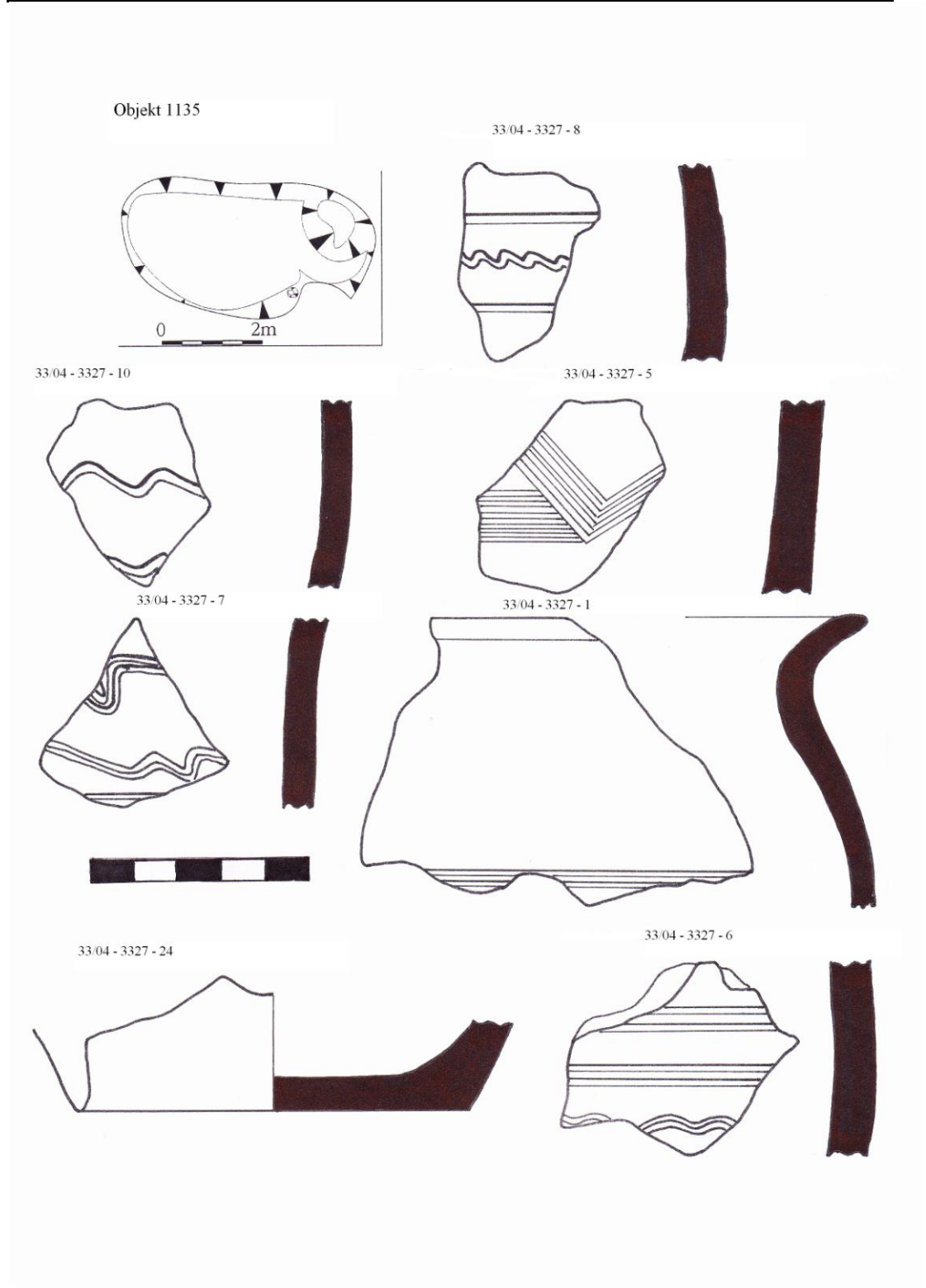

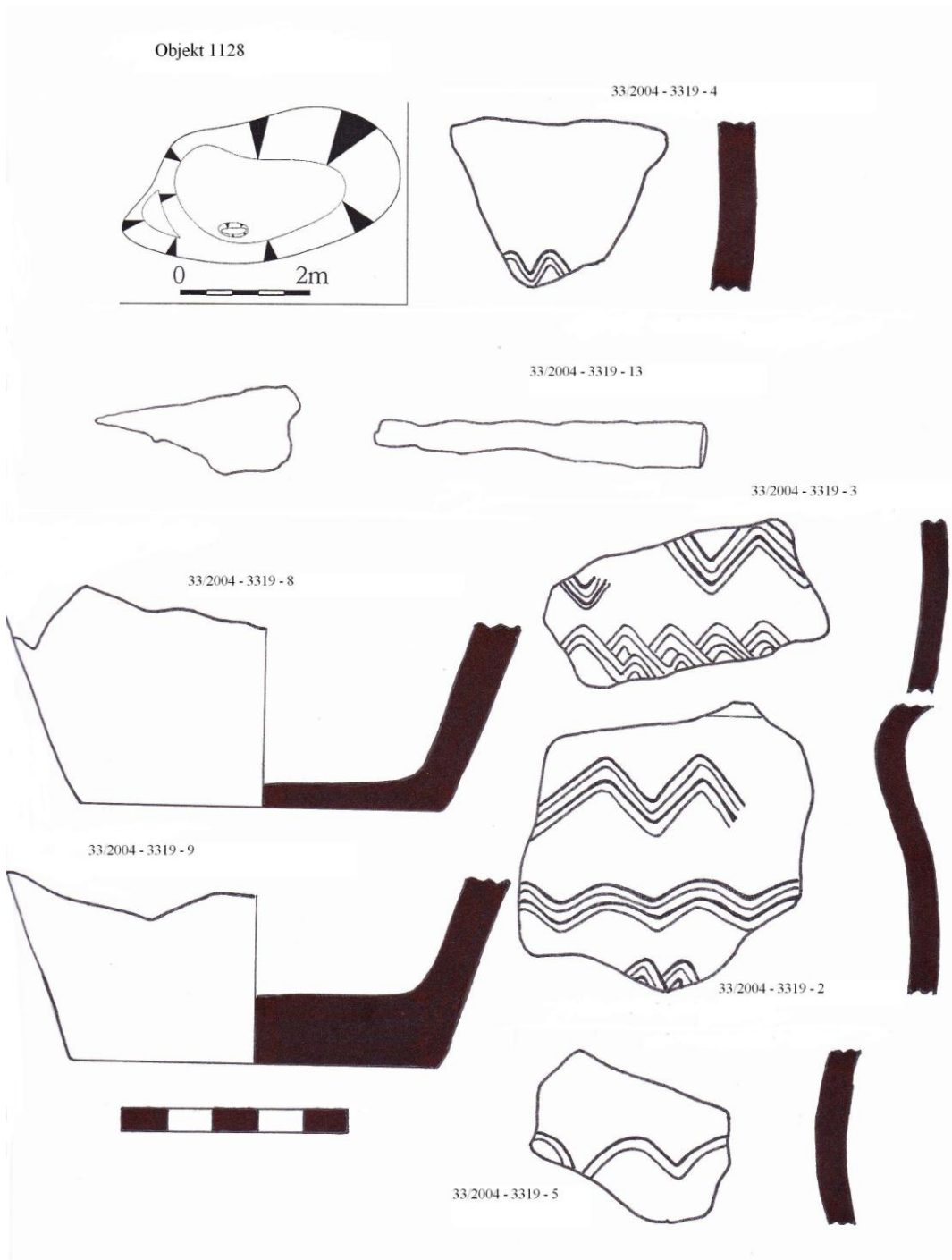
Objekt 1161

33.04 - 3353 - 1

Obr. 3 Pražnice (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 4 Brousek (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 5 Brousek (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 6 Brousek (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 7 Drtidlo (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 8 Žernov (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 9 Železná šipka (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 10 Železný řetěz (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Obr. 11 Železný terčík (foto: Kateřina Pomykalová 10. 2. 2011)

Datování	J. POULÍK	J. EISNER	
1150		M L A D Š Í D O B A H R A D I Š T N Í	
1100			IV.
1050			S T Ř E D N Í D O B A H R A D I Š T N Í
1000			
950	S T A R Š Í D O B A H R A D I Š T N Í	I I .	
900			O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í
850			
800	O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í	I .	
750			O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í
700	O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í	I .	
650			O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í
600	O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í	I .	
550			O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í
500	O B D O B Í P R E D H R A D I Š T N Í	I .	

Obr. 12 Dělení slovanské hmotné kultury podle J. Poulíka (KLANICA 1986, 25)